emegin sanatı

Bizim sanatımız, toplumsal kavgamızın bir parçasıdır. B. Brecht

Aylık Sosyalist Sanat E-Dergisi Yıl:8 Sayı:157 15 Haziran 2014

EMEK VERENLER / İÇİNDEKİLER

ABDULLAH KARABAĞ
ABDULLAH ORAL
ADİL OKAY
ADNAN DURMAZ
A.TAHSİN ÇINAR
A. HALDUN HAKMAN
BEKİR KOÇAK
BURCU G. TÜRKER
BÜLENT AYDINEL
ERCAN CENGİZ
İRFAN SARİ
HAKAN KAYA
HAMZA İNCE
LÜTFİYE BOZDAĞ
MELİH COŞKUN
MERİÇ AYDIN
MESUT ERDEMİR
NECİP TIRPAN
N.YALÇINKAYA
NİSA LEYLA
O.ARDA ÇAKAR
ÖZLEM KESKİN
ÖZER GENÇ
SEMA LALE
SERKAN ENGİN
TAN DOĞAN
TEMEL DEMİRER
TURGAY ULU
YAŞAR DOĞAN
YUSUF DEĞİRMENCİ
VİLDAN SEVİL

Sunu
Şükran
SEMA LALE
EMEĞİN SANATI
ŞİİR
3
24
Bu Sayının Savsözü
Gelen
GEORGİ DİMİTROV
MESUT ERDEMİR
4
ŞİİR
Uzak Gazel
25
SERKAN ENGİN
Akşam Olunca
ŞİİR
ADİL OKAY
5
ŞİİR
Yumrukların Doğrulmasıyla .....
26
ADNAN DURMAZ
Birden Bire
ŞİİR
İRFAN SARİ
6
DENEME
Bir Madencinin Karısı
27
TAN DOĞAN
Zulüm, Sen Düşün
ŞİİR
NECİP TIRPAN
9
ŞİİR
Gözlerin Derinliği
29
ABDULLAH KARABAĞ
Ölümle Aramda Duvar Yok
ŞİİR
ERCAN CENGİZ
10
ŞİİR
Keko
30
NECMETTİN YALÇINKAYA
Beni Geç
ÖYKÜ
YAŞAR DOĞAN
12
ŞİİR
Devrim
31
NİSA LEYLA
Gezi Direnişinin ı. Yılına ...
ŞİİR
LÜTFİYE BOZDAĞ
15
DENEME
Merdiven Kuşlar Arvin
32
YUSUF DEĞİRMENCİ
Hoşgeldin İsyan
ŞİİR
TURGAY ULU
16
ŞİİR
Ödlekliğe Devrimci Bir Sesleniş
33
ALİ HALDUN HAKMAN
Çocuklarımız
ŞİİR
ABDULLAH ORAL
18
ŞİİR
Yumurta
34
ÖZLEM KESKİN
Acılar Kıraç Yeşilinde...
ÖYKÜ
HAMZA İNCE
19
ŞİİR
Aşk Sosyalisttir - V
35
BÜLENT AYDINEL
ŞİİR
22
Yabancı
Diyarbakır Sancılıdır
AHMET TAHSİN ÇINAR
İSA TEKİN
ŞİİR
ŞİİR
36
64
Pencere Konuştu
Sen Bir Şehrin Gözyaşlarını.....
ADNAN DURMAZ
MELİH COŞKUN
DENEME
ŞİİR
37
65
Yüksek Söyle
BURCU TÜRKER
Dizelerde "şiir ve Şair"
ŞİİR
Seçki
44
A.Z.ÇAMUR
Kurtaramayacak Sizi
66
HAKAN KAYA
ŞİİR
Yaşam ve Sanatta
39
BİR AYIN İZDÜŞÜMÜ
Sevincimizde ya da Yasta
HABERLER/ANMALAR
Nazım Usta
67
BEKİR KOÇAK
ŞİİR
Politika Dışındakileri Kutlama
40
ERİCH KAESTNER(
Kardelen
ÇEV. B. NECATİGİL)
ÖZER GENÇ
ÇEVİRİ ŞİİR
ŞİİR
90
42
Leylâ Erbil: ...
Düşlerde Fener Olmak
TEMEL DEMİRER
WOLFGANG BORCHERT
İNCELEME
(ÇEV. B. NECATİGİL)
Hiçbir şeyi olmayan...
ÇEVİRİ ŞİİR
MERİÇ AYDIN
91
ŞİİR
51
Mavi Tulumlu Adam
Uzak Bir Şehrin Işıkları
GUNTER EİCH
OSMAN ARDA ÇAKAR
(ÇEV. B. NECATİGİL)
ŞİİR
ŞİİR
55
92
Gözlerimiz Meşale
BURCU GILMAN TÜRKER
Panik
ŞİİR
BEHÇET NECATİGİL
56
ŞİİR
Gideni ve Geleni ...
94
VİLDAN SEVİL
MAKALE
57

EMEĞİN SANATI'NDAN 157. MERHABA

Merhaba,

Önceki sayıda belirttiğimiz nedenlerle, 15 Mayıs'ta yayınlanan 156. sayıdan sonra, 157. sayımızı da 15 Haziranda çıkarmayı uygun gördük...

'Göç kendini gide gide düzeltirmiş' sözü uyarınca, dergimiz daha da yetkinleşerek ilgi odağı olmayı sürdürüyor... Bunda dergiye emek veren, katkı veren, sosyal ortamlarda paylaşan, dostların emeği elbette büyüktür...Amatör ruhumuzu hiç yitirmeden şiiri, kendilerine ait özel bir oyuncak gibi gören salon şairlerine inat yolumuzda yürümüye, gözlerine diken olmaya devam edeceğiz... Petöfi'nin belirttiği gibi: **"Şiir hiç de bir salondeğil,/ kibar takımının çene çalmaya geldiği./ Bütün insanlara açık kapı o,/ mutlulara mutsuzlara açık kapı./ Yani, kutsal bir tapınak, / yalınayakların da girebileceği."**

Burjuva edebiyat ortamında, şiirimizin anıt adlarına yönelik bir mistifikasyon süreci başlamış durumda. Son olarak Bikent Üniversitesi Türk Edebiyatı Merkezinin "Behçet Necatigil" konulu sempozyumunda insanî, topluma açık, eleştirel şiir lerin şairi Necatigil bir anlamda katledildi. Durumu Abdullah Şevki'nin gözlemleriyle sunuyorum:

"Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Merkezi'nin 27 Nisan 2005 Çarşamba günü düzenlediği "Asfalt Ovalarda Yürüyen Abdal: Behçet Necatigil" konulu sempozyumuna katıldım. Bu sempozyumda Behçet Necatigil'in gizemci bir kanavada bir "abdal", bir "derviş" olarak yorumlanmaya çalışıldığını, daha doğrusu böyle yorumlandığını, şiirinin mistisizme çekilmek istenildiğini hayretle gördüm. Hemen şunu söylemeliyim; Behçet Necatigil böyle bir şair değildi!... Sempozyum'daki Necatigil yorumu, Hilmi Yavuz'un edebiyata dair herşeyi mistisizmle vaftiz etmek istemesinin bir sonucudur. Öteki farklı yorumlar da bu atmosferde boğulmuştur. Söylenecek çok şey varken, susmak görev kabul ediliyor şimdilerde. Herkes bu komediyi alkışladı durdu. "

Elbette biz susmayacağız. Bu sayımızda gerek arka kapaktaki şiirinde, gerekse Alman Edebiyatından çevirilerinde mistisizmle ilişkisi olmayan toplumsal ve eleştirel bir bakış açısına sahip Behçet Necatigil göreceksiniz... Hilmi Yavuzgillere meydanı boş bırakmayacağız. Dahaq önce de bu şiir şarlatanının iç yüzünü defalarca ortaya döktük, dökmeye de devam edeceğiz.

Bertolt Brecht'in vurguladığı gibi, **"Gereksindiğimiz sanat gerçekliği yansıtırken, onu etkileyen ve değiştiren, geniş halk kitlelerinin yaşam koşullarını düzeltmeyi amaç edinen bir sanattır."**

Elbette yaşadığımız, daha doğrusu yaşamak zorunda bırakıldığımız zor günleriden aydınlık günlere geçişin kapısını sanatın gücüyle açacağız..

Ali Ziya Çamur

BU SAYININ SAVSÖZÜ

Edebiyat, devrimci kuşağın eğitiminde büyük bir rol oynar. Bize yardım ediniz, işçi sınıfının partisine yardım ediniz. Ona mücadele için roman, şiir, hikâye gibi emin silahlar veriniz! Devrimci kuşakların doğmasına yapıtlarınızla yardımcı olunuz.

Burjuvazi, kendi zamanında edebiyat da dahil olmak üzere her türlü imkânı kullanarak sınıf çıkarları için mücadele etmişti. Cervantes'in Don Kişot'u gibi şövalyelik kalıntılarını kim gülünç duruma düşürdü? Bu yapıt, burjuvazinin elleri arasında, feodalizme ve aristokrasiye karşı kullanılan en mükemmel, en korkunç silah oldu. Devrimci proletarya da kendine bunun gibi güçlü silah sağlayacak, küçük de olsa bir Cervantes'e ihtiyaç vardır.

İmkân bulduğum her zaman okurum. Fakat şunu da eklemem gerekir ki, devrimci edebiyatımızı okumaya her zaman sabrım yetmiyor!.. "Yaşasın Devrim" deyip duran bir kimse, devrimci bir yazar değildir. Yalnız, işçi kitlelerini devrime çağırmada katkısı bulunan, onları düşmana karşı mücadelede birleştiren bir yazar devrimci sayılır.

Belki konuşmam biraz sert oldu. Bunun için beni bağışlamanızı dilerim... Beni yeni tanımadınız. Ben her şeye adıyla hitap ederim. Sovyet Yazarlar Birliğinin kurulmasından sonra, daha geniş olanaklarla daha yararlı ürünler verebileceğinize inanıyorum.

GEORGİ DİMİTROV

Pravda / 1938
(Gençlik Üzerine Notlar, Evren Yayınları)

UZAK GAZEL

FOTOĞRAF: DAVİD DUCHEMİN

Elin elime değmeyecekmiş, ömrün ömrüme iliklenmeyecekmiş, ne gam
Zati baştan razıydım, varsın dişi kokun teğet geçsin çöl uykusu tenime

Ko ki kırmızı bir uçurtmayım, ömrünün göğünde boynu bükük salınan
De ki kendime mahzun bir imlâ hatasıyım, kim silse yeniden sana beliren

Varsın vuslat, kırmızı kar yağıncaya kalsın, benim davam kendime kalsın
Zati pinhan sevdim ellerinden dökülen sesli harfleri, bahara usulca eklenen

Bilmiyor bu bigâneler, ne bilsin, her sabah nasıl açarım yüzünün kırgın tarihinde
Bilmiyorlar, çocukluğun bayram sabahlarını heceleyen suretin, içime nasıl işlemiş

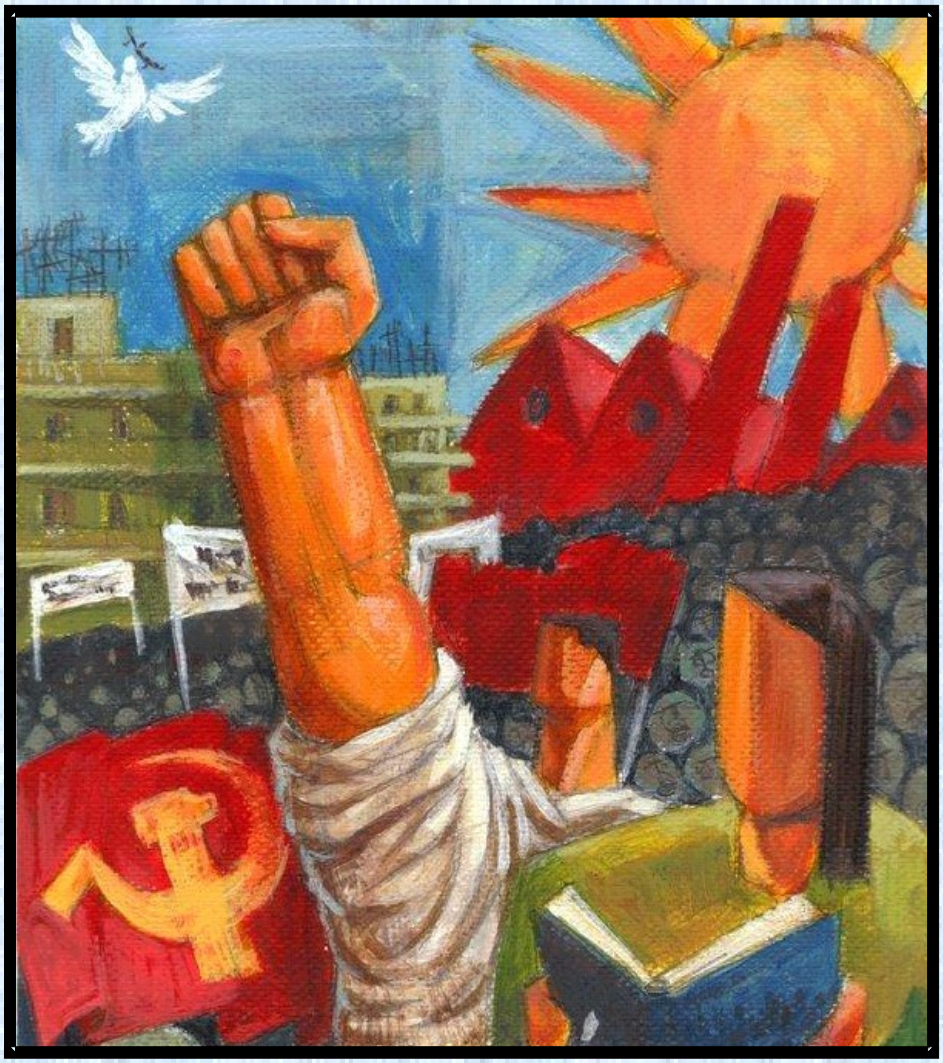
Elin elime değmeyecekmiş, ömrün ömrüme iliklenmeyecekmiş, ne gam
Zati yeter bana, sana en yakın uzaklarda, seninle çocukların düşlerine yağmak

SERKAN ENGİN

Mayıs 2014

YUMRUKLARIN DOĞRULMASIYLA YAZILDI HİKAYEMİZ

Adnan DURMAZ

ölü üstüne mi geliyorsunuz ulan
tomalarınız-zehirli gazlarınız- kimyasallarınız
aha bütün varlığımız kemik et ve kan
hangi işgal ordularına saldırmaktasınız
hangi yağmacıya talancıya hırsıza
binlerce düşünen beyin- çarpan yürek
ve alabilesiye yokluk yoksulluk işsizlik
alın teriyle kazanan beden ve bilek
zincirinden başka kaybedeck şeyi olmayan
ve tarihsel bir ateş topudur granit inat
toplanıp toplanıp biriken
ezilmişliğin öfke seli binyılları yara yara gelen
yokluklara zulumlara diklenen bir kuru can
düşman mı haklıyorsunuz hangi çakal sürüsüne
hangi orduyla savaşmaya toplandınız

ölümü hiçe saydıktan gayri biz
kudurdukça firavunların azman öfkesi
roketatarlar-mitralyözler- zehirli gaz
toplayın bütün halk düşmanlarını
vız gelir ulan vız

göçüklerde yana yana kömür olmaya
sokaklarda döne döne işsiz ve naçar
meydanlarda sürü sürü kurşunlanmaya
devrilen kağnıların altında
hastane kapılarında parasız pulsuz
yokluklara doğup kölelik tezgahlarında
yalın ayak sırtı üryan parasız pulsuz
ölüp ölüp gitmlere alışığız
iki el bir boğazı doyuramadan
hayat diye cehennemden cehenneme atılmış
işsiz pazarlarında kıtlık sofralarında
alınıp alınıp satılmış
adamları dama düşmüş
kadınları oynatılmış
dilenmiş okul çağı bebecikleri
kurtuluş gazileri mendil sermiş cami kapılarına
sizin gözünüzde adamdan sayılmamış
her suçun faili çulsuz
uçsuz bucaksız topraklar saltanatlar saraylar
babanızdan mı kaldı –nereden kazandınız
yani siz mi allahın gerçek kullarısınız
tamam da adamım bu toprakta biz neyiz
bütün savaşlarda kırılan kurban
senin iktidarının bekçileriyiz
sahi aslen nereliyiz
kimiz
binlerce can
hesapsız kan
hangi vampirin alçak iştahı için
ondan mı acımasız kıyımlarda canları talan
yettiniz be
yettiniz be

yettiniz
ölü üstüne mi geliyorsunuz ulan

buralardan değil mi sizi doğuran ana
fabrikalar kimin teriyle işler
ve uzanan tarlalarda zayi ömürler kimin
canları size amade kurbanlık sürü
bütün zındanların yapılma gerekçesi
soygun özgürlüğünüzün sorgusuz bekçisi
ahırlarda yaşama hakları
bakımsız ölme hakları
işsizlik açlık hakları olan
ve her konuda haksız
sen ki bütün dinlerin sahibi
küçük büyük dağları yaratan
elleri yüzleri kir ve kan
ölü üstüne mi geliyosunuz ulan

tiranlar geçti demirden kaleler yetmedi korumaya
ceberut sultanların başına geçirdik saraylarını
cellatların hükmettiği kaç devranı devirdik
çarmıhlara gerildik asıldı binlercemiz
sen vurdukça sen kırdıkça
kadını dul çocuğu öksüz koydukça
can yeyip kana doydukça
ölümcül uykulardan dehşet dirileceğiz
halkız biz ulan
bilmiyorsan öğren
halkız biz
ve hep
bu çelik yumrukların
doğrulmasıyla yazıldı hikayemiz

ADNAN DURMAZ

23.05.2014

tan doğan
bir madencinin karısı

“bir avuç kömür için / bir ömür verenlere…”
soma devlet hastanesi ‘acil’ girişi

âh ne zor şey seni her gün madene göndermek
vardiya çıkışını gözlemek deli divâne
ve ‘siyah gül’ diye öpmek yüzünü gözünü
ekmek diye yemek emeğini

âh ne zor şey babalarını her gün çocuklara anlatmak
şür şür masal masal uyutmak
sonra siyah-beyaz bir filmde düşlemek seni
elinde bir kızıl gülle “o ağacın altı”nda

âh ne zor şey seni her gün kazma kürek düşünmek
bir solukluk canla yerin metrelerce altında
dua etmek dönmen için eve sağ selamet
gözyaşlarını akıtmak yüreğe sessiz sitemsiz
…

âh ne zor şey babalarıyla her gün çocukları avutmak
“o bir kahramandı” diye diye bir ömrü tüketmek
okul çıkışlarını gözlemek deli divâne
vardiya çıkışını özler gibi yârin

âh ne zor şey seni her gün ziyâret etmek
bir ‘kızıl gül’le mezarının başında
ne desem boş “kader” diyen kâtillerine
bir çukurdan diğerine gömen

âh ne zor şey babalarından her gün çocuklara bir söz söylemek
“doğruluk” “dürüstlük” “emek” … demek
‘zaman madeni’nde kömürleşen yüreği
kör topal bir mekâna sığdırmak

KÛRAHÎYA ÇAVAN / A. KARABAX

Hûn dikarin bibînin di kûrahiya çavên me de
Li çend damarên komirê dikevin tevir û bêrik
Ji karpîtan ronîtir in di tunelan de bo hevalan,
Ku her yek wekî bi şîrê dayikekê mezin bûne.

Tîrêjek ji me, ji Somayê digihêje Çîna mezin
Li devera Benzihuyê,
kana madenê ji me re dibe komegor,
di sala hezar û neh sed û çil û duyan de!

Hûn dikarin xwe bidin ber roja ku ya bin erdê
Ku di kanan de û tam di guleyên çavên me de
Bi reşiya rejiyê tên dûtin dev, poz û rûyên me,
Bi ked û xebatan jî wekî afrîkî ne her yekî me.

Tîrêjek ji me, ji Somayê digihêjê Fransayê
Li devera Kuryerê,
kana madenê ji me re dibe komegor,
di sala hezar û neh sed û şeşan de!

Hûn dikarin li bandên komirê pêlên xwêdanê
Yên me bimalin, cejnan de li gorên me bikin
Dibe ku ji hevser û zarokên me re bibe teselî
Hemû zarokên sêwî dimînin, wek yên me ne.

Tîrêjek ji me, ji Somayê digihêjê Amerîkayê
Li herêma Vîrjînyayê,
kana madenê ji me re dibe komegor,
di sala hezar û neh sed û heftan de!

Hûn dikarin lê xwedî derkevin, bidin jiyandin
Çend karkerên çermezer, çermespî, çermesor
Û çermereş di xewê de ne li bîr û hêviyên me
Di kanên madenan de û di kûrahiyên dilan de.

Tîrêjek ji me, ji Somayê digihêjê Rodezyayê
Li herêma Hwangeyê,
kana madenê ji me re dibe komegor,
di sala hezar û neh sed û heftê û duyan de!

Dinya li me ew dinya ye, karker û xebatkar in
Em ne zimanên hevdu dizanin, ne toreyên hev
Ne jî navên kanên madenan yên hemû welatan
Lê xewnên me bira ne, jan û êşên me hevpar in.

23.05.2014
Berfîn Dibarin Li Reşiyan,
A. Karabax

GÖZLERİN DERİNLİĞİ / ABDULLAH KARABAĞ

Görebilir misiniz gözlerimizin derinliğinde
Kaç kömür damarı kazmalanır ve kürelenir,
Karpitten güçlüdür gözlerimiz bu ocaklarda
Ve tek bir annenin sütüyle büyümüş gibiyiz.

Bizden bir ışın ulaşır Soma'dan Çin'e
Benzihu yöresinde
toplu mezar olur bize bir maden ocağı,
bin dokuz yüz kırk iki yılında!

Kendinizi yeraltı güneşine verebilir misiniz
Ocaklarda ve göz bebeklerimizin ortasında,
Kapkara kömür karasıyla sıvanır yüzlerimiz
Ki iş ve emekle, birer afrikalıyız her birimiz.

Gider bizden bir ışın Soma'dan Fransa'ya
Kuryer yöresinde,
toplu mezar olur bize bir maden ocağı,
bin dokuz yüz altı yılında!

Kömür bandına akan dalga dalga alın terini
Su yerine, serpebilir misiniz mezarlarımıza
Belki biraz teselli verir eş ve çocuklarımıza
Bizimkilerine benzer bütün yetim çocuklar.

Bizden bir ışın düşer Soma'dan Amerika'ya
Virjinya bölgesinde,
toplu mezar olur bize bir maden ocağı,
bin dokuz yedi yılında!

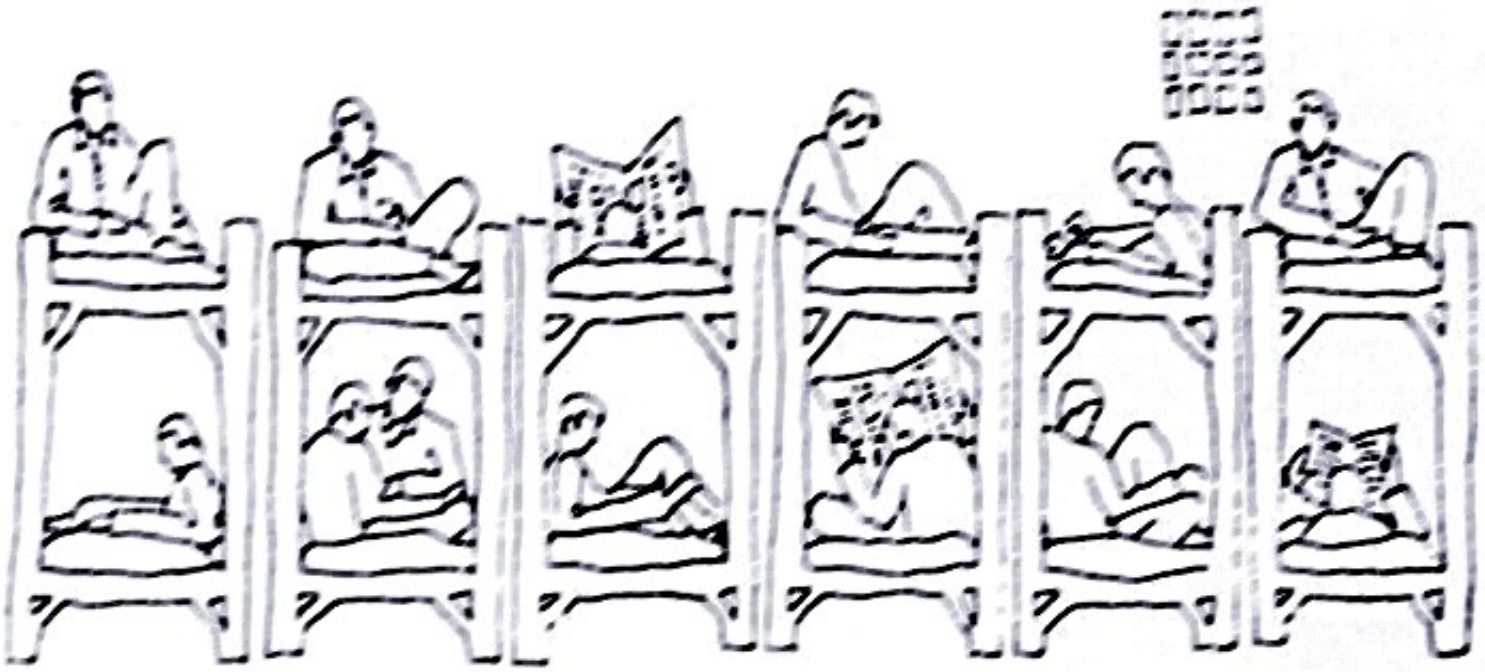
Dolu dolu yaşatabilir misiniz sahiplenerek
Ve kaç sarı benizli, beyaz tenli, kızıl derili
Ve kaç kara derili işçi uyur umutlarımızda
Gönül derinliğinde ve maden ocaklarında.

Bizden bir ışın uçar Soma'dan Rodezya'ya
Hwange bölgesinde,
toplu mezar olur bize bir maden ocağı,
bin dokuz yetmiş iki yılında!

Dünya o dünyadır ki biz, işçi ve emekçileriz
Ne doğru dürüst dillerini biliriz ne törelerini
Ne de maden ocaklarını bütün coğrafyaların
Ama düşlerimiz kardeş, dertlerimiz ortaktır!

23.05.2014

Kardelen Yağar
Karın Alacasına,
A. Karabağ

KEKO / Necmettin YALÇINKAYA

1979. Buca Cezaevi. Eski Bölüm. Mazlum'dan sonra işletme sırası Keko'ya gelmişti. Asıl adı Hüseyin'di. Erzincanlı, inşaat ustasıydı. Ömrü yurtdışında çalışmakla geçerdi. Suudi Arabistan, Libya ve Fransa'ya sıklıkla gidip geliyordu. Gurbet ellerde yalnız çalışır, karısı ve iki çocuğu bir tanıdığının yanında kalıyordu. Keko'nun mahpusa düşmesi ise bir rastlantı sonucuydu. Bir mahalle derneğine işçi bulmak düşüncesiyle gider, dernek birden polisler tarafından basılır. İçerde kim varsa alınıp bir polis dolmuşuna zorla bindirilerek İzmir Emniyetine götürülürler. Kısa bir sorgunun ardından hepsi tutuklanır ve Buca Cezaevine gönderilirler.

"Keko meraklanma ilk mahkemede suçsuzluğun ortaya çıkar nasılsa, salıverilirsin" dedi Çakır.

"Ya insan bunun tipine baksa, zaten örgüt üyesi olmadığını anlar" dedi Elbeyi.

"Gizli örgüt kurmak kim, Keko kim?"dedi Atilla bıyık altından gülerek.

Keko otuz yaşlarında olmasına karşın yüzü daha da yaşlı gösteriyordu. Belki de yüzündeki çiçek bozuğuydu onu yaşlı kılan. Yaz kış renkli bir güneş gözlüğü takar, boynunda benekli lacivert fularını hiç eksik etmezdi. Biriyle konuşmaya başlarken:

"Merhaba Dost, bak dostum" derdi. Bu yüzden herkes ona öykünürdü. Yürüyüşü bile bir tuhaftı; ördek gibi paytak paytak dolaşırdı.

Cezaevinde herkes onu sever, takılmadan edemezdi. Gardiyanlar bile ona şaka yollu takılırlardı.

Bu dönemde Buca Cezaevi çok rahattı. Radyo, teyp, tüp, yiyecek… her şeyin içeriye sokulması serbestti.

Keko'yu işletmek fikri yine Elbeyi'den gelmişti. Elbeyi birçok sanatçının taklidini tıpa tıp benzeterek yapıyordu. Gardiyan, başgardiyan, kantincinin, bazı arkadaşların taklidini büyük bir ustalıkla yapardı. Keko havalandırmadayken, Başgardiyan, Karslı Sefer'in davudi sesini taklit ederek teyp kasetine kaydetti: 'Dikkat dikkat! Bütün koğuşların dikkatine! Ara tahliyeyi okuyorum. Hüseyin… tahliye edilmek üzere acele, eşyalarınız ile birlikte kapı altına geliniz… Allah Kurtarsın!'

Sıra gelmişti: Teorinin pratiğe yansımasına. Ardından teybin kablosunu koğuş hoparlörüne bağladı. Elbeyi dışında herkes havalandırmaya çıktı. Birden koğuş hoparlörü çın çın ötmeye başladı. Başgardiyan Sefer'in sesi ortalığı çınlatıyordu:

"Dikkat dikkat! Tüm koğuşların dikkatine!Ara tahliyeyi okuyorum. Hüseyin… tahliye edilmek üzere acele, eşyalarınız ile birlikte kapı altına geliniz… Allah Kurtarsın!"

Keko heyecanlandı birden. Eli ayağı birbirine dolandı. Çiçek yanığı yüzü şekilden şekle girdi. Yerinde duramıyordu. Sallana sallana merdivenleri koğuşun merdivenlerini çıktı. Herkes de arkasından koğuşa doldular. Çembere aldılar onu:

"Keko gözün aydın" dedi Çeto. "Hadi iyisin"

"Yok öyle ucuza tahliye olmak" dedi Çakır, " tahliye çayını ısmarlamayı unutma!"
"Sigara almayı da" dedi Dede.

Elbeyi kaseti başa sardı çaktırmadan bir kez daha bahçedeki hoparlör çın çın ötmeye başladı. Aynı ses, aynı sözcükler bir kez daha yankılandı. Şakaya dâhil olan gardiyan, mazgalın sürgülü kapağını açarak, başını içeri uzatıp bağırdı: "Hüseyin hazır mısın?" Elbeyi'ye göz kırpıp güldü.

Tahliye kararı artık kesindi. Önce koğuştakilerle, ardından bahçeye koştu diğer koğuştaki birkaç arkadaşıyla vedalaştı. Tüm eşyalarını koğuştakilerle paylaştı. Tahliye çayı ısmarladı, kantinden sigara getirip dağıttı. "Mektup yazarım, arada ziyaretlerinize gelirim ve maddi anlamda destek olurum" diye söz verdi arkadaşlarına. Vedalaştı, gözleri dolu dolu olmuştu.

Gardiyan kapıyı açtı, birlikte çıktılar, kapı altına doğru alkışlar altında yolcu edildi.
Şakadan haberi olmayan birkaç kişi Keko'nun ardından:

"Vay be neşe kaynağımız Keko da yok artık. Şimdi bizi kim eğlendirecek" diye hayıflanıyorlardı.

Yarım saat içinde Keko unutulmuş, koğuş eski yaşantısına tekrar geri dönmüştü. Bir zaman sonra koğuşun demir kapısı müthiş bir gıcırtıyla açıldı. Keko göründü. Kaşları çatılmış, yüzünde durmaksızın seğirten bir tik, yumrukları sıkılıydı. Sinirinden dişleri birbirine kenetlenmiş.

Gözlerindeki öfke alev alev yanıyordu. Soluk alışı düzensizdi. İçeri geri. Kimseyle konuşmadan doğruca ranzasına gitti. Gardiyan koğuştakilere sinsice bir göz kırptıktan sonra kapıyı kapattı, ardına bakmadan gitti. Ardından demir kapının metalik sesi ve elindeki anahtarların şıngırtısı duyuldu.

Keko birden köpürdü. "Kim yaptı ulan bu eşek şakasını bana?" diye bağırdı. Hırladı, ağzından salyaları etrafa sıçradı.

Kimseden çıt çıkmadı. Derin bir sessizlik hâkim koğuşta. Bu sessizliği Keko bozdu:

"Bana bu şakayı kim yaptıysa ortaya çıksın! Yoksa..." resmen tehdit ediyordu koğuştakileri.

Yine sessizlik. Yanıt alamayışı büsbütün kudurttu onu. Gözleri kızarmış, titreyen elleri fularındaydı. Bir ara fularını fazlaca sıkmış olmalı ki, nefessiz kaldı, öksürmeye başladı. Hüngür hüngür ağlamaya başladı. Kendisine baktığımızı görünce, gömleğinin sol üst cebinde çıkardığı renkli güneş gözlüğünü fularıyla bir güzel parlatıp gözüne takarak, acı acı koğuştakilere baktı.

"Ne oldu Keko?" diye sordu Dede. "Niye geri döndün? Ne diye bağırıp duruyorsun? Anlat ki derdin neymiş biz de bilelim."

Keko pis pis baktı. Ağzından bildiği tüm küfürleri sıralayıp durdu.

"Bizim bir şeyden haberimiz yok" dedi Elbeyi. "Hoparlördeki ses Başgardiyan Sefer'in sesi değil miydi?"
"Bize ne kızıyorsun Keko, git Sefer'e kus kızgınlığını." dedi Çakır.

Dağıttığı eşyalarını geri topladı. Ranzasına yattı. Farklı düşünceler içindeyken daldı. Kalktığında etrafına kızgınlıkla bakıyordu. Kimseyle konuşmadı.

Bir ay sonrasıydı. Hoparlörden Keko'nun tahliyesi okundu. Duydu da inanmak istemedi. Aldırış etmedi arkadaşların "tahliyen okundu" demesine. Gardiyan mazgal penceresinden bağırdı: "Keko gözün aydın" dedi. Onu da takmadı. Koğuşun ortasında, "ben kül yutmam, beni kandıramazsınız" gibilerdenkasıla kasıla yürüdü. Birkaç gardiyan ve infaz memuru elindeki belgeyle geldi, onu zorla götürdüler. Eşyalarını kimseye dağıtmadı. İşi sağlama bağlamak istiyordu çünkü. Dışarıya, aydınlığa çıktıktan sonra eşyaları yollayacaktı.

Sevinemeden maltaya çıkmış, biraz sonra tekrar koğuşa döneceğine inanıyordu hâlâ.
Bir saat sonra eşyaları koğuşa geldi. Bir de kısa bir not tutuşturmuştu gardiyanın eline. Notta: "Bugünü ömrüm boyunca unutmayacağım! Öldüm öldüm, dirildim. Arkadaşınız Keko" yazıyordu.

NECMETTİN YALÇINKAYA

DEVRİM

RESİM: YOUON

suyla yıkadım dertlerimi
emeğim, kağıdından kaçan yazı
görünmeden saklandı, karanlığın koynuna.

ateşle yıkadım dertlerimi
sevgim, sokağımda uçan kartal
yüklendi tüm insanlığı, sırtındaki sözcükle.

havayla yıkadım dertlerimi
insanlık aşkı, ekmeğim
yalın ayak, çocuğumun yatağında.

toprak yıkamam dedi dertlerini.
topla emeğini, işçini, terini
var git gerçekleştir devrimini !

suya ateşe havaya göm !
toprağa gömme beni !
günahımdan azaltırım seni

NİSA LEYLA

MERDİVEN KUŞLAR ARVİN

Yusuf DEĞİRMENCİ

FOTO: GARY McPARLAND

1.

Her gün beklerdim
saçlarında sessizliğimi serinletmeyi
o sırada düşecek gibi olurdum balkondan
bakışlarımdan yakalardı mavi güvercinler
gelmezdin ben sessizliğe göz yumardım

hep aynı noktaya kilitlenmiş o bakışta
uzaklığım olurdu heyecanıma saatler
gelmene umut eker uçururdum kuşları
gelmezdin ben sessizliğe göz yumardım

nasıl bir çocuktum öyle
hep özleyen
gözlerimdeki sabrı kuşlarla uçuran
umut edip görmek seni
yolun ta başında
gelmezdin ben sessizliğe göz yumardım

2.

bazen gelirdin yavaş adımlarda
o yol öyle bir uzardı ki
ah kalbim derdim
dururdun ansızın
gözlerim endamına sevgili
görürdüm seni balkondan
yoldan geçen birileri gülüşüne dokunurdu
adımların gözlerimde dans ederdi
kıskanırdım içlenerek

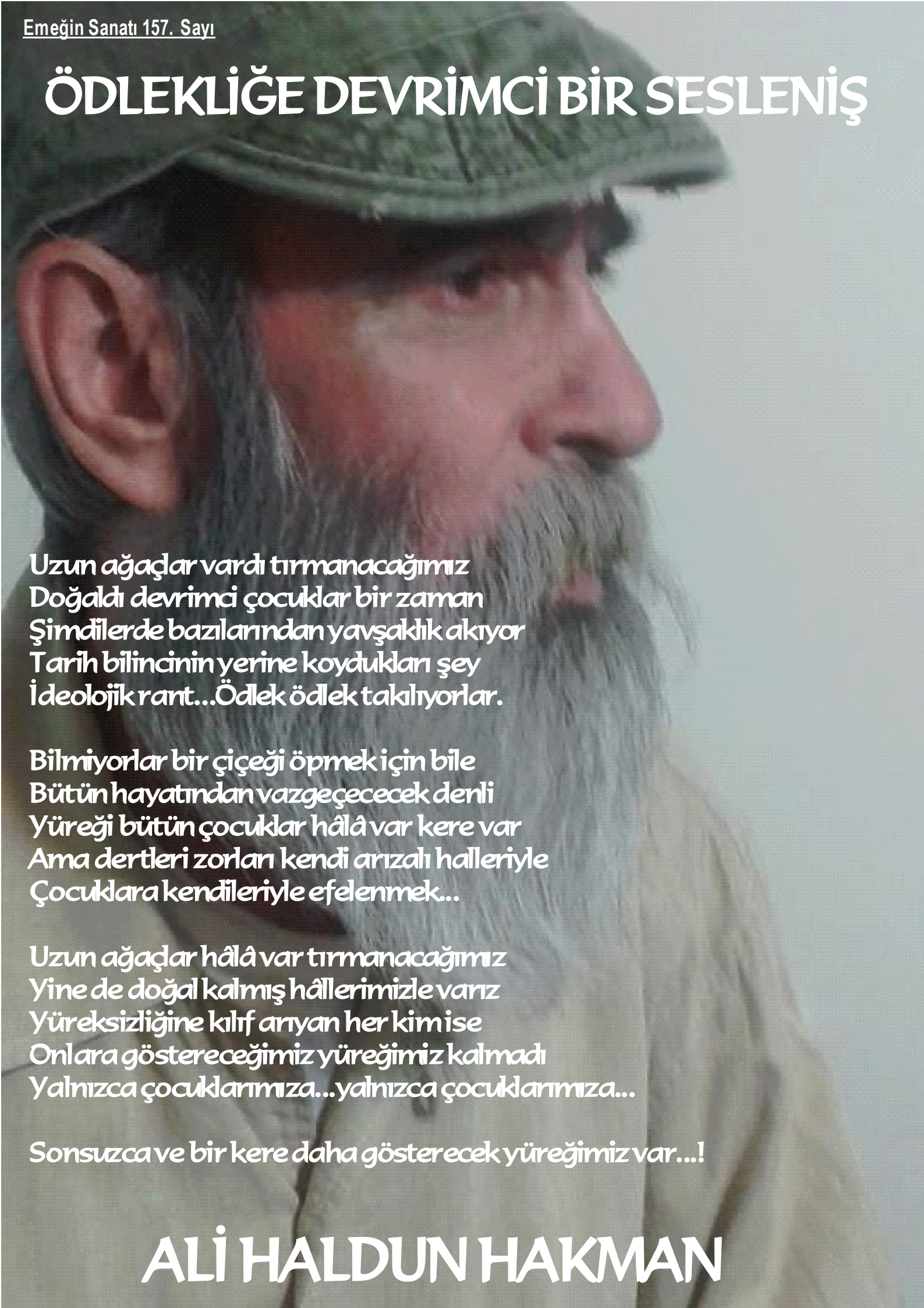
neden sonra seni beklemenin tadı
anlamını bulurdu
bana doğru yaklaştıkça adımların
heyecanım güvercinlerin kanatlarına benzerdi
o an saçlarıma dokunurdu rüzgardaki sessizlik
sen sallana sallana yaklaşıyordun artık

tutkuyla uzayan merdiven basamaklarını sayardım
bitmiyordu sanki
yanıma geldiğinde sen
gülümserdim
önce gözlerimle severdim yayılan gülüşünü
sonra yakınlığın sema olurdu
mavi kuşların gözlerinde
ah Arvin bilmiyorsun.

YUSUF DEĞİRMENCİ

Lozan, 31.12. 2013

ÖDLEKLİĞE DEVRİMCİ BİR SESLENİŞ

Uzun ağaçlar vardı tırmanacağımız
Doğaldı devrimci çocuklar bir zaman
Şimdilerde bazılarından yavşaklık akıyor
Tarih bilincinin yerine koydukları şey
İdeolojik rant...Ödlek ödlek takılıyorlar.

Bilmiyorlar bir çiçeği öpmek için bile
Bütün hayatından vazgeçecek denli
Yüreği bütün çocuklar hâlâ var kere var
Ama dertleri zorları kendi arızalı halleriyle
Çocuklara kendileriyle efelenmek...

Uzun ağaçlar hâlâ var tırmanacağımız
Yine de doğal kalmış hâllerimizle varız
Yüreksizliğine kılıf arıyan her kim ise
Onlara göstereceğimiz yüreğimiz kalmadı
Yalnızca çocuklarımıza...yalnızca çocuklarımıza...

Sonsuzca ve bir kere daha gösterecek yüreğimiz var...!

ALİ HALDUN HAKMAN

YUMURTA / Özlem KESKİN

- Gaç dene yımırta büşüdün?
- Bırak şindi.
- Nine bişey demicin ki. İsdeyon demedim. Yisin amcam.
- İyi gızım, büşürüvörü anaız yirsiniz.
- Ne zaman büşürüvörü. Satmayasun sanki.
- Belaı versin. A gız kokünü mü satıyon.
- Orda başgası da va mı.
- Vardu.
- Başgasına da verecek mi
- Yahu bırak şindi yımırtayı.
- Nidiye amcam orda.
- Nidecek yatıya.
- Niye yatıya.
- Yaturuyorla.
- Niye yaturuyorla. Ne gada yatacak.
- Emme ba bak ağzını dağıdacın şindi.
- Aman iyi be...

Deli bir sonbahardaydı zaman. Şehir nemini kurutmuş, salınıyordu rüzgârda. Deniz dingin, yapraklar savruktu. Okullar açılmıştı. Hava silgi kokuyordu. Bütün yollar; okul yolu…

Okullu çocukların arasından sıyrılıp beklemekte olan insan birikintisine aktılar nine, kız. Az önce kapışsalar da el ele tutuştular beklerken. Her kafadan bin sesin çıktığı birikintilerinde hiç konuşmuyorlardı. Yalnızca nine arada "selamin aliykim" diyordu. Çoğu zaman yanıtsız kalıyordu. Neyse ki kız bunun havada başıboş bırakılmış bir selam olduğunun farkında değildi. Ninesi bu cümleyi her kurduğunda utangaç bir gülümsemeyle arkasına saklanıyordu. Birkaç tane sözcüğü vardı konuşmak için. Tanımadıklarıyla konuşmaya hiç yoktu. Susuyorlardı.

Onların dışında susanlarda vardı. Bir kenara çekilip bekleyen kadınlar. Yerden taş, havadan kuş sayanlar… Ve bolca konuşanlar vardı. Onlar çok can yakıcıydılar. Salıvermişlerdi seslerini; fısıltı sanıyorlardı.

-Şu garının oğlanı anarşiye garışmış. Burada yatıyamuş.bak ona bakma gelmiş.

-Aman allah gorusun. Uşamız devşimiz va. Ortalığı garuştudula.

Kız bilmiyordu; anarşist, ne demek. İşin aslı; nine de bilmiyordu. Ninenin bildiği; bu anarşist dedikleri başta oturup, gençleri birbirine kırdıranlardan daha kötü olamazdı. Emindi nine; buradaki insan yığınının hiçbir şeyine göz dikmemişti oğlu. Namusluydu.

Kızın bildiği; iyiydi amcası. Diş fırçası, macunu bile vardı. Ondan öğrenmişti dişlerini fırçalamayı. Onu özleyince dişlerini fırçalardı. Her zaman değil ama, özleyince.

Hem parmakların ardındaki adam her ne olursa olsun onu görmek istiyorlardı. Hatta haşlanmış yumurtaları ona vermek. Yiyip, mutlu olduğunu bilmek… Çünkü nine ve kız için mutluluk, yumurtayla tarif edilebilecek kadar küçüktü. Ya da o kadar büyük diyelim.

Bir an önce ulaşmak istiyordu kız merdivenlerin tepesindeki tel örgülü kapıya. "Geri dur." diyordu sürekli nine. İtişerek geçti zaman. Herkes görüp gitti yakınını. Öteki anarşistlerin anaları kaldı. Bir de nine, kız… Kaçının çantasında haşlanmış yumurta vardı bilinmez.

Sıraları geldiğinde yine el ele çıktılar merdivenleri. Şimdiye dek gördüğü en büyük kafese şaşkınla bakıyordu kız. Tarlalarda büyüttüğü oğlunun tıkıldığı deliğe daralıyordu nine. Tel örgülerin ardından gülümseyerek belirdi adam. Belki de bunu sadece onlar yapabiliyordu. O dönem anarşistle tanımlananlar. Bir tek onlar fırlatabiliyorlardı gülüşlerini parmaklıkların ardından.

Kız hemen yakaladı az önce fırlatılmış gülüşü. Öptü ve gülümsedi karşılığında.

-Amca sa yımırta götüdük. Nerden verecüz?

- Sen yersin canım onları. Almazlar içeri.

Yumurta bir çocuğu ancak bu kadar acıtabilirdi. Nine bu yaradan habersiz gözlerini kocaman açmış söyleniyordu: "Terbüyesüzlük etme."

Neydi şimdi terbiyesizlik? Kimdi terbiyesizlik yapan? Yok değildi terbiyesizlik, vardı. Hem de kocamandı. Belki de nine, kızı haşlanmış yumurtalarla sevgili bir cana tellerin dışından bakmaya tutuklamaktı. Terbiyesizlik yumurtadan korkmaktı. O gün; yumurtanın acıttığı yer, ancak yıllar sonra, kız terbiyesizliği arayıp bulduğunda sızlamayacaktı.

Süre azıcıktı. Amcayı kafeste bırakıp indiler merdivenleri.

-Nine yımırtaları almadıla.

-İyi yirsin pis bozuna.

-Yicin demedim.

Nine, kız dalaşarak yürüdüler. Ama bırakmadılar ellerini. İkisinin de taşıdığı aynı yaraydı. Bıraksalar ellerini; birbirlerinin yarasına değeceklerdi. Bırakmadılar. Öyle hızlı gittiler ki evlerine; arkalarından sonbahar bakıp, kaldı…

Biliyorum; silik bu öykü. Seksenlerin ortaları. Kahramanların sırtında postal izleri… Okuduktan sonra yıkayın ellerinizi. Denedim kaç kere; rutubetli kafes ve haşlanmış yumurta kokusu siniyor. İncecik bir kan sızıyor köşesinden. Bir de tutuklanmış gülmek…

O kız mı?

Artık hiç yumurta yemiyor. Çok cezaevi gördü sonra; teknolojinin tutsaklığı taçlandırdığı çok cezaevi. Hatta yıllar sonra başka bir ziyarette sütyen telini bile dışarıda bırakmak zorunda bırakıldığı onur kırıcı aramada dahi yumurtalarını dışarıda bıraktığı kadar yanmadı.

Ve artık dilin bütün sözcükleriyle, konuşmayı beceremediği o günlere inat dilediğince oynuyor. Yap, boz öyküler kuruyor. İçine gülümsemeler katıyor. Cezaevlerinde de okunuyor öyküleri. Tanımadığı tutsaklara mektuplar yazıyor. Kenarına yumurta sarısı iliştiriyor.

Bir de eski İnebolu Cezaevi dahil insan eskiterek eskiyen tüm cezaevlerinin müze olmasını istiyor. Çocuk oyunları müzesi ya da çocuk kitapları… Sözü var kendine o zamandan; bu olduğunda, gidip, o tel örgülerin her karesine boncuk geçirecek dize dize…

Ayrıca yanına bir İnebolulu bulursa; tadına vararak konuşabilir yine bir İnebolulu gibi keyifle…
Ve isterse; bütün bu yazdıklarını silip, yalnızca:

"Yara almıştık eylülden. Mutluluk tutukluydu. İçeri yumurta bile almıyorlardı. Elimizde yumurtalarla kanıyorduk dışarıdan." der. Bir de dil çıkarır konuşamadığı tutsaklığa…

ÖZLEM KESKİN

AŞK SOSYALİSTTİR - V / Bülent AYDINEL

AŞK SOSYALİSTTİR 32

FOTO: A. Z.Ç AMUR

Canına bir parça sen damlar geceden
Bir şiire düşünceden düşmüşsündür
Sözcüklerin yaralı

Zor zamanlar taşır ya
Kendini onaran tavırları

Bir kafiye kemerini ısırır gibi bulur sesini
Beklemek gibi
Gelmeyeceğini bilsen de birinin gelmesini

Çünkü teselliye muhtaç olmaz kendini artıran şiir
Sevda kendini artıran şiirler gibidir
Dövüşmek şık durur ışık şık durur sende
Hiçbir yara onu onardığın için teşekkür etmez
Onarırsın bunu bilsen de

Çünkü bilirsin her kavga zaferde erir
Ve sevda karşılık beklememektedir
Senin sevdaların böyle özgürdür işte

Aşk sosyalisttir

AŞK SOSYALİSTTİR 33

Çoğumuz demir dövdük
At sürdük okyanusta

Bir kavganın içinde çok yönlü bir papatya
Durulmadık bir suda zamansızca açar ya

Bir su kuşu bir tüfek bir esir alınmayış
Gözlerinin ufkuna
Kızıl yangınlar getirir
O nedenle alev alev sende çoğalan nehir
Yaşam o nehirde yüzünü yıkar
Yaşam delikanlı serüvencidir
Ve seni omuzlayıp gider ya şiir
Bir şiir kuşusundur ve bilinmezsindir
Çağlar gebe kalır ötüşüne

Aşk sosyalisttir

AŞK SOSYALİSTTİR 34

Kuşatmanın üçüncü günü
Şehir sakindi
Tütün içiyordu çocuk ve çoban gözlü bir kuş bağırıyordu
Kar susmuştu ve sanki ayaklarımıza yağıyordu
Büyük usta
Yaşamak için bir gülünüz var diyordu
Alın onu ve taşıyın yarına
Kimse onun yakıştığınca yakışmaz zamanın şakaklarına

Ve o an soğuk
Dişlerinizi parçalayan elektrikli bir eldir
Ve sevda
O dişlerin arasında çığlık çığlık kenetlenir
Çünkü düşmeyecektir adınızla anılan şehir
Siperini gamzenize benzeterek kurar komutan dediğin

Aşk sosyalisttir

BÜLENT AYDINEL

ŞÜKRAN

RESİM:RENSO CASTANEDA

Şükran tesbih tanesi gibi bir kız çocuğudur
Rengarenk kundaklarda uyur

Tasvirine mahzun çizgiler düşürülmüştür
Masum düyaya duyurulur

Kalem kal diyor kağıt tarafsız
İklime uyumsuz bulutlardan ne umulur

Kendi arasında konuşuyor Tanzimat kedileri
Cumhuriyetçi kulaklarca duyulur

Ne çeşit bir sözcük ağacıdır bu
Gece budamaya kalkarsanız gündüz meyveye durur

Çok kalabalık gibi görünse de bu çocukların sesi birdir
Çinde çekik gözlü Doğuda Filistinlidir

SEMA LALE

GELEN / MESUT ERDEMİR

getirsem sana
toprak kokusu bir hüzün
iki elin arasında kalan
bir sevda
söylenecek ne kalır geriye
bir umuttan başka
getirsem sana
tomurcuk kokusu
bir çocuk nefesi
avaz avaz
gidenlerin türküsünü söylesem
bir diyardan bir diyara
kalbin göçlere çıkarmı
bir seyri zaman içinde
getirsem sana
getirsem sana
bütün yanılgıları
doğanın doğurgan rahminde tutuşan
alev alev
çırılçıplak
bir sevdayı
kalırmı gözlerin
getirsem sana
getirsem sana
bir akşam tünelinde
bir hüzün baladı
çocuk gözlerimde
kalırmı gözlerin
getirsem sana
getirsem sana
seyyah bir ömrün acılarını
güle tutulmuş dikeni
kalırmı dudakların
dudaklarımın üstünde
getirsem sana
getirsem sana
yaralı bir ruhu
iç serüvenlerine dalmış
yarısı hüzün yarısı kanayan
aklı
alırmısın
kapı önlerine bırakılmış
bir bebek gibi
getirsem sana
getirsem sana
bir yük treni
kompartıman dolusu
en olunmaz sözleri
söylermisin
bizim şarkımızı
getirsem sana

AKŞAM OLUNCA

FOTOĞRAF: HASAN HAMZA BALCIOĞLU

akşam olunca
korku iner pencerelere
perdeler ayıp örter
kirli sarı ışıklar
flört eder karanlıkla
her ev kendine kapanır
kendini yaşar gece olunca
unutup diğerlerini

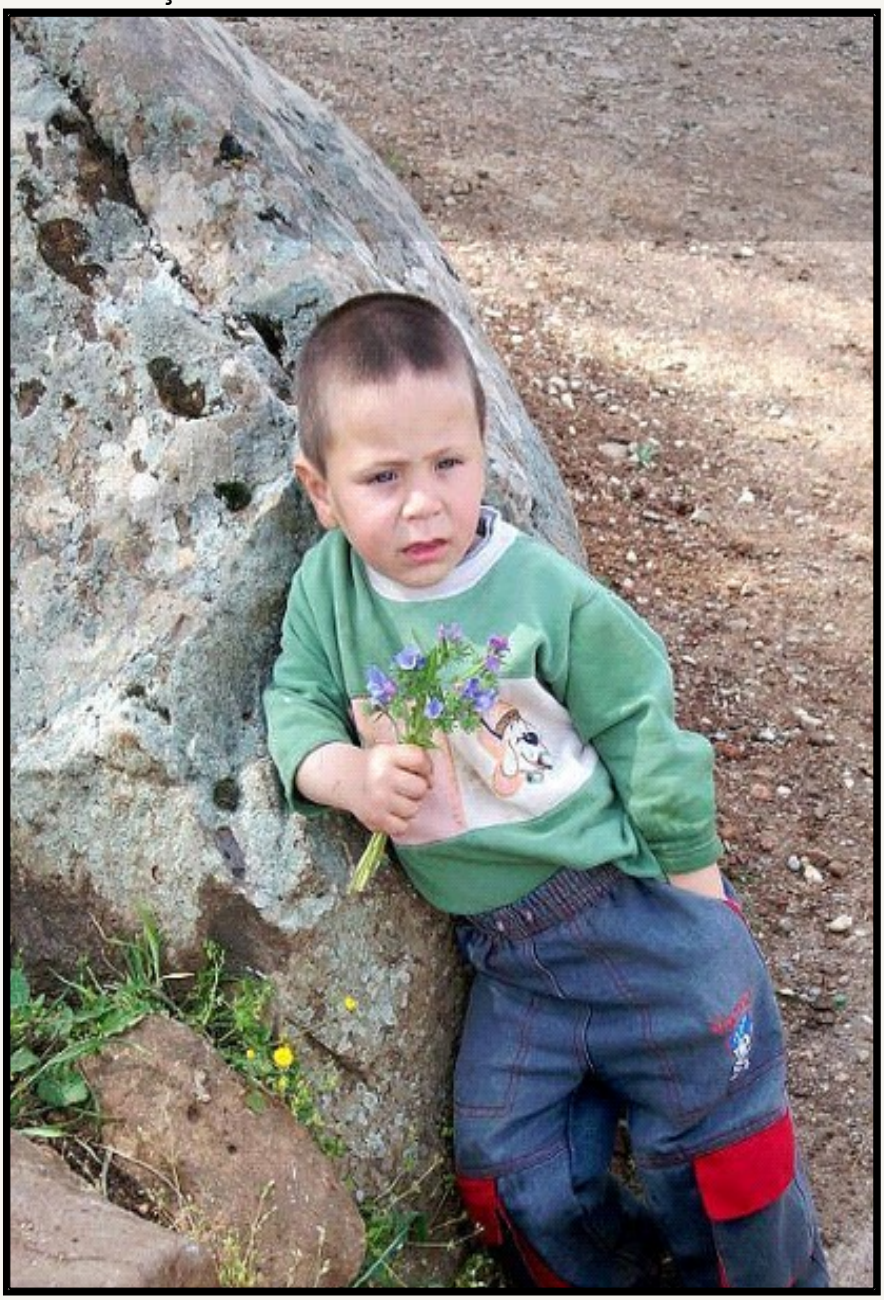
akşam olunca
her taşın altında sıkıyönetim
bütün sokaklar mavi bereli
seslere sağırlaşır kulaklar
ne komşu ağıtları duyulur
ne kayıplar yargılı yargısız
ne açlar açlık grevleri
her ev kendine konuşur
kendini dinler gece olunca
unutup diğerlerini

akşam olunca
perde iner gözlere
kurşun erir kulaklara
yutulur diller
küçülür zalim dünya
önce salon
sonra yatak odası
ve nihayet tek kişilik döşek olur evren
her ve kendine yatar
kendini sever gece olunca
unutup diğerlerini

ADİL OKAY

BİRDEN BİRE / İrfan SARİ

FOTO: A.Z.ÇAMUR

Küresel iklim diye tabir edilen ve mevsim değişikliklerine yorulan daha çok dünya atmosferinin ve gezegen yüzeyinin tümünde ortalama ısı, yağmur, yel aşırılığını anlatan bir kavram olarak algılara sunulmuştur.

Çocukluk yıllarımın Yüksekova'sında ki doğa olayları, iklim dizimi çok çetindi. Kar, abartısız 3 metre yağardı, fırtına toprak damların saçaklarını uçururdu, su mutlaka ama mutlaka her bahar birkaç can alırdı.

Uzun süren kış günleri evden eve bacadan yükselen dumanla iletişim kurulurdu desem yeridir. Günlerce kürediğimiz dam bitmek bilmezdi.

Gever deresinden kızakla su bidonlarını taşırken adeta olağan üstü güçleri olan pehlivanlar gibi efor sarf ederdik. Ellerimizde tiftik eldiven, ayaklarımızda çift iplik yünden örme çorap, başımızda orlon kar maskesi, sırtımızda muflon içli kabanlar ancak direnirdik birkaç saatlik dışarıda kalmaya.

Evden dışarı adım atmak mecburiyetten öte bir şey değildi. Çünkü karlı ve uzun o zamanlarda aç kurtlar diğer yırtıcılar evlerin damına kadar gelirdi. Gündüz ayak izlerinden ne kadar haklı olunduğu alenen çıkardı ortaya.

Gece ahır-ağıl hayvanlarına ot vermek için tek başına gitmek tehlikeliydi. Her zaman iki kişi olmak gerekirdi.

Baharları bir o kadar zahmetli geçerdi, yağmur durmadan ve bardaktan boşalırcasına boca edilirdi gökten. Toprak damlar akmasın diye içimize kadar ıslanma bahasına dam döver, dam gezdirir ve saman serperdik. Birimiz ailenin diğer fertleri ıslanmasın diye fedai olurdu. Ama ne kadar ustaca saman serpsen, dam gezdirsen, dam dövsen su bir çatlaktan evin içinde damlardı.

Artık aşağıda, kap-kaşık-tencere-kova ne varsa damlayan suları biriktirirdi.

Sonra teneke sobada tutuşan orman ağaçları, hava deliğinden kaçan kıvılcımlar, gürlendikçe alevler sobada kıçırdamalarda sarhoşa dönerdi. Damda ıslanan her kimse o yanan sobanın kızgın ateşinde kurulanır ve derin bir uykuya geçerdi.

Geceye vakit, başlardı söylenceler.

Dedim ya baharları da bir azap olurdu. Şimşekler, sel baskınları, toprak kaymaları…

Ama bilirdik erken bahar sonrasında yeşile doyacak, renklere kalacak bir mevsim var.

Sağırların bile duyacağı gök gürlemelerden, yemyeşil bir mevsime kavuşmak her zaman sıralamadaki yerinde durmasına karşın, sabırsız insanlar o beklenen bahar için güzellemeler, adaklar adardı.

Baharla başlayan telaş giderek kendini kış mevsiminin zorluklarına hazırlığa bırakırdı. Durmadan çalışıp kışta tüketilecek yiyecek-içecek ve giyecekler tedarik edilirdi.

O mevsim güzeldi, yel değerken tenlere ferahlatırdı. Yeşil canlı canlı, toprak terli, filiz daha dirençle delerdi toprağı, börtü böcek daha erken doğaya dönerdi…

Ama zordu da…

Durmadan çalışmak. Gündüzler boyunca, akşama hatta geceye kadar. Tarlada, hasatta, davarda, sürüde, kaçakta…

Nazımın dediği gibi; "Gecelerimiz kısa, dörtnala sevişmek lazım" bir tek o şehvetli yorgun saatler kalırdı geriye… Titrek neft lambasının düşük ışığının vurduğu bedenlerin arzularına ayrılan bu saatlerde koyu bir sevişme, ölümüne bir tutku, nefes nefese bir beden çarpışması kalırdı.

Bazen bir yerinde bölünürdü. Bir başka ana kalan bu bölünmenin devamı iniltiler çıkarırcasına intikama dönüşürdü.

O kadar yaşlı bir geçmiş hayat tanıyorum, içinde kaybolup gidecekmiş gibi oluyorum. Ana diliyle yaşlanmış gibiyim. Kar şarkıları biliyorum mesela, o kadar çok yaşlanmışım ki;

Bu yıl o küresel iklim bariz bir şekilde gelip gösterisini yaptı sanki diyebiliyorum. Öyle çok kar yağmadı, öyle soğuklar ve öyle uzun uzun sürecek kış. Birden olupbitti her şey… Ve Nisan gelip çatınca çatladı tomurcuklar.

Belli ki; bu bahar çok genç bir yeşil gelip dağları ovaları süsleyecek. Her bitki kendi suyunu çekecek topraktan. Belli ki; toprak suya hasret kalacak. Ama bu dağlar adeta kar saklıyor söz konusu kurak zamanlara.

FOTO:A.ZÇAMUR

Anlayacağınız, bu bahar karanfil su arklarının kıyısında kokulanacak. Umut umut renklenecek dağ bayır.

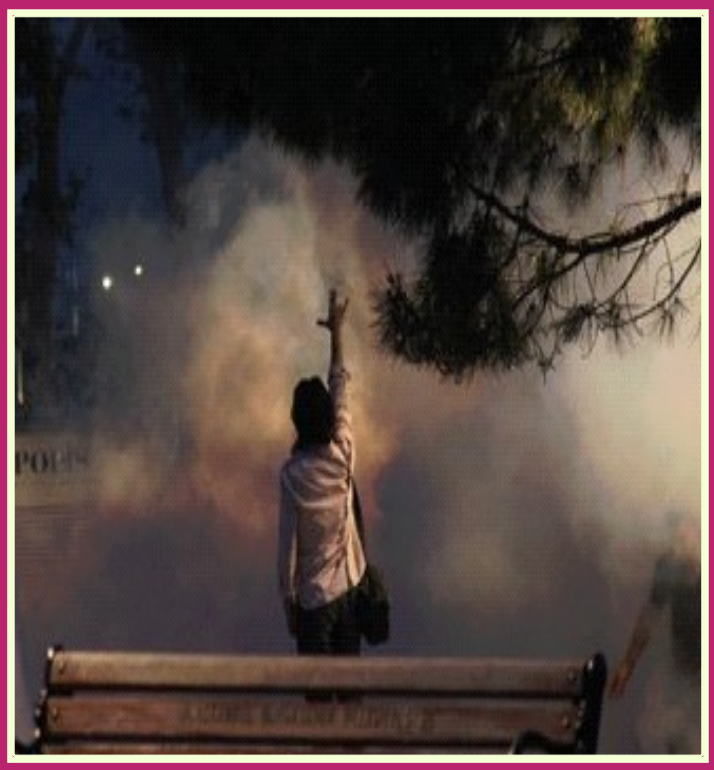
Yani dünyanın hiçbir dili bu baharı anlatmaya yetmeyecek, tozu toprağa katacak ve gidip bir yeşil yaprakta duracak... Karaya yaklaştıkça akarsuların kıyısı, derelerin şarıltısı bir güneş sıcaklığı, bir yakut yeşili açacak.

Birden bire bir bahar olacak, birden bire yıldızlar konacak gecelere, ay çıkacak pencerelere, güneş girecek evlere ve birden bire cebimizde metal para gibi şakırdayacak mutluluk... Ve mememizin altında Allahına kadar atan bir kalbimiz olacak.

babaları kurşuna dizilmiş çocuklar tanırım
hepsi iyi huylu
süslesen böyle olmazlar
gözlerine bakıp sevdayı tanıyabilirsiniz

İRFAN SARİ

ZULÜM, SEN DÜŞÜN

Pusular at yoluma
Taş koy
Sellerin gerdanım olsun
Kumuna terimi kat
harçın olayım
Zindanını benimle kur
Varsın vursun, alnımdan yaşam
Merhemim olur
Şafağa çeyrek kala
Sabahı görmez gözüm.
Unutma son kaledir yurdum
Ne kadar yakıp yıksan da
Ömrünü uzatmaz zulmün

NECİP TIRPAN

ÖLÜMLE ARAMDA DUVAR YOK

-ateşe attıkları o akrep
çoktan sokmuştu kendini-

ölümle aramda duvar yok
dokunduğum cisimler perdesiz
akan bir iki sözcüktür dilimden
parçalayabilir bedeni

sıcak bir günüdür baharın
gün geceye eşit
ve dolunay çaıpıl çıplak
çiçekten çiçeğe arılar gün boyu
hiç mi takılmazdı ayakları
hiç mi korkmadılar ölümden

bahar sevdası yazı çıkarır
iki nergisi koparıp
takmak gelmişti saçına
dikine yarılmış bir vadi
kulaklarımda derin bir uğultu
mermi çıkmış kovandan
ola ki diyorum çocukça
ola ki kan değmişse köküne

tut ki kurşunla / bombayla
tut ki gazlayarak öldürdüler onar onar
ve gömdüler toprağa

öldürmeyi öğretiyorlar
bu nasıl alfabe / bu nasıl öğreti
kimden kalmadır bu
arı yolunu değişir
ölümle aramda duvar yok diyorum
yol boyu serpilmiş mermi kovanları
yarısı boş konserve kutuları
skorskynin suyu kesen pervanesine
telsizlerden inen 'vur' emrine
yere düşen çığlıklarına bu halkın
kapanıp / ölümle aramda duvar yok
diyorum

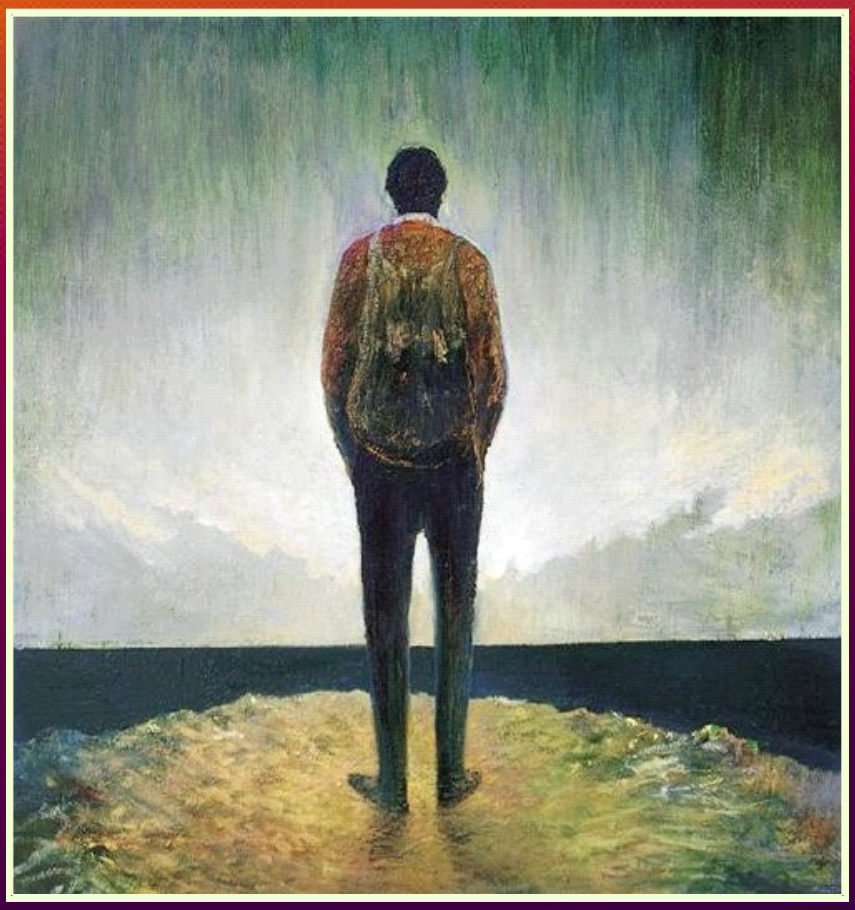
sözcükten öte, ne bilsin ki savaşı
besleme şehir züppesi o çocuklar
burada panzer izinden yürütürler
kırılmış elleri, ezilmiş ruhları
ağlamakla gülmek kardeştir burada
kısa devre çatışmalı bir hayat
bir yaşına girmeden alınırken elinden
kimse döndürülmez kıbleye
kimse beklemez döşeğinde ölmeyi

ben ki arasından geçtim
ağlamakla gülmenin / biliyorum
nefes vermek mutluluktan sayılmaz
bir içimlik gülüşü kadar annemin
belki zirvesindedir dağların
belki okyanusun derinliğinde bir yerde
kim bilir / bir patlamada canını kurtaran
karıncanın sırtında bekliyordur özgürlük

ağlamayı bırakın, nasıl bir şeydir açlık
yırtılıncaya yaması giyilen elbise
nasıl bir şeydir ölmekle terbiye
çiçeğine varıncaya kanamış bu toprak
her bahar, her Newroz iki büklüm
yeniden uyandırmak için sabahı
ateş yakıp atlarız üstünden

ERCAN CENGİZ

BENİ GEÇ

Beni geç
Önce nefes
Sonra mesafe al
Bu yolda
Kaldığın yerde
Hayat dediğimiz şu yol
Bu katillerle
Buradan öte gidilmez
Öyle bir yol ki
Kiri pası bile bilinmez
Belli ki susamışsın
Tepmişçesine
Taşını tozunu
Bütün yangınlarını dünyanın

Geç baharım
Benden öne geç
Her sezonu olmak için
Yeni bir dünyanın
Sabırsızca atılma
Bu gün benden
Daha öne geç
Otonom küçük hayatların
İnsanlığın büyük geleceği
Olduğu için
Yaratıp yeni bir dünyayı
Kalbinde taşıyarak beni
Beni geç

YAŞAR DOĞAN / Lolan

"GECE, TOMURCUK VE KARANFİL KOKUYOR"

GEZİ DİRENİŞİNİN I. YILINA BİN SELAM

LÜTFİYE BOZDAĞ

2013 Mayıs'ının son günleri gençler sokaklara dökülmüş, zalimlere karşı, üç beş ağacı korumak için "gezi parkı"na varmış, çadır kurmuşlar.
Sokakta TOMAlar, AKREPler kol gezerken
Biber gazı altında göz gözü görmez iken direniş türküleri yükselmiş, dört bir yana..

kavgamızın şehrinde
gezi parkından yükselen
umut çiçek açmış...

gece tomurcuk ve karanfil kokuyor
hep bir ağızdan söylenen
özgürlük şarkısı...
kola kola, omuz omuza
çekilen halaylarda...

bir kırlangıcın kanadında...
gökyüzüne uğurladığımız tomurcuklar,
kanat çırpıyorlar, mavi sonsuzlukta...
gece karanfil ve tomurcuk kokuyor...

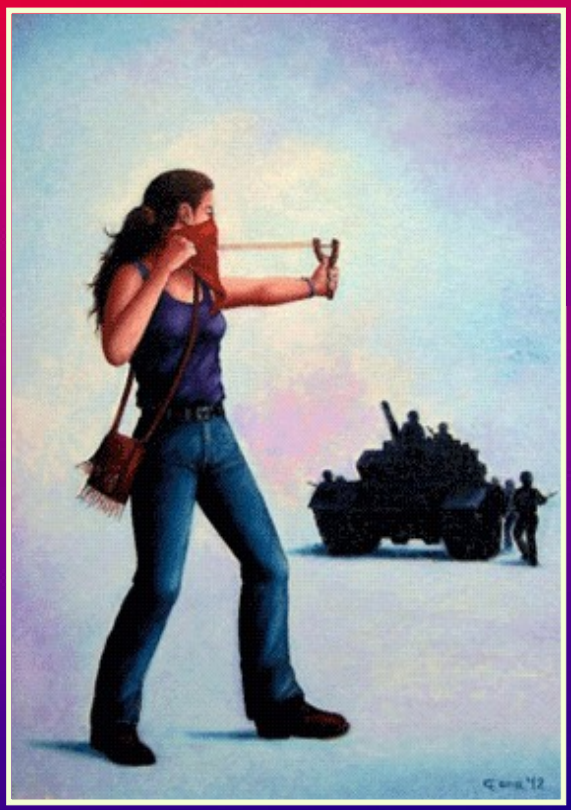
gövdesi maviliklere uzanan koca çınar,
zalimlerin vurduğu kırlangıçları, basıyor bağrına,
gezi vakti, gün ağarırken,
eğiyor dallarını yeryüzüne,
maviliklere ve güneşe...

gece tomurcuk ve karanfil kokuyor
ağaçların çiçekleri....
Abdullah, Ethem, Ahmet
dallarının arasından
Mehmet, Ali İsmail, Medeni...
şuramda bir kırlangıç ötüyor...
Ağzında kırmızı bir gül dalı,
eğilmiş üzerimize
Berkin gibi bir tomurcuk
okşar yanan yüreğimizi
Elvan Elvan...

LÜTFİYE BOZDAĞ

HOŞGELDİN İSYAN / TURGAY ULU

Her yeni doğum gibi sancılıydı
Ateşten gelişin
Direnişin orta yerine düştün
Kızıl bir bayrak oldu ilk çığlığın
Bin yıllık açlığımızın isyanı
Memelere barbarca saldırışın
Saldır geçmişin karanlığına
Saldır ki büyüsün isyanımız
Sokaklar seni bekliyor binbir engelle dolu
Analarımızın ak sütü onurumuz
Sessizliği dövüyor adımlarımız
Alnında yıldızlı bereyle omuzlarımızdasın
Menzil ırak genç adımlar ister
Acılardan dirençle damıttık özgürlüğü
Çelikten bir makasla kestik göbek bağını
Esaret zincirini kırar gibi
Sana devrediyoruz kavga kılıcını
Savur isyan ateşini dört bir yana
Açılsın geleceğe ışıklı yollar

RESİM: SADIK VARER

ÇOCUKLARIMIZ

Umut henüz gidilmemiş bir ülkedir,
Ne varılır ne de göz ile görülür
Ne kadar uzak gitsen de
Kaçamazsın yine kendinden...

Şimdi sessizce dinliyorum
Karanlığın çalkantılarını
Her ses
Açık bir yara gibi kanıyor geceye..

Bir çocuk
Düşlerinin sesinde vuruluyor gün ağarırken
Gözlerinde!
Acının ürperen çaresizliği.

Bu gözlerdeki yağmur nereye akar,
Hangi ölü denize!
istiridyeden koparılan inci gibi kara gözlerinde!
Silindi ışıltısı akağaçların ..

Gün doğarken
Kapanıyor hasret açlığına kahır kapısı
Sonsuzluğa, mavi bir cam kırılıyor içimde…..

ABDULLAH ORAL

ACILAR KIRAÇ YEŞİLİNDE BOY ATAR

Ömrüm apansız yağmur derinlenmesinde
Saniye saniye havalandırarak suyu
Bekliyor seni
Acıların yıllanmışlığıyle küpte
Doğurgan ustadım
Kapı aralığında nefesliyor
Karanlık eğilirken sır üstü
Dilsiz göz hayal biriktirmekte
Bense
Şiirler yazmadan yırtıyorum
Satır satır kayalıklar kavuğundan
Ondandır vurulmalı vurulmalı
İlk şair
Nasılsa çoğunlukta ölüler
Toprağın suya değmesinde
Keyfince
Bir güney fırtınasındayım
Böğürtlenlerin olsada mevsimi
Ama burası diyor celat ayrı insan
Sırıtkan
Toplandıkça tekrarından halk
Başlatırım tohumu kıraç yeşilinde
İnancım dokunulamaz feryadı basar
Çünkü
Aşk zırhın'da yenilmez

HAMZA İNCE

YABANCI

Dalda nar,
Narda dal kırmızı.
Ala kaçmayan kırmızılar,
Kimde var.
Nara dal,
Dala nar,
Bala pekmez,
Pekmeze bal kırmızı.

Eve ayna,
Aynaya ev karşıdır.
Karşılara her karşılık
kimde var.
Ev aynaya,
Ayna eve,
Ayak yola,
Yol ayağa yabancı.

Aynada ev,
Evde ayna,
Yolda ayak,
Ayakta yol karşıdır.
Dala bülbül ,
Bülbüle dal yabancı.

Dalda nar,
Narda dal kırmızı.
Ala kaçmayan kırmızılar
kimde var.
Nara dal,
Dala nar,
Bala pekmez,
Pekmeze bal kırmızı.

AHMET TAHSİN ÇINAR

PENCERE KONUŞTU

FOTOĞRAF ADNAN DURMAZ

"Kimisi Camdaki Sinek Pisliklerini Görür,
Bir Başkası Camdaki Aksini,
Öteki Penceredeki Saksıyı,
Bir Diğeri Pencereye Dokunan Daldaki Çiçeği,
Kimisi Karşıdaki Dağları,
Kimisi Daha Da Ötesini;
Kendinden Dışarı Bakarken..."

Diyorsun; fakat benim bir camım yok... Ben bütün zamanlarda düşlerin penceresi oldum, çoğu zaman içimde biriktirilmiş aşka dair, mutluluğa huzura dair düşleri kuranlar, sonsuza kadar ölmeyeceklerini düşünmüşlerdi. Sonra, içimde birikmiş düş yığınlarıyla birlikte terk edildim... Ben hep varım, beni yapan ustalar, aslında aşkı bilenlerin yüreklerine yapmıştır...

Aşkı bilmeyenler, bildiklerini sanarak beni, diğer ev pencereleriyle karıştırdılar, tıpkı aşkın, bir evi olamayacağı gibi (çünkü evler yıkılır),pencereleri de ancak aşk ehli ustaların, insanların gönlüne açtığı pencerelerdir.

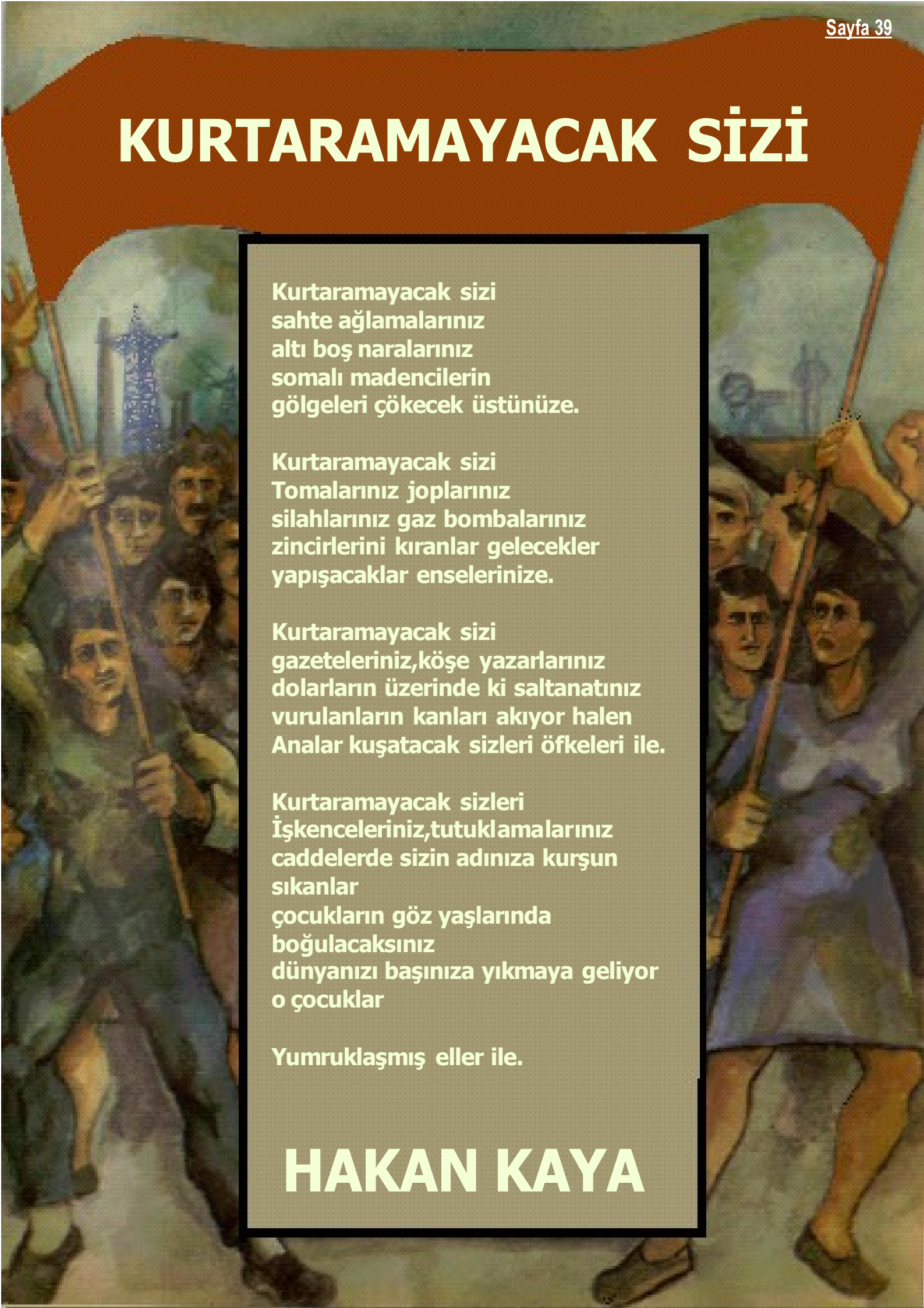
Bu yüzden, kapılar hem yürekten bakabilenler için, evrene aşkla bakabilmenin gözüyüm, hem de, aşkın mekânsızlıkta kurulmuş hanesine, evrenden ışıklar taşırım ben... Camlarım yoktur ve en hurdahaş yapılarda bile olsam, yürek şeklinde motifler işlenir suretime... Yürektedir aşkın haneleri ve pencereleri, dışarıya sevgi çıkar oralardan ve sevgi girer içeriye... Camları yoktur, çünkü aşk kırılgan değildir cam gibi: çünkü aşkın penceresinden rüzgârlar, bulutlar, kuşlar, maviliklerin ummanı gök, mehtabın deli dolu akıp gelen ama girerken uysallaşan hışırtılı suları içeriye girer... Kuşkusuz aşk kendini çoğaltırken, kendinden dışarı olanla bütünleşmiş bir yüceliktir. Kuşkusuz aşk, bir tek insana dair bir yürekten patlayan şelale ve onun ırmağı değildir. Kanadı kırılan kuşun kanadına ağlar, bir çocuğun gözyaşlarına kanar, açıveren çiçeğin ve yumurtasından yavrular çıkan serçenin sevinciyle çoğalır. Bütün bunlar kalbin mekân olduğu, benim gözlerimden dolar insanın kadavrasına ve ikinci bir can olur.

Her insan, namusluyum der, iyi insanım, dürüstüm, insanseverim der, ama yeryüzünde namussuz, dürüst olmayan, insanlık düşmanı insan daha çoktur; bu nedenle, çoğu yürekte ben yoğum, ben olmadan da, aşk diye yaşadıkları aşktan başka, satın alınabilir, kırılıp çöpe atılabilir şeylerdir...

Ölü aşk düşleri, birilerinin içinde taze bir mezar gibi kanar hep, birileri için, başka kapılar, yollar, mekânlar vardır ivedice gidilecek. Leyla vü mecnun barınır ölü aşkların düş evlerinde... İnsanlar boşuna gece karanlığında viranelerde cinlerin dolaştığı söylenceler uydurmadı. Mecnun zaten cinli demektir, Leyl ise gece, hayali terk edilen evlerde, mekânsız aşkların âşıklarının hayali dolaşır... Ve pencereler hep vardır, aşkın yürekte dünyaya taşınan, dünyayı gönüllere taşıyan pencereleri... Zulumlar çağında, mekânsız adamlar başkaları için kellelerini verirken, kuşkusuz en büyük aşk onların yüreğindedir ve katledilişleriyle dahi, susturulamaz...

ADNAN DURMAZ

KURTARAMAYACAK SİZİ

Kurtaramayacak sizi
sahte ağlamalarınız
altı boş naralarınız
somalı madencilerin
gölgeleri çökecek üstünüze.

Kurtaramayacak sizi
Tomalarınız joplarınız
silahlarınız gaz bombalarınız
zincirlerini kıranlar gelecekler
yapışacaklar enselerinize.

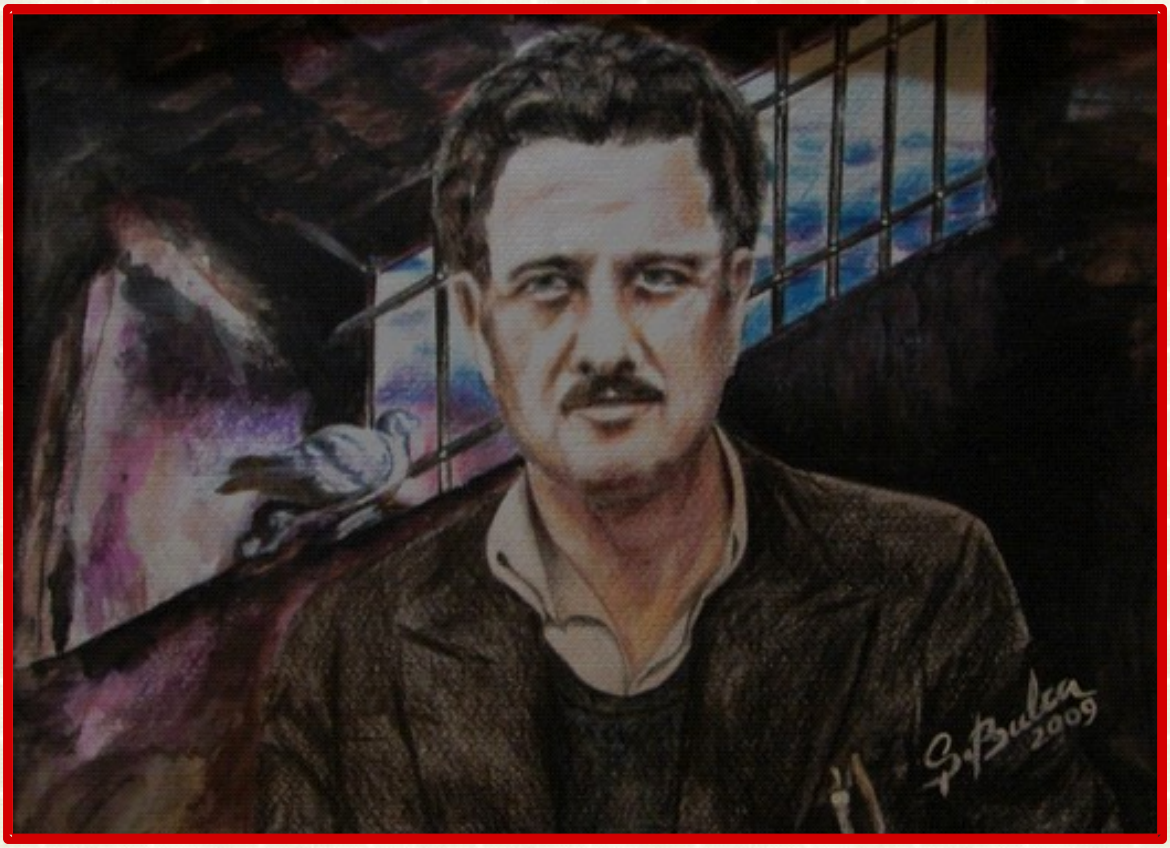
Kurtaramayacak sizi
gazeteleriniz,köşe yazarlarınız
dolarların üzerinde ki saltanatınız
vurulanların kanları akıyor halen
Analar kuşatacak sizleri öfkeleri ile.

Kurtaramayacak sizleri
İşkenceleriniz,tutuklamalarınız
caddelerde sizin adınıza kurşun sıkanlar
çocukların göz yaşlarında boğulacaksınız
dünyanızı başınıza yıkmaya geliyor o çocuklar

Yumruklaşmış eller ile.

HAKAN KAYA

SEVİNCİMİZDE YA DA YASTA NAZIM USTA

merhaba nazım usta
senden harcadık uzun zamandır
sevincimizde ya da yasta
rehberimiz şiirlerindi
senin uzaklarda yaşadığın hasreti
yurdumuzda yaşıyoruz şimdi

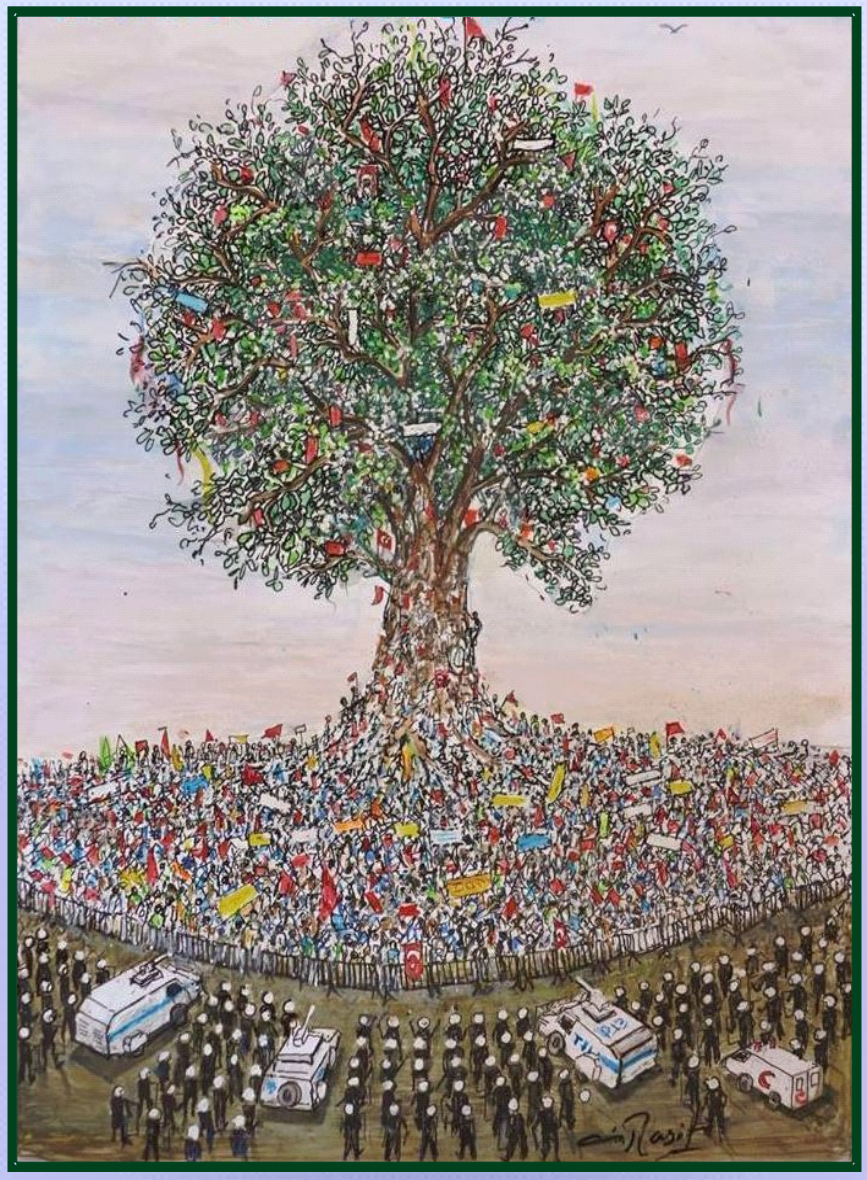
umuda bahardı sende ki erim
"güzel günler göreceğiz çocuklar"ı okuduğumda
güneş gibi parlardı gözlerim
ceviz ağacı olurdum çınar
yıkılmaz inancımın önünde setler mi var
vız gelirdi vız
ama şimdi yalnız
tomurcuğunda soluyor güllerim
öfkeden tir tir titriyor ellerim
kent meydanlarındayım sabah akşam
atıyor nabzım asiliğim tutuyor
çığlığı oluyorum gençlerin

iyi ki bugünleri görmeden gittin
çıkıpta meydanlara biri
aş iş özgürlük desin
ya ölüyor
ya kör oluyor gözleri
ölüyoruz nazım usta
kabahatli aymazlar var
memleketimin dağlarına geliyor gelmesine bahar
akrep gibi çoğunluk
kendi örgütüne kendisi tuzak
ürkek çekingen sus deyince susacak
celeplerle emre amade
bir ışmarla kalkıyor sopalar
ahlar vahlara karışıyor şimdi
sokaklarda yürüyen kimse
meydan meydan sorgulanıyor
dürülüyor yaşam defterleri
yaralı ve bozulmuş düzenin
mağdurları her biri

bu minval üzre gidişat
ön saflarda karanlık
güzel günlere ayarladığımız saat
durdu duracak
ortam bu nazım usta
anlayacağın ne bizler rahatız
ne çocuklar rahat

BEKİR KOÇAK

KARDELEN

Bir sabah aniden vapurlar
güzelleşti
Gözleri ışıldadı trenlerin
Otobüslerde zeka parıltıları
Çeşit çeşit bayraklar eşitlendi

Meğer her taşın altında
bir tohum
zamanını beklermiş

Bunca kara mizah nasıl birikir
Yok sayılmış gençlik
bilenmiş inadıyla
Korkusuz bir sel oldu aktı yollara
'Haydi barikata haydi barikata'
Biber gazı yüreklere işlemez polis amca

Sonra Gezi Parkı'nda
sigara dumanları
gazları dağıttı ya
Her uykunun bir uyanışı varmış be kanka

ÖZER GENÇ

LEYLÂ ERBİL: "SENİ, ANLATABİLMEK SENİ"...*[*]*

Temel DEMİRER

"Gerçek değer,
gelmesi boşluk dolduran değil,
gitmesi boşluk yaratandır."***[1]***

"Yaralı doğar bütün insanlar, anlaşılmak, sevilmek, sevecenlik dilenir ömrünce..."

"Ben sadece sesli düşünüyorum, yani yazarak..."

"Ben yazarların neyi nasıl kotardıklarını çok düşünürüm, cümleyi neden kurduklarını, neye özendiklerini, neyi yinelediklerini ve 'kendi' kıldıklarını," diyen O; 'Tuhaf Bir Kadın'ın yazarıydı; 82 yaşında hayata veda etti.

Edebiyatın saygın yazarlarındandı; öncü romancılığıyla edebiyat dünyasını derinden etkileyen Leylâ Erbil'i 29 Temmuz 2013'de yitirdik.

YAŞAMI

1931 doğumlu yazarın ilk hikâyesi 1956, ilk kitabı 1960'ta yayımlanmıştı. 1961 sonrasında Türkiye İşçi Partisi'nin Sanat ve Kültür Bürosu'nda görev yapan, 1970'te Türkiye Sanatçılar Birliği'nin ve 1974'te Türkiye Yazarlar Sendikası'nın kurucuları arasında yer alan Leylâ Erbil, "Türk diline ve edebiyata egemenliği, aynı zamanda insana, hayata ve dünyaya karşı sorumlu aydın tavrı" nedeniyle 2002 ve 2004 yıllarında PEN Yazarlar Derneği tarafından Nobel'e aday gösterildi.

YAPITLARI		
ÖYKÜ	**ROMAN**	**DİĞER ESERLERİ**
Hallaç (1961) Gecede (1968) Eski Sevgili (1977)	Tuhaf Bir Kadın (1971) Karanlığın Günü (1985) Mektup Aşkları (1988) Cüce (2001) Üç Başlı Ejderha (2005) Kalan (2011) Tuhaf Bir Erkek (2013)	Tezer Özlü'den Leylâ Erbil'e Mektuplar (1995) Düşler Öyküler (1997) Zihin Kuşları (1998)

YAZARLIĞI

Müthiş bir yazardı.

Biçimsel açıdan "devrimci" sayılabilecek tutumuyla "1950 kuşağı"nın özgün yazarlarından biri sayıldı. Atilla Özkırımlı'ya göre: "Önceleri varoluşçu bir anlayışla çağdaş insanın toplumla çatışmasını, başkaldırıya varan bunalımlarını işledi. Daha sonra arayışlarını sürdürerek ele aldığı kişileri toplumcu bakış açısıyla irdelemeye çalışan, gerçekliği değişik boyutlarıyla yansıtmayı amaçlayan öyküler yazdı."

Yapıtlarında yaşama biçimlerine, değer yargılarına, evlilik, aile ve kadın cinselliğine sert, alaycı ve eleştirel tutumla yaklaştı. On üç öyküden oluşan ilk kitabı 'Hallaç'ta kendi ifadesiyle "İçinden çıktığı toplumun insanlarıyla bir denge kuramaması, tüm yargılara başkaldırmış, bilinçli olarak bir seçmeye gitmeyen insanı" anlatmak istedi. 'Hallaç'ta, bırakılmışlık, yalnızlık, bunaltı, yabancılaşma, seçme özgürlüğü, suç işleme, intihar gibi varoluşçuluğa özgü birtakım tema ve yönelimler ağır bastı. Asım Bezirci, 'Hallaç'ı şöyle yorumlar:

"Bu temaları işlerken varoluşçu yazarlardan ve özellikle Kafka'dan etkilendiği gözlendi. Bu kitaptaki öykülerinde 'çıkış yolu bulamayan, eyleme dökülemeyen bir başkaldırış duygusuyla eski, yapmacık, süslü, sahte ne varsa hepsine hınç duyuyor. (...) Bütün bunlar şunu gösteriyor: Erbil şimdiki düzene kazan kaldırıyor, değişmesini istiyor onun. Fakat yerine nasıl bir düzen kurulması gerektiğini belirtmiyor: Kendi deyimiyle bir 'seçme'ye gitmiyor, bağlanmıyor."

Öykü anlayışı Sait Faik'ten etkilenirken, kuşağın Batı'dan aldığı etkilerle bireyin bunalımını ve hiçlik düşüncesini -duygusunu değil- kendine özgü bir gerçekliğe oturtmaya çalıştı. Doğrusu o yıllarda başkaldırı da duygusuyla vazgeçilmez bir itici güçtü. Edebiyattaki karşılığı, geleneksel anlayışın dışında, farklı ve yeni öyküler, romanlar yazma tutkusu biçiminde kendini gösteriyordu. Erbil, bu anlayışın, kuşağı içinde de tipik temsilcisiydi. Onun yazdıkları, 1950 Kuşağı denince akla hemen gelen Ferit Edgü, Demir Özlü ya da Orhan Duru'nun yazdıklarından farklıydı. Öyküleri adım adım bir yabancılaşma dünyasının ağlarını örüyordu.

Erbil öykülerinde bir yokinsanı kişileştiriyor, onun hikâyesini anlatıyordu. Huzursuz, normal olmayan, öfkeli, olumsuz reflekslerle düşünen insanı...***[2]***

Öykü estetiği açısından bakıldığında, Erbil'in çarpıcı etki bazen başka metinlerin araya katılmasıyla elde edilir: "Çekmece" adlı öyküde bir karı kocanın yazışması bir gazete haber kupürüyle tamamlanır; "Tanrı" öyküsü bir kartpostalla. Metinler, yazılar öykünün anlamsal katmanını destekleyecek biçimde ana yapıya katılır. Heterojen bir metin yapısı dikkat çeker. Metinlerin anlatıya yerleşmesinin yanı sıra başka teknikleri de Erbil başarıyla kullanır. Yine öykü estetiği açısından, özgün bir biçemle yoğrulmuş, romana oranla kısa, özlü, anda odaklanan bir yazı etkinliği akla gelir. Erbil'in öyküsünde de kısa bir ana (şimdiki zamana) yerleşmiş özlü bir anlatım dikkat çeker. Çoğunlukla birbirini izleyen farklı parçalardan oluşan bir bütündür öykü...

Erbil'in anlatıcıları farklı farklı konumlarla yerleşmişlerdir öykü yapısına. Bazen çocuk kimliğiyle, birer tanık, birer gözlemcidirler, anlatının hemen berisinde bize yakın bir yerde dururlar, soluk alıp verişlerini duyarız; bazen de mesafelidirler, anlatının ötesinden gözlemlerini aktarırlar, onların düşüncelerinin akışına fazla katılmayız, izlemekle yetiniriz. Birçok öyküde "biz" diye kendilerini dile getirirler, bir mahallenin, bir sokağın, bir kentin insanlarıyla kurulan ortak bir söylemin öznesidirler.***[3]***

"Erbil'in yapıtları okunduğunda hemen hemen hepsinde şu tür ana izleklere rastlanmaktadır:

-tabu, gelenek, önyargılara başkaldırı; yasak bölgelere giriş...

-ironi; gülebilmenin yüceliği...

-cinsellik; aşkın bedensel gücü...

-hatırlama; yaşanmışlıkların üzerindeki perdeleri kaldırma...

-bilinçdışını dile getirme; korkuları, baskıları şekilleştirme...

-kolektif bellek; tarihsel kişileri, gerçekleri yorumlama...

-İstanbul kentinin metaforlaştırılması; coğrafyanın üzerine gitme...

-seyirci olmak, geride durmak; olaylara, kişilere mesafeli bakmak...

-kendi kendine konuşmak, dile gelmek; monologlar...

-karşıtlıklar; figürlerde, kurgularda zıt öğelerin kullanılması..."***[4]***

Toparlarsak: Erbil yazdıkları kadar yazarlık duruşu ve kişiliği ile de edebiyatımızın en önemli ve özgün isimlerinden birisiydi. Erbil'in hemen her romanında mutsuz aydın/yazar kadın kahramanlara rastlarız. Onların şahsında Erbil "yazarın konumunu da tartışma içine çeken bir hesaplaşmayı" sürdürürken, erkek egemen edebiyat dünyasında varolma mücadelesi veren bu roman kahramanları Erbil'in kişisel mücadelesini yansıtırlar.

İçinde düştüğü, sorumlusu olmadığı hâlde suçlarını yüklendiği bir dünyada, o suçların bedelini ödeyecek donanıma sahip olmayan, dünyaya boyun eğen, her boyun eğişinde ahlâki erozyona uğrayan, giderek silikleşen bireyin eleştirisi yapar Erbil. Boyun eğme/eğdirme mekanizması ataerkil kapitalist düzenin kurumlarıdır. Bireyler aile, okul, evlilik ya da geleneksel kodlarla belirlenmiş aşk ve cinsellikle biçimlendirilir. Toplumsal ve bireysel ahlâk ikiyüzlük üzerine kurgulanmış, özgürlüğün ve başkaldırının imkânı yitirilmiştir. Böyle bir toplum-birey diyalektiğine dair yapıtlarıyla başkaldıran artık Erbil'in kendisidir.***[5]***

Evet kimsenin inkâr edemeyeceği üzere O edebiyata yenilikler getiren bir yazardı. Yeni bir biçem ve yeni bir biçim... Son iki anlatısını şiirsel düzyazı olarak yazan Erbil, öykü, deneme ve romanlar yazmıştı. Hiçbir edebiyat ödülüne katılmayan Erbil, örgütlü bir insandı. TİP içinde politika yapan Erbil, Türkiye Yazarlar Sendikasının kurucularındandı.

2002 yılında üyesi olduğu PEN Yazarlar Derneği tarafından Nobel Edebiyat Ödülü'ne; "Türk dili ve edebiyatına egemenliği, insana, hayata ve dünyaya karşı sorumlu aydın tavrı" vurgulanarak aday gösterilen Erbil, 'Tuhaf Bir Erkek' başlıklı kitabında da bu tutumunu, ülkemizin son 60 yıllık tarihi olaylarını anlatısına konu ederek sürdürdü.

Okuyanı sarıp sarmalayan bir dil, özellikle son kitaplarında görülen neşeli, eğlenceli, alaycı bir anlatım. Ülke tarihine, edebiyatına, siyasetine hâkim gerçek bir entelektüel. Karşı çıkmasını bilen, boyun eğmeyen, güçlü bir kadın. Yalnız yazmayan, aktif olarak mücadelenin içinde, önünde yer alan kadın. Hem açlık grevleri-ölüm orucu sürecinde, hem de 1 Mayıs Meydanı'na gaz bombalarına karşı direnerek yürüyen kitle içerisinde yer alan kadın...

Dilin alışılmış sözcük kalıplarını zorlayan, sözcükleri adeta dans ettirerek anlatan Erbil'in 'Tuhaf Bir Erkek' kitabında yer verdiği olguları sıralarsak anlatısının ne kadar güncel, ne kadar insanlarımıza ve hayatımıza dair bir anlatı olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

ALANLARDAN ROMANA YANSIYANLAR YA DA ERBİL'İN TUHAF ERKEĞİNDEN NOTLAR
"... öyle bir kırmızı ki/ Yalçın Küçük'ün/ atkısı renginde/dünyanın bütün işçileri birleşin diye dolaşan/ firar ederek / Silivri cezaevi'nden/ f tipi/ f tipi ne demekti/ kimse bilmezdi/ zeyyat'a sorduğumda/ insansız dediydi/ deli olsunlar diye/ tıkarlar oraya muhalifleri..."
(gorgo-diktatör) "... bugün yine yüz kişiyi gözaltına aldırmış/ mapusanelerde bir ranzada yirmi dört kişi / ah kardeş dile kolay/ münavebe ile uyuyorlarmış evlatlarımız/ aç karnına yerlerde..."
"...azıcık ayılır gibi olmuştuk ki/ birden/ gorgo/ gizli ordusunu/ soktu devreye/ ellerinde tüfekler/ kelepçelerle geldiler/ arkadaşlarımızı/ yoldaşlarımızı, yakınlarımızı/ katledip çekip gittiler/ minicik yavrularımızı kapıp/ kendi kamplarına götürdüler/ oğlanları imam/ kızları hafize yapacağız dediler/ öldüremediklerini/ bunlar terörist diyerek / zindana attılar..."
"...c.ertesi anneleri/ kaybedilen/ oğullarının/ kızlarının acısını/ bekliyor/ galatasaray'da/ mekteb-i sultaninin/ muhkem/ içeriye de dışarıya da / kimseyi sızdırmayan/ olağanüstü/ kültürümüzün/ bekçi kapısının/ dibinde oturarak..."
"...aptullah ve arkadaşları / toplandı/ erdal eren'i / 17'sinde katleden/ cellat/ saltanat sürüyor..."
"...şakir ve 13 arkadaşı/ yakalandılar/ işkencede öldürüldüler/ kapıları işaretlenmişti/ öldürülecekleri belliydi/ sağ kalanlar/ protestoya katıldık/ çoğumuz biber gazından zehirlendik/ kimimiz hastanede öldük/ kimimiz yolda/ kimimiz sağ kaldık/ kalanlar/ sokağa çıktık / "tükenmeyiz ölmek ilen"/ diye pankartlarla yürüdük/ biber gazı tazyikli su/ evlerimize kaçtık..."
"... /gorgo/ taksim 1 mayıs alanı'na toplandığı/ o muhteşem günü de unutmamalı/ anıtın çevresine sığışamayanları/ taksim gezisine kovalattı/ ve unsurlarıyla/ bir hamlede kuşattı çevreyi/.../ coplar zehirli gazlar/ ardından basınçlı sular/.../ taksim alanı'ndaki heykelin / yerine dikilen/ avm kulesinin tepesinden/.../ bağırdı gorgo/ sizi değiştirene kadar/ başınızdayım/ istediğim biçimde/ yoğurup/ istediğim inanca / getirene kadar..."
"... bütün acılara karşın/ hayat/ içimize bir nota bırakır ya/ en bitik günümüzde/ direnme notasını/ bir zarfa mı koyar/ bir deniz çırpıntısıyla mı / savurur/ yüzümüze/ neşe üşüşür hayatımıza/ birden/ güç aşılar/ iyi güçtür/ başeğdirmeyen/ umut/ altın kafesinden/ çıkıverir/ dolaşır tepemizde..."***[6]***

Erbil, 'Tuhaf Bir Kadın'la başlayan roman serüvenini 'Tuhaf Bir Erkek'le sonlandırdı. 'Tuhaf Bir Kadın'dan 42 yıl sonra yayımlanan 'Tuhaf Bir Erkek' için yapılan söyleşide, 'tuhaf' insanların toplumun kurallarına uymayan, onlara karşı gelen, kendileri ve toplum için yenilik, değişiklik isteyen insanlar olduğunu söylüyor, "Ben tuhaf insanları severim" diyordu.

"Tuhaf Bir Erkek"in yayımlanmasının ardından yaptığı söyleşide, ilk ve son romanlarının anahtar sözcüğü "tuhaf"tan söz ederken "Tuhaf olmayan nedir? Toplumun kurallarına uyan, toplumun verilerini kabul etmiş, onlara göre yaşayan, hiçbir zaman onlara karşı gelmek istemeyen insanlar değil midir" diye soruyor ve "tuhaf insanlar"ın, onlara bir açıdan karşı gelen, bir açıdan yenilik isteyen, kendileri ve toplum için değişiklikler arayan insanlar olduğunu vurguluyor, "Ben tuhaf insanları severim," diyordu.

"Tuhaf bir Erkek"te, her zamanki put kırıcı tutumuyla, yeni bir direnme notası sunuyordu bize: "Bütün acılara karşın hayat içimize bir nota bırakır ya/ en bitik günümüzde direnme notasını/ bir zarfa mı koyar bir deniz çırpıntısıyla mı savurur yüzümüze/ neşe üşüşür hayatımıza birden..."

Sonra, "Tuhaf Bir Kadın"ı yazdığından bu yana kadınların da, toplumun da pek fazla değişmediğini söylüyordu; daha doğrusu toplumun kadına bakışının: "Sistem kendi içinde aynı şekilde duruyor. Bu dinden kaynaklanan bir şeydir. Müslümanlıktan kaynaklanan bir sonuç. Ben burada suçlu aramıyorum, sadece koşulları saptıyorum, neden-sonuç ilişkisi. Müslüman toplumlarda kadın üzerindeki baskılar değişmez ve böylece sürer gider..."***[7]***

HAKKINDA

Erbil için Selim İleri, "Ödünsüz bir kimliği vardı"; Müge İplikçi, "Gerçek bir devrimciydi," derlerken; Demir Özlü de, "Çok çalışarak, çok duyarak, çok okuyarak büyük bir yazar oldu," notunu eklerdi...

Kolay mı? "Erbil'in bilinci kadar anlatıma yurt edindiği temel dert bugüne bağlı kalmak şartıyla acıyı dillendirmektir. Çünkü 'öldürmediysen kendini sahtedir acın değil mi...' Hem 'acı derinleştirir insanı' diyen odur genç dostuna. Acının bir tür örs hâlidir bu. 'Akarsu gibidir insan bilirsin kızım... giriverir biçimden biçime... öyle bir toprakta yaşıyoruz ki... eski bir duyguyu yeniden yaşar gibi sürekli...' Budur işte yazarı kanatan, hiç bitmeyeceğini bildiği bir acının toprağında yoğrulmuş olmak..."***[8]***

Asuman Kafaoğlu-Büke'nin işaret ettiği üzere, "1950'lerden beri devrimci ruhla yazan ve de devrimci ruh üzerine yazan" O; A. Ömer Türkeş için Dünyanın boğuntusunu iliğine, kemiğine kadar hissetmiş, bu boğuntuyu teşhir etmek, teşhir ederek aşmak için mücadele etmişti..."

Sennur Sezer için de, "Üslubu taklit edilecek, takip edilecek bir tarz değildi..."

Onur Caymaz için ise, "İnadın insanıydı hep. Yazdığı her sayfada, bir ürünü satmanın onu yaratmaktan daha önemli olduğu şu toplumun ikiyüzlü değerleriyle alıp verilemeyenler vardı..."

Hasılı "Yazınımızda önemli bir figür, değerli bir düşün insanıydı. Erkek egemen toplumun edebiyatında da kendini gösteren güçlü erkek lobilerine karşı yiğitçe kavga verdi. Yeteneği ve cesareti ile belleklere kazılan tabuları yerle bir etti. Dilinden, bilgi birikiminden, toplumcu görüşünden asla ödün vermedi. Ürettiği yapıtlarının özgünlüğü ile dikkat çekti."***[9]***

Ahmet Cemal'in, "Benim için genellemeye hiç sığmayanlardan"; Karin Karakaşlı'nın, "İhtimal hepimizden eksilmedi, çünkü topumuzun sevgisine hiçbir zaman talip olmadı. Çok dürüsttü, çok dobraydı, çok kadındı, çok edebiyattı"; Mine G. Kırıkkanat'ın, "Yazarlık namusudur. Edebiyatın kadın duruşudur. Siyasal bilincidir. İnsanlık vicdanıdır," notunu düştükleri Onun için Asaf Güven Aksel, 21 Temmuz 2013 tarihli 'Sol'da çıkan 'Sokaklar Size Benzerken, Nereye Leylâ Hanım...' başlıklı yazısında şöyle demişti: "Tek başıma ne yapabilirdim ki ben derken, vazgeçenlerden değil, çağıranlardandı. Bari kendimi kurtarayım diyenlerden değil. Bin olalım diyenlerden. Her biri bin çarpı bin..." Çağrıları, karşılığını Gezi Parkı Direnişi'nde her biri bin çarpı bin olabilen gençlerde buldu Onun…

NİHAYET: AŞK HİKÂYESİ

Müthiş yazarlığı yanında aşık olunacak bir kadındı O; aşık da olundu; uğruna ölümsüz şiirler yazılacak kadar…

Edebiyat tarihinde en çok baskısı yapılan ve bir kült hâlinde dizeleri dilden dile dolaşan Ahmed Arif'in 'Hasretinden Prangalar Eskittim' kitabındaki şiirlerin önemli bölümü Erbil'e yazıldı.

"Yokluğun, Cehennemin öbür adıdır/ Üşüyorum, kapama gözlerini..." denilmişti O'nun için.

Yalnızca bu şiire değil kitapta yer alan pek çok dizeye ilham veren o gözlerin sahibi ünlü yazar Erbil'di.

Okumayan var mı? Arif'in Erbil'e yazdığı mektuplar 'Leylim Leylim' başlığıyla yayımlandı.

1954-1959 yılları arasında büyük şairin, 'Hasretinden Prangalar Eskittim' dediği ve kaleme alındığı dönemin entelektüel ve yayın ortamını, usta şairin sürgün günlerini, yaşadığı siyasi baskıyı, en çok da Erbil'e aşkı anlatan kitaptan söz ediyorum…

Arif'in gönderdiği mektupları saklayan ve uzun yıllar bunları kitap olarak yayımlamayı kabul etmeyen Erbil, "Kalan" isimli kitabını çıkardığı dönemde şairin oğlu Filinta Önal'la tanışır.

Erbil, Önal'a mektuplardan söz ettikten sonra Arif'in oğlu, "Siz ve babam edebiyatımızın en değerli şahsiyetlerindensiniz. Elbette ki bu mektuplar yayımlanmalı," der.

Evet, evet "Aşk soylu bir duygu, hakikât," diyen -Arif'in oğlu- Filinta Önal ekler: "Leylâ Hanım ile kitabının tanıtımında tanıştık. Çok güzel bir kadın, gözleri mavi mavi o ışığı görseniz... Bana öyle severek baktı ki... Babamın ona yazdığı mektupların yayımlanması konusunda çekiniyormuş. Eski insanlar, bir asalet var, üzülür müsünüz, diye sordu. Ne üzüleceğiz, dedim. Anneme de sordum, o da biliyor, bilmez mi? Masal gibi, platonik bir hikâye. Niye utanılsın, aşk ne güzel bir şey…"***[10]***

Erbil'in, "Hayır, benim tarafımda aşk yoktu, yalnızca dostluk vardı,"***[11]*** dediği ol hikâyat konusunda 'Leylim Leylim'in editörü Ruken Kızıler, sunuş yazısında "Mektup, mektubu yazan ve gönderen ile mektubu alan ve okuyan arasındaki gizdir. Bu iki kişinin arasındaki giz silinemeyecek/ değiştirilmeyecek bir biçimde kâğıda aktarılmış, söz uçamayıp çakılı kalmıştır. Tam da bu yönüyle 'kaleme alındığı anın gerçekliği' zaman tarafından aşındırılamadan, tüm tazeliği içinde korumaya alınmıştır," diyor.

Zamanın aşındıramayacağı mektuplarda Diyarbakır'da sürgün Arif'in sıkıntıları var: Adeta ölümle yaşam arasında gidip gelen bir sarkaç... Öte yanda, siyasi baskılar, yayın dünyasının ikiyüzlü yanı...

Ama daha önemlisi, okurken "demek böylesi de yaşanmış" dedirten büyük bir aşk... Arif "Leylim" diye başladığı bir mektubu şöyle sonlandırıyor:

"Kulluğum, divaneliğimle ellerini, gözlerini öperim. Öpüyorum ama doyamıyorum. Mutluluk ya da cehennem bu galiba. Sana doymak, korkunç ahmaklık olur."

Aşktan öte büyük bir hayranlık onunkisi: "Cihan insanları içinde en güzel, en iyi ve en namuslusu sensin." Hatta kimi zaman Erbil'i kutsuyor: "Bu senin hiçbir peygambere, hiçbir kahramana kısmet olmayan büyüklüğünden... Güzelliğinden... Kutlu ve saygıya layık oluşundandır." Bir yerde de şöyle diyor: "İncil gibi, Tevrat gibisin Leylim. Hilesiz, arı ve duru." Bunca paye biçtiği, Tanrılar katına yükselttiği kadını da herkese tanıtmak istiyor: "Elim erse, ayağım tutsa, seni bütün cihanın görebileceği bir kuleye çıkarır ve bağırırdım. 'İşte insan buna derler! Böyle olmaya çalışın!' İki milyar beş yüz milyon Âdem evladının seni tanımalarını, öğrenmelerini istiyorum."

Zaten "Hasretinden Prangalar Eskittim" şiiri de "Seni, anlatabilmek seni" dizeleriyle başlamaz mı?

Arif, aynı adı taşıyan kitabındaki birçok şiiri Erbil'e yazar. "Maviye, maviye çalar gözlerin, yangın mavisine" dediği, "de be aslan karam, de yiğit karam" diye seslendiği, "oy sevmişem ben seni" diyerek içini döktüğü ondan başkası değildir.

Mektuplarının yanında, yayımladığı tek şiir kitabında yer alan ya da o dönemde dergilerde yayımlanan şiirleri de gönderir. Birinde "Sana ulaşmadan, kavuşmadan da bazı iyi mısralar yakaladığım oluyordu. Senden sonra, yahut seninle daha bir şair oldum" demekten kendini alamıyor, ancak şerh düşüyor sözüne: "Önce şiir değil benim için. Önce sen."

16 Temmuz 1955 yılındaki başka bir mektubunda da benzer ifadeler var: "Benim her şiirimde varsın ve olacaksın. Ama dünyanın en dehşet şiiri bile 'sen' olamaz. Bunu yaşamak gerek. En asıl gerçek bu işte."

Arif, onu sade şairliğine değil, hayatta kalmasına da neden olarak görüyor. Sürgünlüğün sıkıntılarıyla uğraşırken, yokluk çekerken Erbil onu hayata bağlayan bir köprü gibi: "Ne tuzsuz şeydi şu dünya be. Geldin, buldun, şenlendirdin, insan ettin beni."

Peki, Arif, aşkına karşılık buldu mu? Kızıler sunuş yazısında bu soruyu yanıtlıyor:

"Leylâ Hanım bu mektuplarda dostluk sınırını çizmiş ve bu sınırı gün geçtikçe derinleştirmişti. Arif'in bu konumu kabullendiği mektuplarından anlaşılıyor."

Gerçekten de duygularını ifadeden geri duramasa da kabullenmişlik büyük ozanın satırlarına yansıyor. Hitaplar "cânım dostum"a evrilirken "dostluk avucumuza sıcacık bir kuş gibi konmuş bir kere" diye yazıyor: "Ama bunda benim yüküm daha ağırmış ne çıkar? Ya ben bundan hoşnutsam? Ya senin sade var olman bile beni saadetten çıldırtacak tatta bir gerçekse?"

15 Mayıs 1954 tarihli bir mektubuna "Leylâ, Canım" diye başlayan "Yarı parçan" diye noktalayan Arif; yine "Leylâ, Zalım Leylâ!" diye başladığı bir diğer mektubunda "Bu, benimki dördüncü. Oysaki senden bir tek mektup aldım. O belâlı ve korkunç ilk mektubun, yani 4-1, ben mağlubum..."

Nihayet bu ol hikâyata ilişkin Erbil 2005'te yayımlanan 'Üç Başlı Ejderha'sında açıktan bir selam gönderir Arif'e... Mektuplarında "oğlunum ben senin" diyen ve onun için "Gitmek/ Gözlerinde gitmek sürgüne/ Yatmak/ Gözlerinde yatmak zindanı/ Gözlerin hani?" dizelerini yazan ozana yıllar sonrasından özlemle seslenir:

"akşamüstleri geliyor aklıma... gözleri... oğlumun... gözleri hani...// oğlumun elimde kalan son fotoğrafı... gözleri oğlumun... gözleri... gözlerinde bulurum can tılsımını... gözleri hani..."

TEMEL DEMİRER

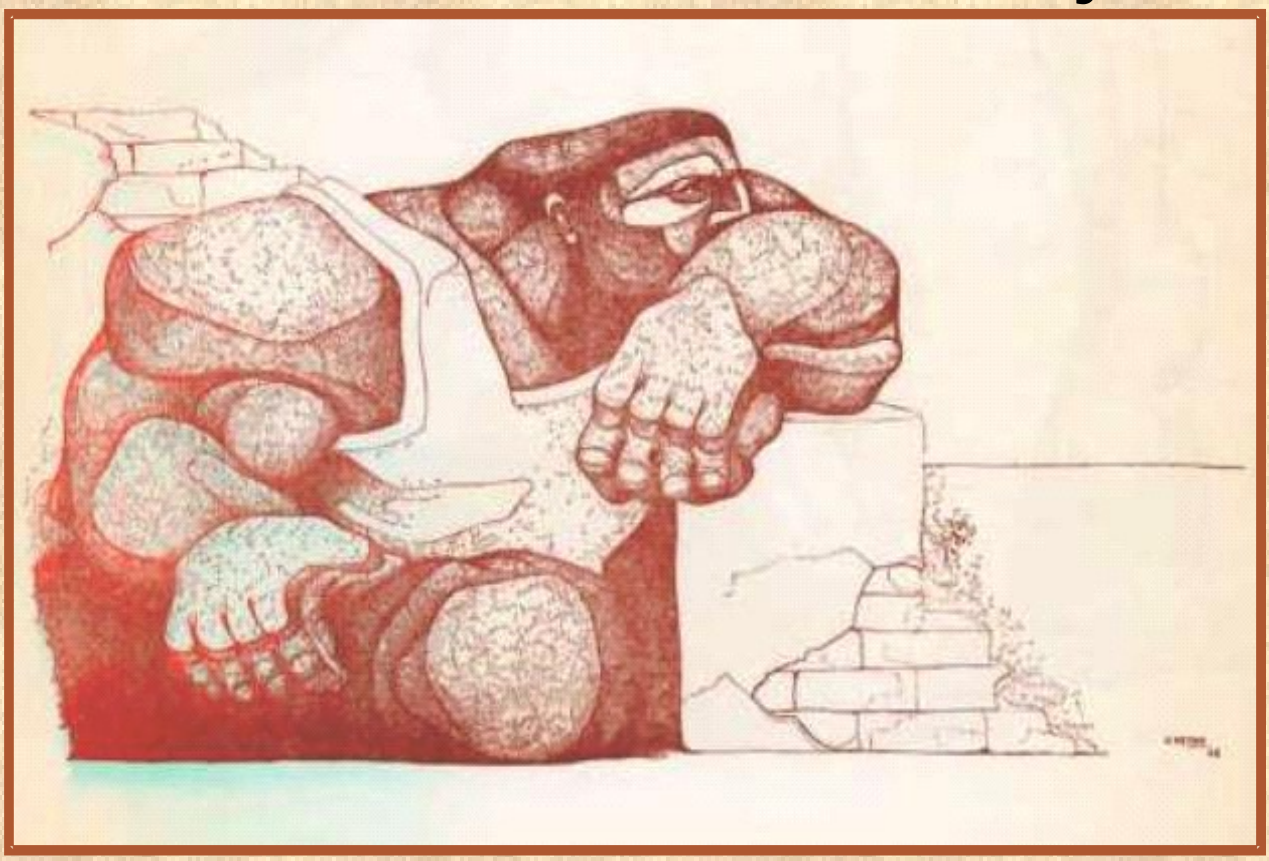
4 Ocak 2014 11:25:50, Ankara.

NOTLAR

[*] Özgür Bağcılar Aylık Bağımsız Yerel Dergi, No:3, Şubat 2014...
[1] Özdemir Asaf.
[2] Semih Gümüş, "Erbil ve 1950 Kuşağı", Radikal Kitap, Yıl:12, No:645, 26 Temmuz 2013, s.13.
[3] Nedret Öztokat, "Erbil'de Öykünün Sesi", Cumhuriyet Kitap, No:1231, 19 Eylül 2013, s.18-19.
[4] Necmi Sönmez, "Şimdi de Yalnızım İşte, Yapayalnızım", Radikal Kitap, Yıl:12, No:645, 26 Temmuz 2013, s.14.
[5] A. Ömer Türkeş, "Erbil'e Veda", Birgün, 21 Temmuz 2013, s.5.
[6] Leylâ Erbil, Tuhaf Bir Erkek, Türkiye İş Bankası Yay., 2013, s.10-11, 18, 53-54, 80, 86, 100, 48-49, 60.
[7] Aslı Uluşahin, "Tuhaf İnsanları Severim", Cumhuriyet, 21 Temmuz 2013, s.16.
[8] Ömer Erdem, "Herkes Sevgiye Muhtaç", Radikal Kitap, Yıl:12, No:645, 26 Temmuz 2013, s.16.
[9] Turgay Olcayto, "Leylâ Erbil", Evrensel, 30 Temmuz 2013, s.13.
[10] Türey Köse, "Ahmed Arif'in Oğlu Filinta Önal", Cumhuriyet Pazar, No:1437, 6 Ekim 2013, s.2.
[11] Leylim Leylim: Ahmed Arif'ten Leylâ Erbil'e Mektuplar, İş Bankası Kültür Yay., 2013.

HİÇBİR ŞEYİ OLMAYANIN ARADIĞI

Meriç AYDIN

Her şey aranır biliyorsun
Senin böyle duruşun bile kimine göre bir kayıp
Ama derin soluk alışında bir hiçlik var
Zaten bizde hep hiçlik var.
Sen söyleyince doğru olan
Ben konuşunca yanlışsa
Senin gülerek tuttuğun gül
Ben dokununca solgunsa
Ay ve güneş senin olsun
Gülmek için sebep mi var?
Yanında olanı pek görmez insan
Hep olmayanı arar görüyorsun
Ama hiç olmayan pek aranmaz
Şayet aradığın bensem, neden içinde sen yoksun?
Aradığım bir şeydi ama bulamadım
Şu karşımda ki uzaklığın kendi içinde bir uzaklığı var mı ki?
Varsa onun içinde olmasın aradığım
Ya da şu birbirinden kafa ütüleyici kitapların
Hayatın olur olmaz yerine sürükleme anı beni
E sen de yoksan ben neyi eskitiyorum ki
Elimi attığım her şey de karşıma çıkarır seni
Ben eksilirken seni çoğaltan neydi?

-İç ses
''İnsanın aradığı bulduğu değil, kaybettiğidir çoğu zaman
Her ne bulduysak kaybettik, kazanmadık hepsi bu kadar.''
Aradığım bir şeydi ama bulamadım
Bir ara avucum da sandım, orda da yoktu bulamadım
Sahi o çocukken yaptığımız şaka mıydı neydi?
Masanın altına mı baksam, ağacın kesildiği ormana mı?
Yoksa hırsını alamadığımız, ömrümüzün kırılan dalı mı?
Üstüme dünya mı ne düştü, bu ne ağırlık?
Gözüme deniz mi kaçmış, bu ne derinlik?
Dünyanın ortası mı burası, bu ne uzaklık?
Ne kadar cüsseli bir giz bu, sahi denizin ortası neydi?
Biz bilmiyoruz ya hiç öteki tarafı
Ki, öteki taraf, öteki yüzümüz olmasın umduğumuz cennetin
Her an bir gerçeğe yalan yere gülüp geçtiğimiz cehennemin
Mesela sana sorsam, senin bur da olmadığını
Bilmeyen sana, sen bulabilir misin?
Senden önce de olmayan şeyi
Ama doğru ya sen burdasın, sesin bur da
Bur dayım diyeceksin inatla, pe ki orda ki neydi?
O halde sende burdaysan, içimde dolaşan neydi?
İçimiz, dışımız bir diyemem sana zaten
Ki, içi-dışı bir değiliz zaten
Sıkılmış olamaz mıyız, dışımızın iç halinde ki sesinden
E o zaman, sende olan içimin, dışında ki yankısı neydi?

Aradığım bir şeydi ama neydi bulamadım?
Ellerimi çizdim bir kopyasını ellerimin
Parmaklarımı saydım elimin parmaklarını
Tutup gözlerine koydum inanması için temiz olduklarına
Bir elim var sanıyordum ellerini tutan
Ellerine sorsana, o da başka ellere
Aradığım şeyin elden ele gitmediği ne malum
Aradığım ellerinin kiri miydi?

-İç ses
''Ney olacak ellerin
Bir ellerin var senin ellerin
Bir ellerin yok mu ki senin?
Bir gözlerin var, gözlerin
Bir gözlerin yok mu ki senin?

Elleri olan ne yapsın ellerini, elleri yanmıyorsa
Gözleri olan nasıl görsün, gözleri bakmıyorsa"
Aradığım bir şeydi ama neydi?
Az önce ellerimle kendi yüzümü çizdim
Bir kopyasını çizdiğim ellerimle yüzümün
Sonra kaderimi çizdi ellerim, bir benzerini kaderimin
Kaderimi ellerimde aradım, hangi tenin kaderiydi ellerim
Aradığım kaderim miydi anlamadım?
Unutup yitmemek için kim olduğumuzu
Hatırlatmadan bize kim olduğumuzu birileri
Birileri unuturken bir yerde birilerini
Kendini hatırlatırken durmadan birileri
Hadi bulalım kaybetmeden ellerimizi
Yapabileceklerimi bir daha yapamayacağımıza göre
Gördüklerimizi bir daha göremeyeceğimize göre
Bildiklerimizi, söyleyeceklerimizi ve yazabileceklerimizi
Hatta konuşabileceklerimizi bir daha konuşamayacağımıza göre

İç ses
''Ölüm varsa ölüm gelsin, savaş varsa savaş çıksın
Barış varsa barış olsun, umut varsa şimdi doğsun
Çünkü yarın özgürlük gelecek. Ve o gün kimse ölmeyecek."
Bir yüreğin varsa koy ortaya yüreğini
Bir yüreğin yoksa unut gitsin her şeyini
Bir yüreğin olduğunu anladığın gün
İşte o gün ölmek yasak

İç ses:
''Ölüm nedir bilmek için, onu her gün anmak için
Hayat nedir yaşam için, onla her an savaş güzel
Ney olacak ellerim
Bir ellerim var benim ellerim
Bir ellerim yok mu ki?
Bir gözlerim var benim gözlerim
Bir gözlerim yok mu ki?
Elleri olan ne yapsın ellerini, elleri yanmıyorsa
Gözleri olan nasıl görsün, gözleri bakmıyorsa?"
Sen bir şey duymamış ol
Ben bir şey söylememiş olayım
Unutalım aradığımız şeyin ne olduğunu
Kimsenin narı kimseye geçmiyorsa
Narına yandığımın bunca şiir neydi?

Kimde olmalı ki bunun sol anahtarı
Nedir bu kendini aratanın saltanatı
Elimi kalbime koydum bulamadım
Aradığım kırık bir kalbin kilidi miydi?
Aşk diyordun ya? Aşk kül oldu, bitti
Ben ve sen masalı yok oldu gitti
Bu ellerimin tükendiği gözlerinse
Gözlerimin göremediği neydi?

-İç ses
‘’gideceğim diyorum gideceğim
Bir ses daha diyor gideceğim
Bir şeyler söylemek için kendime
İki kişi olup geleceğim.’’
Aradığım bir şey vardı, ama neydi? Bulamadım
Hayalime sordum, çok bilen çok yanılır dedi:
Hayalim beni mahvetti utandım
Düşüme sordum, düşüm dedi düşünme
Öncesine bak her şeyin, sonunu düşünme
Düşümün gözünden düştüm bulamadım
Ayna mıydı ne? Dedim: bir o kaldı
Yüzüm mü? Yüzüm aynaya baka kaldı
Ayna dedim sen söyle bari
Aynada ki gökyüzü müydü sahi, gökyüzünü ayna sandım
Üstümü soydum aynaya, sonra küstüm dünyaya
İşte aradığım bu dedim: gözüm seğirdi toprağa
Toprak düştü aklıma, sen söyle dedim toprak ana
Annem dedi: yılan bana.
Toprak dedim: bu sen misin?
Ben aynayım dedi: sende kimsin
Dedim: ayna mıydı ne? Bir o kaldı
Ona sordum dondu kaldı
Ben toprağın aynasıyım dedi:
Dedim: herkesin aynası mı var?
Suya bak anlarsın dedi:
Suyu dövdüm su ışımadı
Dağa çattım dağ konuşmadı
Deniz olmasın dedim: biraz da su?

Aradığın benim dedi:, denizdir biraz da su
Aramadığım yer kalmadı dedim: seni su?
Denize sor dedi: biraz da denizdir su
Dedim: deniz değil derdim sensin su
Benim dedi: içim denizdir, aslım da su
İçim, dışım neydi? İçime düşen deniz miydi?
Ben dedim: asılsızım, içime duyarsızım
Sen dedi: deniz ol, deniz gibi olunmalı
Deniz gibi olunmalı, deniz gibi olunmalı.

MERİÇ AYDIN

/ 2013 / mahuzar

Özgürlüğün geldiği gün
O gün ölmek yasak!

Cemal Süreya

UZAK BİR ŞEHRİN IŞIKLARI

Uzak bir şehrin ışıkları düştü karanlığıma
Geceyi gündüz yapamayan yıldızlar başımda
Ay benli şehirleri terk edip gitmiş
Gökyüzü bile garipleşti bu şehirde
Caddeler, sokaklar çığlık dolu bir sessizlikte
Boş boş sokakları adımlıyorum
Sokaklar uçsuz bucaksız yalnızlık uçurumları
Bu şehir yalnızlığın başkenti gibi
Cümlelerle yüreğime kurulan bir başkent gibi
Yalnızlığın başkent olduğu yüreğimde
Yalnızlığın ötesindeki sen hangi şehrimde?
Hangi yokluğuma gizlendin?
Yıldızlarla ararken seni, hangi sessizlikteydin?
Hangi caddede aşkımızı terk edip
Hangi sokakta aşkımıza ihanet ettin?
En önemlisi de hangi yalnızlık uçurumumdan düştün?
Hâlâ mezarına rastlamadım da…

OSMAN ARDA ÇAKAR

Emeğin Sanatı 157. Sayı

GÖZLERİMİZ MEŞALE

RESİM: WOLFGANG MATTHEUER

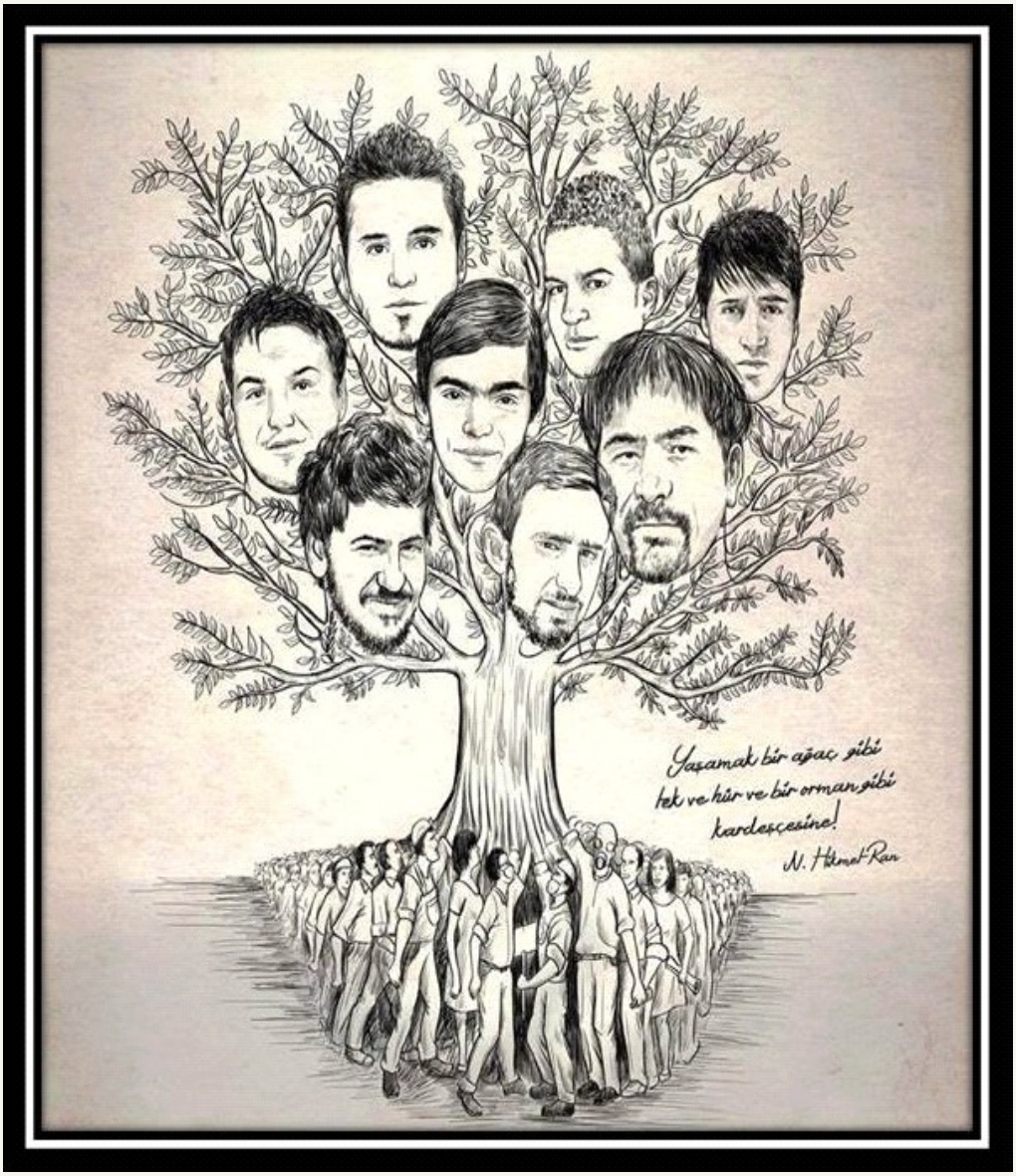
Kirpiklerimin arasından
süzülen
bakışlarımı tutuşturuyorum
birer meşale
güneşle kaplıyorsun sesini
dağıtıyoruz
saçlarımıza sokakları
terimiz
özgürlüğümüz
ekilen tohumla
düşlerde ve heryerde
dallardaki tomurcuğun
taze kokusudur
umut
yakındanda yakın
doğan güneş

Yürekleri dağlaya dağlaya
yudum yudum
ve
gün gün
sonsuza taşıyorum
içimi ısıtan
baharı duyuyorum
karanfil olup
açanların
yeridir
yüreklerimiz..

BURCU GILMAN TÜRKER

GİDENİ VE GELENİ GÖREBİLMEK...

Vildan SEVİL

Görkemli Gezi Direnişi... Yıldönümü...

Bir yıl önce, Mayıs ayının sonunda, ana medya TV'leri penguenlerin yaşamıyla ilgili belgesellerle perdeleme yaparken Taksim'de, hızla tüm ülkeye yayılacak, aylarca sürecek, büyük, barışçıl bir direniş, bir halk hareketi başlamıştı. Direniş, başlangıçta, Taksim Gezi Parkı'nda AVM yapılması girişimlerine karşı, artık nesli tükenen, kenttin göbeğinde varlığını sürdürmeye çalışan ağaca, yeşile, nefes alma alanına sahip çıkmayı amaçlıyordu.

Gezi parkı'na sahip çıkan sanatçıların, akademisyenlerin, hukukçuların oluşturduğu Taksim Dayanışması'nın girişimiyle başladı direniş.

Kitlesel desteğini ağırlıklı olarak 1990 kuşağı oluşturdu başlangıçta. Gencecik insanların bu masum istekleri, ikidarın zorbalığı, şiddetiyle karşılaştı. Bunu izleyen toplumun vicdanı hızla uyanmaya başlamıştı.

Direniş, kısa sürede, çok geniş kitlelerden destek aldı, birbirini gözü görmeyen futbol takımı taraftarları, anti-kapitalist müslümanlar ve her sınıf ve katmandan insanın katılımıyla büyüdü, yurdun dört bir yanına yayıldı. Genç yaşlı, herkes, destek eylemlerine katılıyor, biber gazlarıyla zehirleniyor, zehirli sularla ıslatılıyor, yaralanıyor ve çeşitli kentlerde can kaybı oluyordu.

12 Eylül 1980 darbesiyle politikadan uzaklaştırılmış, hak aramayı unutmuş, üzerine ölü toprağı serpilmiş bu toplumda, kitle eylemlerine neredeyse hiç katılmamış özellikle bu gencecik çocuklardaki isyanı, büyük bir halk hareketine dönüştüren etmenler neydi?

2002 yılından bu yana, bu çocukların okullarına el atıldı, imam okullarına çevrildi nice okul.

Yaşam tarzlarına karışıldı, her davranışları kabahat ya da suç sayıldı. Parkta otursalar kabahat, el ele tutuşsalar suç…

Padişahlığa öykünmeleri ve diktatörce dayatmaları gördüler.

Onlar kul, köle olmak istemiyorlardı… Özgürlüğü, doğayla barışık insanca yaşamı ve hayallerindeki,emeğiyle geçinebilecekleri işleri amaçlıyorlardı.

Vurgunu, talanı, doğanın acımasızca ranta çevrilişini gördüler. Nefessiz bırakıldıkları şehirlerin nasıl yağmalandığını, kimlerin el koyduğunu gördüler.

Onlar, teknoloji çağının çocuklarıydı. Zekiydiler ve tüm dünyayı, bizlerden çok daha iyi görüyor, öğreniyorlardı.

Küçücük yaşlarda akıllarını çelmeye kalkan bilgisayar oyunlarına ve pornolara kanmadılar. Güdümlü medya araçlarına da…

Kendileri öğrenmek, kendileri karar vermek istiyorlardı.

İsyankârdılar, normal her genç gibi. Modası geçmiş korkutmalarla uyutulamadılar. "Din iman, cennet cehennem" deyip 4x4'lerde gezişleri, milyon dolarlık villalara yedi sülaleriyle kısa sürede sahip oluşları, gemicikleri ve ticaret filolarını, Deniz Fenerlerini ve daha neleri neleri gördüler.

Gençlerde ve toplumda bu öfke, üç beş günde birikmedi, on yılda damlaya damlaya göl oldu, bardak taştı işte!

İçişleri Bakanlığının verilerine göre "8 sivil[7][34][54][55][56][57][58][59] ve 2 güvenlik görevlisi[36]; Mehmet Ayvalıtaş, Abdullah Cömert, Ethem Sarısülük, Ali İsmail Korkmaz, polis komiseri Mustafa Sarı, polis memuru Ahmet Küçüktağ, Ahmet Atakan, Berkin Elvan, Burak Can Karamanoğlu, Mehmet İstif, Elif Çermik hayatını kaybetmiş, 8163 kişi" (Vikipedi) yaralanmıştı bu direnişte. Devamında, yaralılardan, gazdan zarar görenlerden ölenler oldu. Berkin Elvan, Mehmet İstif… Gazların etkisiyle, vaktinden önce hastalanıp ölenler hariç…

Ancak bu büyük direniş, dünyanın dört bir yanında yankılandı, örnek oldu, destek buldu.

.....

Tarih, 31.05.2014. Gezi'nin yıldönümü. Saat 22:15

Başta Taksim olmak üzere Türkiye'de yer yerinden oynuyor.

Gezi Direnişi'nde katledilenler anılıyor.

Resmi sivil ya da sivilimsi (?) polis orduları (29 bin polis), iktidarın başının deyişiyle yine destan(!) yazıyor.

Tomalar, Akrepler... Taksim'e giriş çıkışları izlemek için fır dönen helikopterler, coplar, zehirli gazlar, zehirli sular, yaralılar, yerlerde sürüklenenler...

Dünya medyasına yansıyan vahşet görüntüleri...

İktidarın polisi daha uzmanlaşmış, daha saldırganlaşmış.

Çünkü ayyuka çıkan yolsuzluklar, yalanlar, yağma ve talan, son bir yılda iyice gizlenemez hale geldi. Ses kayıtları, ayakkabı kutularındaki, evlerden kaçırılan milyon dolarlar, yolsuzluklar, hırsızlıklar, sosyal medyaya, TV kameralarına yanısıdı.

Şiddet, iktidarlarca geçici de olsa kiri, yalanı örten en bildik, en alışılmış yol. Şiddet sayesinde ömürlerini uzatacağını sanır egemenler.

Veee... Sözüm ona bizim ana akım medya...

Müthiş bir habercilik (!!!)

ATV, ShoW TV, Kanal D'de dizi, Star TV'de Survivor, Habertürk'te "Depresyondayım ne yapayım?", CNN'de tarım, NTV'de kıytırık haberler, TV2'de film...

Sosyal medyadan, BBC'den, Halk TV, Yol TV'den izleyebiliyoruz olan biteni.

.....

Şiddet, güçlünün silahı gibi görünse de korkunun, aczin, çaresizliğin örtüsüdür.

İktidarlar, halkların savaşımından ders çıkarmazlar. Şiddetten vazgeçemezler. Şiddeti haklı kılmak için karşı şiddet bile üretirler.

Tarih boyunca bu silahı kullanmanın, iktidarın sürekliliğini sağlamadığını kabullenemezler. Çünkü, sömürüden vazgeçemezler ve sömürünün yapışık kardeşidir şiddet. Onlar uzatmayı amaçlasalar da iktidarların ömrünü hızla kısaltan bir araçtır.

Geçen yılki yığınsallık ve yaygınlıkta olmasa da Gezi'nin yıldönümündeki eylem ve etkinlikler, bu halk hareketinin, kalıcı etkilerini yansıttı bu yıl.

—Gezi Direnişiyle, 12 Eylül faşist darbesinin, on yıllar boyunca toplumda oluşturduğu yılgınlık, korku, sinme, politikadan uzaklaşma, o yapışkan vurdum duymazlık aşılmıştı. Bu direnişle halk, kendi gücünü gösterdiğinde korku sırasının yönetici güçlere geldiğini ve bu nedenle şiddete sarıldığını fark etti ve direnişi sürdürme gücünü buradan aldı.

—Toplum, on yıllar boyunca, sömürücü emperyalist güçler ve işbirlikçilerinin yarattığı öcüleri, düşmanlaştırmaları, bölüp vuruşturma taktiklerini artık yutmadığını gösterdi. Bundan böyle, vatansever-komünist, sünni-alevi, vatansever-bölücü, vatansever-terörist biçimde yıllarca gençliği ve halkı birbirine düşüren, kardeş kavgasına iten yapay ayrıştırmaların özgürlük, demokrasi ve her türlü hak arayışının önünü kesmeye, sömürüyü gizlemeye yönelik olduğunu kavradı. Bu taktikler asla eskisi kadar etkili olmayacak. Çünkü bu silahların en güçlüsü, dinle korkutma, dini çıkar için kullanmanın da bu iktidar sayesinde cılkı çıktı.

—Yukarda söz ettiğimiz "böl-çarpıştır-güçten düşür-yönet" taktiğinin özellikle halkın değer verdiği sembol ve inançlar üzerinden yapıldığı toplumsal bilince çıktı. Bayrağın, ulusal marşın, bir değer olmaktan nasıl çıkartıldığı, insanları ayrıştırmada bir dayatma öğesi, hatta halkları birbirine düşürmek için bir zorbalık sembolü olarak kullanıldığı, özellikle direnişin lokomotifi olan eğitimli genç kuşaklar tarafından fark edildi. Dayatanların da reddedenlerin de aynı kulvarda bilerek ya da bilmeyerek nasıl buluştuklarını sezdi gençlik.

—Hititler, kaç koldan Hattuşa'ya Anadolu'nun ilk büyük devletini kurmak için gelirlerken her kabile, kendi Tanrısını da alıp gelmişti. Farklı Hitit boyları birleşip tanrılarıyla birlikte bir güç oluşturmuşlar, o çağda Anadolu'da uygar bir devlet kurmuşlardı. Gezi direnişlerinde de İstanbul'da ve ülkenin pek çok yerinde, sembollerin kardeşçe kullanımını gördük. Tomalardan ve gazdan, elinde Atatürk portresi taşıyan genç bir Türk kızıyla, BDP bayrağı taşıyan Kürt delikanlısının el ele kaçarken çekilmiş fotoğrafı ve benzeri fotoğraflar, sosyal paylaşım sitelerinde olağanüstü bir sevgi ve heyecan yarattı.

—Futbol endüstrisi yoluyla insanları fanatikleştirip kanlı bıçaklı hale getirenlerin foyası meydana çıktı. En fanatik taraftarlar, amigolar kolkola yürüdü diktatörlüğe karşı özgürlük için.

Mutluluk göz yaşlarıyla alkışladı yüreğimiz hepsini. Gençler, hem ders verdiler hem örnek oldular.

—Namaz kılanları, namaz kılmayan ateist, agnostik, sosyalist, komünist, demokrat ya da başka inançlardan gençler kolladı. Onlar da diğerlerinin bira içmesine, davranışlarına karışmadı. Tesettürlülerle tesettürsüzler kaynaştı. Sığ bir laiklik anlayışı aşıldığı gibi direnişe katılan dindarlarca da Tanrı'yla ilişkinin giyim kuşamla ölçülemeyeceği anlaşıldı. İnançların ve sembollerin gerçek değerlerine kavuşacağı günleri muştuladı gençler bize. Artık kimse, eskisi gibi kandıramayacak onları. Darısı büyüklerin başına diyelim. Aslında büyükler, gölge etmesin, gençler başka ihsan istemez diyorum ben.

—Çevreye çok duyarlı, rant için talana karşı bir gençlik geliyor. Ülkeyi babalarının çiftliği sanmak, eskisi gibi gözü kapalı tarumar ve talan etmek de gidici.

—Gençler, yaşamın her alanında özgürlük ve kendilerine saygı bekliyor. Kendi kararlarını vermek istiyorlar. Kişi, sembol, inanç... Her konuda... "Bize güzellikle anlatmanıza itirazımız yok. Ama dünya öyle küçüldü ki... Bizim de bilgilenme olanaklarımız var. Toplumsal bellekte yer etmiş nice acıyı, tam bilmesek de çoğunu fark ediyoruz. Yaşamımıza nasıl yön vereceğimizi, neye nasıl inanacağımızı, neyi ne kadar seveceğimizi bize dikte etmeyin, bize dayatmayın, bize buyurmayın, bize zor kullanmayın" diyorlar. Böylece, "Gezi direnişiyle birlikte, yaşamın her alanında, diktatörce eğilimler gidiş yoluna girdi" dersem neden yanılayım?

—Kaç kuşağın, darbelerle sindirildiği, umutsuzluğa gark edildiği bu ülkede, işkencehanelerde, hapisanelerde çile çekmiş milyonlarca insanda, onların çocuklarında ve yakınlarında oluşmuş "Bu millet adam olmaz, çekilen bunca acı boşa gitti, çekenler enayi yerine kondu" yargısı, gençlerin içine düştüğü nihilizm(Hiççilik) de gidenler arasında. On yıllarca en dinamik güçlerimizden yoksun bırakılmamıza, kuşaklar arası bağın koparılmasına rağmen.

—Halk, "Üç ağaç için kıyamet kopartılıyor" propagandasına karşın, bir kıvılcımla toplumsal belleğin canlandığını, kötülüklerin yanısıra, özveriyi, çıkar gütmeksizin savaşım vermiş nice insanın kahramanlığının, özverisinin, yurtseverliğinin de unutulmadığını, verilen emeğin boşa gitmediğini gördü. Ve bütün bunların on yıllarca, bin bir çeşit toplumsal mühendislik oyunuyla toplumun belleğinden kazınması çabasına karşın. Bu olağanüstü toplumsal bir moraldir. Toplumsal moralsizlik, çöküntü de gidenler arasında.

—Çıkar gütmeksizin, yurt sevgisi ve üretenlerin emeğine saygı adına yaşamını hiçe sayanlara bir kez daha selam ve sevgimizi yollayalım. Bu direnişlerde diktatörce zorbalık nedeniyle canını veren canlarımıza, selam ve sevgilerimizi yollayalım, Çünkü diktatörler ve diktatörlükler de gidici. Gidişi hızlandıralım.

—Kollektif yönetimler oluşturmaya başlayan gençlerimiz, örgütlenmelerdeki katı merkeziyetçiliğin, demokratikliğe zarar verdiğini de öğrendiler. Şeflere biat edildiği, şeflerin çıkar ve hırslarına göre soran, sorgulayan bireylerin harcandığı örgütlenme modelleri de gidiyor bana göre.

—Buna bağlı olarak, dar gruplarla, paramparça yapılarla sürdürülen devrimci mücadele tarzıyla yığınları peşlerinden sürükleyeceğini sanan örgütlenme modelleri de gidici. Kitleselliği azaltarak, devrimin olmayacağını anlayacaklardır onlar da.

—Peki, gidici olan diktatörlüğün yerine ne gelecek?

Bunu, savaşımın kitleselliği, içeriği, niteliği, evrileceği yön belirleyecek. Gideni ve geleni görebilen, değişimi doğru çözümleyen parti, hareket, örgüt, bireylerin çokluğu ya da azlığı ise en belirleyici etkenler arasında. Bu yapılabilirse, kuşaklar arası açıklık kapanacak, deneyim alışverişi yapılacak, halk hareketi doğru yönde ivme kazanacaktır.

—Yandaş medyanın, kurum ve kuruluşların güce tapınma alışkanlığı, hık deyicilik de gidici. Böyle sürerse ya yok olacaklar ya da kendilerine çekidüzen verecekler. Onlar da demokratik bir düzeni kendileri için yaşamsal saymak zorundalar.

—Örneğin, tüm darbelerin destekçisi Koç Holding, kaz gelecek yerden tavuğu esirgemedi, direnişçileri destekledi. Bizlerden daha vicdanlı olmadığına eminim Koç'un. Onun elindeki verilerin ya da öngörülerinin bizden daha güçsüz olduğunu düşünmek ise olanaksız.
Geçen yıl, kimi çevrelerce adeta kutsanan Koç desteğinin, güçlenen dinci sermaye karşısında, pazarlık gücünü arttırmak için olduğu, bugün varılan uzlaşmalardan anlaşılmış durumda.

Bizler, geleceğimizi, savaşımımızı, sermaye gruplarının çıkar çekişmelerine göre belirleyemeyeceğimizi de öğrenmek zorundayız.

Elbette onun istediği demokrasi ile bizim istediğimiz demokrasinin aynı olmadığını bilmek zorundayız.

Hedeflenecek demokrasinin, ezilen emekçi halkların çıkarlarına mı hizmet edeceği yoksa yine dünya egemenlerinin ve onlarla bağlı Türk, Kürt kapitalistlerinin demokrasisi mi olacağını dinsel, mezhepsel ayrılıkların, Kürt-Kürt çatışmasının aşılması, savaşımın aynı kulvarda birleşmesi belirleyecek. Tıpkı barış sürecinin kimin barışı olacağındaki ikilem gibi. Artık bu alanlarda oynanan oyunların önünü kesmek zorundayız.

Gezi Direnişi'nde görülen kimi hatalar, sağlıklı, yığınsal örgütlenmelere ulaşılamama gibi eksiklikler, çok önemli olmakla birlikte, buraya kadar yaptığımız sapmaların doğruluğuna halel getirmez sanırım.

Elbette, toplumsal olgular, şıppadak oluşmuyor. Kendi kısacık ömrümüzü ölçüt alıp ivecen beklentiler içine giriyoruz.

Çok mu iyimserim? Bilmiyorum. Ama diyorum ki yüzdeki bu çizgiler, yarım asrı aşkın sürede boşuna çizilmedi, saçlar boşuna ağarıp dökülmedi. Bunların da bir anlamı vardır herhalde.

Her diktatörlük gibi bu da yıkılacak. Yeter ki yaşadıklarımızdan ders alıp eksiklik ve yanlışlıklarımızın düzeltilmesi yolunda kullanalım.

Kuşkum yok, ben göremezsem de gençlerimiz yaratacak ve görecek güzel günleri… Çocuklarımız, torunlarımız görecek…

İnsanlık tarihini, her zaman, yine insanlığın kadim erdemleri, özlemleri çağırdı. Çağırıyor… çağıracak…

Henüz insanlık ulaşamasa da hep özledi özgürlüğü, eşitliği, adil ve güvenli bir dünyayı… Hep özledi…

Canlar pahasına, kanlar pahasına özledi… Hep oraya koştu, koşuyor , koşacak…

Düşe kalka, öle dirile… Hızlanarak, yavaşlayarak… Ama hep oraya koştu, koşuyor, koşacak…

Her devrin zorbaları er geç yenildi, yeniliyor, yenilecek…

Tarih başka bir yol bilmiyor ki… Bilmiyor.

NOT : Bu yazı, 2013'teki Gezi Direnişi ile ilgili yazılan yazılarımdan alıntılar da yapılarak direnişin yıldönümü nedeniyle güncellenmiştir.

VİLDAN SEVİL

09.06.2014

DİYARBAKIR SANCILIDIR

Bir söz
Bir haber
Silah ve siren sesleri çarpar
Diyarbakır surlarına
Yüreğim sancır
Geçmiş zamanlardan
Surlarına sinmiş acılar süzülür
Kanayan yüreğime
Dicle sessiz, usul usul akar
Bir bahar akşamında
Kan düşer Diyarbakır yollarına,
Yüzyılların derinliklerinde gizlenen
Diyarbakır surlarında dillenen
Acıların çiseleyen yağmurlarındayız

Diyarbakır sancılı
Diyarbakır etrafını duman kaplamış
Burnumda bir yanık kokusu
Hüzünü biner omuzlarıma
Surlardan aşağıya umut düşer
Bedenim buz keser
Bu bahar akşamında
Ben üşürüm ürperirim
Siren sesleri yüreğime çarpar
Diyarbakır sancılıdır
Bilmem kaç acıya gebe

İSA TEKİN

SEN BİR ŞEHRİN GÖZYAŞLARINI SAYDIN MI HİÇ?

Sen bir şehrin gözyaşlarını saydın mı hiç
Esmer yüzlü bir direnişçi gezinirken uykularında

İçimde talan edilir bir şeyler
Ve her zamankinden beterdir
Tepemdeki gri bulutların hıncı
Her yürekte üç kuruşa satılmış olmanın kederi
Üç beş kelimelik muhabbetlerin
En yavanı kahvehanelerde

Tadına baktığın oldu mu hiç yağan yağmurun
Böyle tuzlu oluşu nedendir hiç sordun mu kendine?

Kırmızıya boyanır bütün yol kenarları
Bir adam alnından kan sızarak
Yürür daha yeni açılmış sıcak yarasıyla...
Ölüm bir on dörtlünün namlusundan çıkan kurşunun
Bir saniyede kat ettiği yol kadar hızlı
Ve zamanı hor kullanan saatli bomba kadar duygusuzdur

Sen hiç şehrinin gözyaşını saydın mı?
Yahut görülmemiş kederlerle yüreğini sınadın mı?
Yağmalanırken en mahrem duyguların
Hiçbir şey olmamış gibi devirip başını yattın mı?

MELİH COŞKUN

DİZELERDE "ŞİİR VE ŞAİR"

"Bir avucun matematik,
Bir avucun büyü,
Bunda da çelişki yok.
Sonra düşün, olsa da ne çıkar:
Çelişkidir şiir."

SABAHATTİN KUDRET AKSAL

Her şey şiirdir uğultusu rüzgârın
Bir ırmağa usulcacık yağan kar
Her gece okunan bir dua çocuklukta
Gökyüzünde bölük bölük turnalar

ATAOL BEHRAMOĞLU

"Şiir de öyle
Son ışıklar sönmüş de olsa
Özde ve sözde bir tatlılık
Damlar içimize ılıkça."

UĞUR HACIHANEFİOĞLU

Ve Türkiye'de şair olmak
Her ahval ve şeraitte gülünç bir şeydir
Çünkü vatanın bütün kaleleri zapt olunmuş
Ve bütün tersanelerine girilmiştir

AHMET ERHAN

çünkü şiir,
sağanak halde yağarken
yağmur
saçak altlarını
ve eşiklerini kapıların
reddetmektir.
salıvermektir kendini yola
ıslanabilmektir.

CELÂL İNAL

"Şairler; neden gülleri
yazıyorsunuz?
Şiirlerinizle yaratın gülü!"

VİCENTE HUİDOBRO

"Ey ozan, ağırbaşlı, bilge kişi
tan yeri ocakçısı
Ey ozan, sanrılar fatihi divane
Kervan sürücüsü."

ÖZDEMİR İNCE

dil bilge ve pişkin
o ki sözün çuhası
tarlanın başağıdır
kanyonlar açar
anlamlarına

HİDAYET KARAKUŞ

Döğüşürken cephelerde
Su verirken çeliğe
Sesimiz dört duvarı aşındırırken durup dinlenmeden
Şiir yanımız sıra olmalı yoksa kalsın
Yoksa kalsın pastanelerde, yakalarda, gül tacirlerinde..."

EROL ÇANKAYA

DERLEYEN: A.Z.ÇAMUR

FOTO: Seyfi Çelikkaya

YAŞAM VE SANATTA 1 AYIN İZDÜŞÜMÜ

METİN ALTIOK ÖDÜLÜ GÜLTEN AKIN'A

Geçen yıldan beri Kırmızı Kedi Yayınevi'nin Metin Altıok'un ailesiyle birlikte düzenlediği ödül, şiiri hayatın anlamlarından biri kılan tutumuyla, her türlü yalnızlığımızdan yeni bir dil kurabilme yeteneğiyle ve Türkçe'nin büyük şiir geleneğini daha da büyüten şiirinin derinliğiyle Gülten Akın'ın "Beni Sorarsan" kitabına verildi.

Doğan Hızlan Başkanlığında Hilmi Yavuz, Güven Turan, Talat Sait Halman, Ali Cengizkan, Haydar Ergülen ve Eray Canberk'ten oluşan seçici kurul ödülün Akın'a verilmesine oy birliğiyle karar verdi.

ORHAN KEMAL ROMAN ARMAĞANI' HAMDİ KOÇ'A VERİLDİ!

43. Orhan Kemal Roman Armağanı, "Çıplak ve Yalnız" romanının yazarı Hamdi Koç'a verildi.
Yazar Orhan Kemal, doğumunun 100. ve ölümünün 44. yılında, İstanbul Orhan Kemal İl Halk Kütüphanesi'nde Orhan Kemal Kültür Merkezince düzenlenen törenle anıldı.

"43. Orhan Kemal Roman Armağanını alan "Çıplak ve Yalnız" romanının yazarı Koç, burada yaptığı konuşmada, "Bundan sonra daha iyi romanlar yazmak zorundayım. Umarım yazabilirim. Ben de, bugün bana olduğu gibi bundan sonra gelecek yazarlara kendilerini değerli hissettirecek romanlar yazabilirim" dedi.

DÜŞÜNCE VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ ÖDÜLLERİ SAHİPLERİNİ BULDU!

Türkiye Yayıncılar Birliği'nin düzenlediği Düşünce ve İfade Özgürlüğü Ödülleri'nin 20. Yılında düzenlenen panelle yayınlama özgürlüğüyle ilgili gelişmeler gözden geçirildi. Panelin ardından düzenlenen törende Düşünce ve İfade Özgürlüğü 2014 Ödülleri verildi.

Türkiye Yayıncılar Birliği Düşünce ve İfade Özgürlüğü Ödülleri'nin 20. yılı dolayısıyla 4 Haziran 2014 Çarşamba günü Point Hotel Taksim'de, "Türkiye'de Yayınlama Özgürlüğü Mücadelesinin 20 Yılı" başlıklı bir panel düzenledi. Friedrich-Ebert-Stiftung Türkiye Temsilciliğinin katkılarıyla düzenlenen paneli Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Turgay Olcayto yönetti, konuşmacılar arasında Gazeteci Sedat Ergin ve Nadire Mater, hukukçu Fikret İlkiz, Düşünce Suçuna Karşı Girişim'den Şanar Yurdatapan yer aldı. Panelde Türkiye'de 12 Eylül darbesi sonrasındaki dönemde yayınlama özgürlüğü mücadelesinin görünürlük kazandığı önemli tarihsel anlara değinildi. Dünden bugüne yaşanan hukuki ve politik değişimlerin yayıncılığın özgürleşmesine olumlu ve olumsuz etkileri tartışıldı.

20 yılın Yayınlama Özgürlüğü Raporlarını bir araya getirildiği derleme ve Haziran 2013-Haziran 2014 dönemini kapsayan Yayınlama Özgürlüğü Raporu 2014 ile ilgili bilgi verilmesinin ardından başlayan törenle 2014 Düşünce ve İfade Özgürlüğü Ödülleri sahiplerini buldu.

Bu yıl İstanbul Bilgi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Yaman Akdeniz ve Ankara Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Kerem Altıparmak Twitter yasağının kalkması için Anayasa Mahkemesine yaptıkları başvuru dolayısıyla ödül aldı. 39 yıllık kitapçı Ahmet Atilla Gözendor bağımsız kitapçılık mesleğine verdiği emekten dolayı ödüllendirildi.

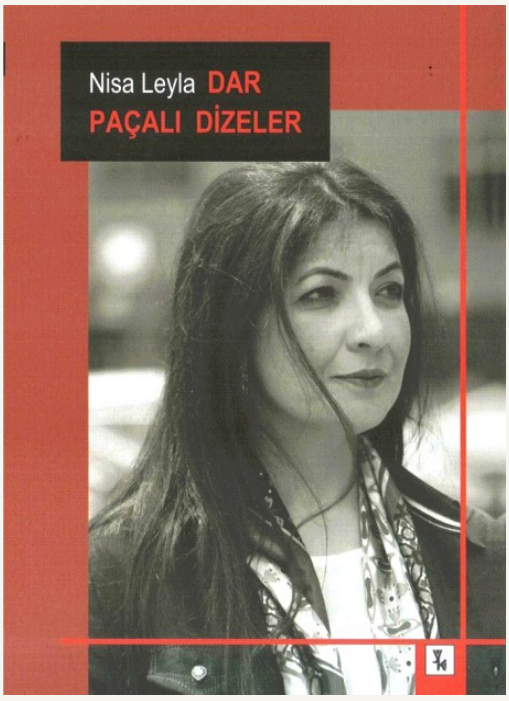
Bu yıl iki isme özel ödül verildi. 17 yıldır hücre hapsinde yaşayan, hapse girdikten sonra çeşitli yabancı dilleri öğrenerek çevirmenliğe başlayan ve hapishanenin zor koşullarında tamamladığı çok sayıda önemli çevirisi yayınlanan Tonguç Ok'a Özel Ödül verildi. Bir diğer Özel Ödülü ise Mezopotamya Kültür Merkezi'nde kitap satış sorumlusu olarak çalışırken "örgüt üyesine kitap sattığı" gerekçesiyle hapis cezası alan, halen bebeklerinin gelişimi için cezasını erteletme mücadelesi veren Mülkiye Demir Kılınç aldı.

Törende açılış konuşmasını yapan Türkiye Yayıncılar Birliği Başkanı Metin Celal, "20 yılın sonunda geldiğimiz nokta pek iç açıcı değil. Yayıncılık alanına bir rahatlama, özgürleşme varmış gibi görünüyor. Yargılanan yazarların, çevirmenlerin, yayıncıların sayısında gözle görülür bir düşüş var. Hapisteki gazeteci ve yazarlar yargı paketleri ile özgürlüğüne kavuştu, hapisteki gazeteci sayısı azaldı, hapiste yazar kalmadı. Ama büyük resmin ayrıntılarında yargılamaların, yasaklamaların, engellemelerin devam ettiğini görüyoruz. Yazarlar, yayıncılar hakaret davaları ile yıldırılmaya çalışılıyor. Davaları Yargıtay'dan dönüp beraat etmek üzere

olan yazar ve yayıncılar "yargı ertelemesi" uygulaması ile "beş yıl içinde suç işlersen bu davan da tekrar açılır" denilerek otosansüre yöneltiliyor. Sansür ise artık her alanda uygulanıyor. Kütüphanelere kitap seçiminden, öğrencilerin okuyacakları kitaplara, hapishanelere girecek kitaplardan satılan kitaba ve nihayet kitap okumaya dek uzanan, kitabı suç unsuru olarak gösteren uygulamalara kadar varan bir sansür ortamı var. Yazarlara, yayıncılara, çevirmenlere, kitapçılara çok iş düştüğünün bilincindeyiz. O bilinçle "Bu daha başlangıç" diyerek mücadeleye devam edeceğiz," diye konuştu.

Yurtdışında olduğu için törene katılamayan Türkiye Yayıncılar Birliği Yayınlama Özgürlüğü Komitesi Başkanı Ragıp Zarakolu mesajında, Ecevit hükümetinin kısmi reformuyla yayıncıların yazarları belli olan kitaplarından dolayı sorumlu tutulmadığını, 12 Eylül hükümetinin başta bu yasayı uygularken son dönemde hem yayıncı hem matbaayı sorumlu tutan yasa taslağı hazırladığını belirtti. Özal hükümetinin Terörle Mücadele Yasası ile yayıncılar üzerinde büyük baskı oluşturduğu, 1990'lı yıllarda yayıncıların hapsedilmeye başlandığı, Türkiye Yayıncılar Birliği'nin tepkisi ve Uluslararası Yayıncılar Birliği ve uluslararası örgütlerin eylemleriyle yayınlama özgürlüğü mücadelesinin yükseldiği anlatıldı. "Türkiye'nin adının Çin, Kore, İran, Rusya, Beyaz Rusya, Etiyopya, Eritre, Somali, Suriye gibi otoriter ülkeler ile özgürlükler bakımından ısrarla aynı ligde kalması insana sadece acı ve utanç veriyor. Nazım'ın deyimi ile "alnımıza sürülen kara lekeyi" temizleyenler ise, cesur ve onurlu gazeteciler, yazarlar, şairler, sanatçılar ve onların cesur yayıncıları. 1000 yıllık "militer" saltanat iddiaları gibi, 2023'e kadar "sivil" saltanat iddiaları da sökmeyecek. Türkiye fetihlerle değil, özgürlük ruhunu savunan sizinle gurur duyacak," denildi**. EDEBİYATHABER.NET**

NİSA LEYLA'NIN İLK ŞİİR KİTABI: " DAR PAÇALI" DİZELER

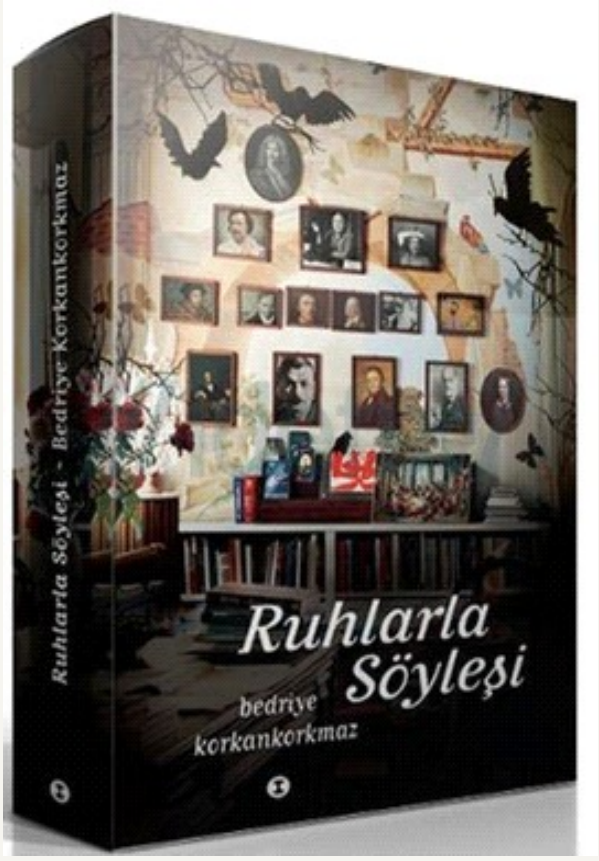
Emeğin Sanatı dostlarından Şair Nisa Leyla'nın ilk kitabı: "DAR PAÇALI DİZELER", Yazılı Kâğıt Yayınlarından çıktı...

Kadın duyarlığından yola çıkarak insanî duyarlığı yer yer ironiyi öne çıkaran şairin şiirlerinde, olgunlaşmış bir şiir anlayışının izleri görülmekte.

Kendi özgün şiir arayışını geliştiren şair; esrik, savruk, özgür, hüzünlü sözcüklerinin anlam çerçevesine sıklıkla girip çıkabilen, yaşamın nabzını sıkıca yakalayan şiirler yazmayı sürdürüyor.

Nisa Leyla'nın şiirleri ve denemeleri, Emeğin Sanatı E-Dergi'nin yanı sıra çeşitli dergilerde yayınlanmaya devam etmektedir.

BEDRİYE KORKANKORKMAZ'DAN YENİ KİTAP: RUHLARLA SÖYLEŞİ"

Günümüzün önemli kadın şair/ eleştirmen ve yazarlarından biri olan Bedriye Korkankorkmaz, edebiyat eleştirisi alanındaki ikinci kitabıyla okuyucularının karşısına çıkıyor. İlk yapıtı da Camgöz Yayınları'ndan çıkan kendine özgü yazılarıyla edebiyat eleştirisi, biyografi ve deneme türlerini harmanlayarak oluşturduğu, *Kitaplarla Söyleşi* ile okurdan olumlu not alan Bedriye Korkankorkmaz, Şubat ayı içerisinde çıkan ikinci yapıtı *Ruhlarla Söyleşi* kitabında da aynı eğilimini sürdürüyor.

Andrey Platonov'dan Balzac'a, Pir Sultan'dan Kleist'e Fuzuli'den Charlotte Bronte'e kadar Türkiye ve Dünya Edebiyatının önemli isimlerini yalnız eserleriyle değil, hayatlarıyla, yazmadıklarıyla, söylemedikleriyle, bilinçaltlarıyla okurunun karşısına seren Bedriye Korkankorkmaz'ın *Yaşamak Çocuğum* adlı bir şiir kitabı da bulunuyor.

Kitabın tanıtım bölümünde şöyle denilmekte:

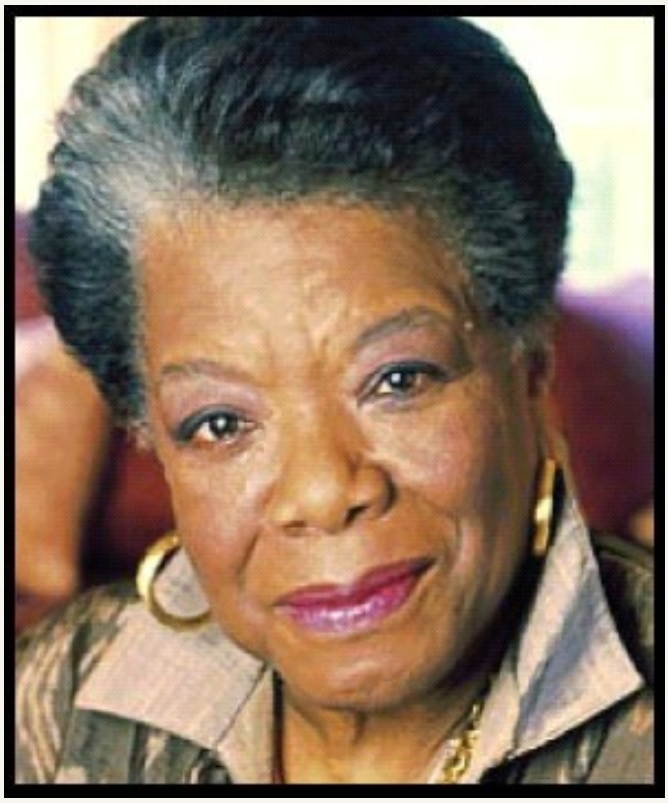
"Ruh'a Serenad; sesindeki o ilahi güç, nicelerini sırrını bilmedikleri bir tapınağın önünde bekletir gibi bekletiyor. İnsanlar, en pırıltılı hayatları yaşasalar bile asla ulaşamayacakları bir zenginliği sende bulacaklarını bildikleri için sen kendini sakladığın halde sana ulaşabilmek uğruna kapılarını yumrukluyorlar. Senin sesin mucizeye inandırıyor insanları benim gibi. Unuttuğumuz ve bir daha geri gelmeyecek bir insanlık haline. Bu yüzden benim gibi düşünen insanlar için özelsin. Bir örnek insanların, bir örnek hayatları yaşadığı, her gün cesetlerimizin üzerine basarak ilerlediğimiz hayatta sen farklısın. Düşün ki milyarlarca insan tümüyle çürümüş yalanların peşinde tüketiyor hayatını. Ama bazen en sonunda anlarız ki, şöyle ya da böyle yaşadığımız hayattır mucize olan"

ABD'Lİ ŞAİR VE AKTİVİST MAYA ANGELOU HAYATINI KAYBETTİ

ABD'li yazar, şair ve insan hakları aktivisti Maya Angelou 86 yaşında hayatını kaybetti. Angelou, ABD'de ırk ayrımına dayalı sistemi muhafaza eden yasaların feshine yönelik sivil haklar hareketinin önde gelen isimlerindendi

Aynı zamanda Amerikan edebiyatının son 50 yıldaki en önemli isimlerinden biri olarak da gösterilen Angelou'nun en çok bilinen eseri, "I Know Why the Caged Bird Sings" (Kafesteki Kuşun Neden Şarkı Söylediğini Biliyorum) adlı otobiyografisiydi.

Angelou bu kitapta ırkçılığın sürdüğü bir ortamda geçirdiği çocukluk yıllarından söz etmişti. İleride ülkesinin önde gelen hatiplerinden biri olan Angelou, birçok ABD Başkanı'na danışmanlık yapmıştı.

Angelou 1993'te de Bill Clinton'ın ABD Başkanlığı için düzenlenen yemin töreninde şiir okuyarak bu görevi icra etmiş ilk siyah kadın olmuştu.

Maya Angelou yedi otobiyografi, üç deneme, şiir kitapları yayınlamıştı. Ayrica Maya Angelou'nun elli yıldan fazla bir süreyi kapsayan kariyerinde birçok oyun, film ve televizyon gösterisi bulunuyor. Angelou hayatı boyunca onlarca ödül ve otuzdan fazla onursal doktora derecesi aldı. 14 yaşında okuldan ayrıldıktan sonra çalışmaya başlayan Angelou, Amerika'nın ilk Afro-Amerikan kadın tramvay operatörü oldu.

Angelou aşçılık, hayat kadınlığı, gece kulübü dansı, opera oyunculuğu ve sömürgeciliğin sonlandırma günlerinde Mısır ve Gana'da gazetecilik de yapmıştı. 9 yaşında şiin yazmaya başlayan Angelou, 17 yaşında yalnız bir anne olmuştu. (POSTA)

KAFESTEKİ KUŞUN NEDEN ŞARKI SÖYLEDİĞİNİ BİLİYORUM

özgür bir kuş
atlar sırtına rüzgârın
ve akıntının bittiği yere dek
süzülür üzerinden akarsuyun
kanatlarını batırır
günün turuncu ışıklarına
ve cüret edip söyler
gökyüzünün sahibi olduğuna
oysa dar kafesinde yürüyen bir kuş
göremez ne yazık ki
öfkeden parmaklıkların ötesindekini
kanatları yolunmuş ve ayakları bağlı
şarkı söylemek için açar gagasını
kafesteki kuş söyler şarkısını
titrek sesi korkusundan
bilmediklerinin
ve evveldir hasretini çektiklerinin
uzak tepelerden duyulur sesi
söylerken kafesteki kuş özgürlüğün ezgisini

özgür kuş ise peşindedir başka bir meltemin
uğultulu ağaçların arasından süzülürken alizeler
ve beklerken şişman bir solucan şafakla ışıyan çimenlerde
koyar kendi adını gökyüzüne
oysa düşlerin mezarlığındadır kafesteki kuş
kâbusun çığlıklarında yankılanır gölgesi
kanatları yolunmuş ve ayakları bağlı
şarkı söylemek için açar gagasını
kafesteki kuş söyler şarkısını
titrek sesi korkusundan
bilmediklerinin
ve evveldir hasretini çektiklerinin
uzak tepelerden duyulur sesi
söylerken kafesteki kuş özgürlüğün ezgisini

15-16 HAZİRAN DİRENİŞİ 42. YILDÖNÜMÜNDE YARINLARA KÖPRÜ KURUYOR!

Sermaye çevreleri ve onların güdümündeki sendikalar yasal değişikliklerle demokratik sendikacılığı ve DİSK'i boğmayı hedeflemişler, ancak buna rıza göstermeyen İşçiler eylemleriyle gereken cevabı vermışlerdir. 15-16 Haziran, Türkiye İşçi Sınıfının sendikalaşma hakkını korumak için harekete geçtiği gündür…

15-16 Haziran 1970 tarihi, Türkiye sendikal hareketinde çok önemli bir dönüm noktasıdır. 15-16 Haziran büyük yürüyüşü, işçi ve emekçinin rastgele bir öfkesi değil, kararlı ve bilinçli bir tepkisiydi. 15-16 Haziran, işçilerin inandıkları dava uğruna güçlerini birleştirerek mücadele edildiğinde kazanımlar elde ettiğini gösteren derstir. Bu öyle bir derstir ki, siyasi iktidara yasayı geri çektirmiştir. Ve öyle bir derstir ki, üzerinden 32 yıl geçse de öğretmeye devam ediyor. Bugüne taşınması gereken en önemli yanı ise işçilerin kendi örgütlülüklerine, sendikalarına sahip çıkma bilincidir...
Kemal Özer'in kaleminden 15-16 Haziran:

"Hâlâ durur o akşam belleklerde,
mayalanır durur birlikte bakmanın derinliğiyle,
önüne geçilmez coşkusuyla, birlikte yürümenin,
bir ağızdan söylemenin güzelliğiyle bir şarkıyı,
birlikte sahip çıkmanın bir öfkeye
bir hesabı birlikte ödetmenin
"düşen kalır bırakın ağlamayı"
demenin kutsal ve hüzünlü aleviyle
yaşayıp durur o gaziran akşamı.

Birlikte baktılar her şeye,
Tek tek bakınca göremedikleri;
İçine giremedikleri evlere baktılar,
Bir yabancı gibi sığındıkları parklara,
Bir ucundan geçip de yalnızlık çektikleri
Koca koca alanlara,
Tutamadıkları inceliklere baktılar
Ellerinin nasırıyla,
Kaçırılan değerlere baktılar, korunan bankalara
……."

KAZIM KOYUNCU, UMUDUMUZDA VE TÜRKÜLERİMİZDE YAŞIYOR...

25 Haziran 2005'te, henüz 33 yaşında yitirdiğimiz Kazım Koyuncu'yu, 7. ölüm yıldönümünde horonlarla, devrim şarkılarıyla anıyoruz.

Karadeniz dalgaları, kıyı boyunca yükselen Lazca, Türkçe, Hemşince, Pontusça, Gürcüce… şarkıların kardeşliği ile coşunca denizin çocuklarından biri de bu coşkuya katıldı. Bizleri, kimi zaman ağırbaşlı, dingin; kimi zaman baş eğmez, asi Karadeniz'in türküleriyle buluşturdu.

Bu coğrafyaya barışın ve kardeşliğin hakim olacağı umudunu yitirmeden, müziği ile farklı dillerin, kimliklerin yan yanalığını, birlikteliğini dile getirme mücadelesi veren sanatçı arkadaşımız Kazım Koyuncu'yu unutmayacağız.

Kazım Koyuncu`nun özlemini duyduğu daha temiz, yaşanır, eşit bir dünya özlemimiz sürüyor. Bizler suları ay ışığı ile yıkanmış denizin çocukları, türkülerle yaslanıp aydınlığın kapılarını aralamak için Kazım Koyuncu`nun şarkılarıyla bir aradayız inatla, ısrarla Kazım`ın devrimci duruşuyla söylemeyi sürdürüyoruz. Leman Sam'ın sözleriyle haykırıyoruz: "Saz benizli, dal incesi, koca yürekli çocuk; dünyadaki tüm alkışlar, şarkılar ve devrimler sana armağan olsun..."

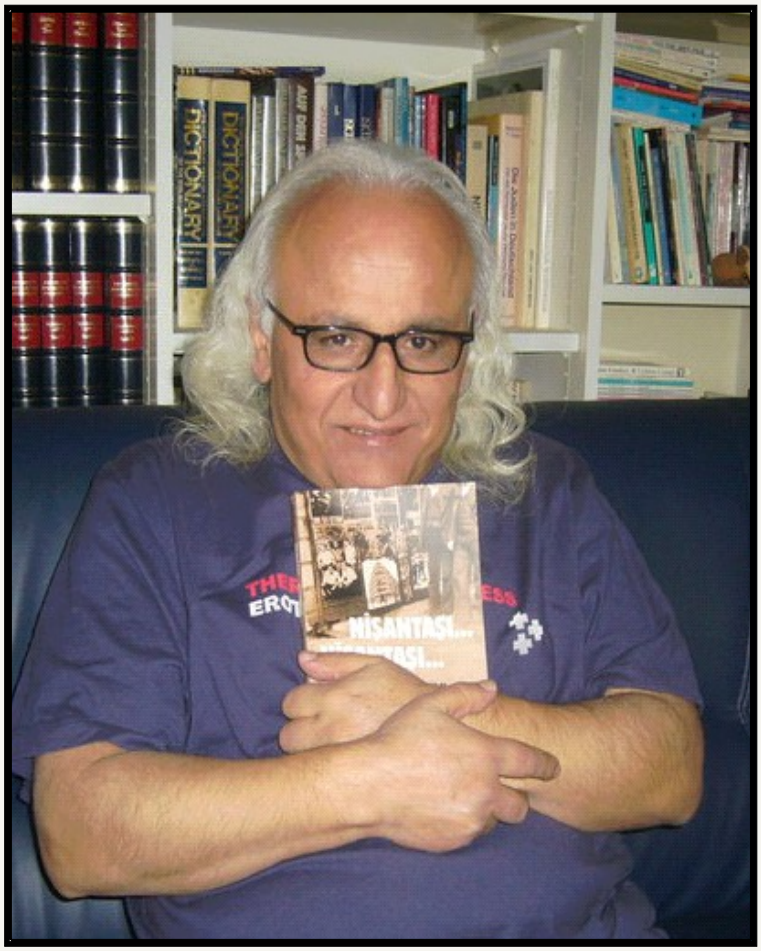
Acı poyrazın gücü yaslıyor dört bir yana
Kemençenin sırtındaki seste sancıyı.
Hangi linçin ilmeği değdi de sana uşak,
Tekerlendi avucuna yitirilmiş gölgeler,
Gecede rüzgâr ayıklıyor sarı yaprakları.,

Gözlerinin karasında tükendi uçurumlar
Dalgalanan hüznün kırık teli artık çınlayan.
Şimdi kara duvarda kan revan bir gitar
Suskunluğa gizlenerek kanar kendi sesine
Atarken içine senden kalan dalgaları

Sarkıtlara teğet geçen hilesiz sesin
Çakıverirken şimşeğini bunaltılara
Türkülerin, ımakları örgütlerdi ateşe
"Yürek çalgunu mi yedun uşak! "
Tuttun da penanı batırdın düşümüze

A. Z. ÇAMUR

BAŞKALDIRININ İNCE USTASI: ŞAİR SÜHA TUĞTEPE

Şair, siyasal eylemci Süha Tuğtepe'yi yitireli 4 yıl oldu. Yazdıklarıyla, yaşadıklarıyla şiirimizde farklı bir yer oluşturan Süha Tuğtepe, 1956 yılında Cide`de doğdu. Anımsadığı ilk büyük sevinci ilkokuldan sonra parasız yatılı olarak öğretmen okuluna gitmesiydi. İki nedeni vardı. Birincisi, Kastamonu Göl İlköğretmen Okuluna gitmesi, düşlerinde kurduğu yolculukların bir parçasıydı. Cide'de emekli gemicilerin gittikleri ülkelerle ilgili anılarını atlastan izleyerek kurduğu düşler gerçeğe dönüşecekti. İkincisi de, yatılı okulda babasız büyümenin kendisine kazandırdığı değerlerin ne kadar hoşuna gittiğini görecekti:

"Bir babaya özenmek yerine yüzlerce babaya özenmek daha çekici geldi hep bana. Tatillerde 'Baba' denen 'emir torbası'nın saçma sapan yaptırımlarıyla yüz yüze geldikçe yatılı okula dönmek için can atardım. Bu nedenle evde büyüyen çocuklardan arkadaş edinemedim. Sıkılıyordum onlardan. Ev hayatını hâlâ bilmem. Ekmeği, domatesi, hıyarı, fasulyeyi her seferinde unuturum. Bunu kavradığım gün benden aile reisi olmayacağını iyice anladım."

Göl İlköğretmen Okulu eğitim yapısıyla Gölköy Köy Enstitüsü'nün tam devamıydı. Burada öğrendi Süha Tuğtepe, 'insanın insanı sömürmediği, ezmediği bir dünyayı sevenlerin solcu olduğunu…

"Verili olanı yaşamamaya karar verdiğimde son sınıftaydım. Öğretmenlik yapmak istemiyordum. Maaşlı çalışan insan olmak istemiyordum. Amirler ve emirlerle yaşamak hiç istemiyordum. Üniversite sınavlarına girip kazanınca da ver elini İstanbul. Ekonomi ve işletme okudum. Üniversite bitince yine verili olanın dışında kalma duygusu ağır basıyordu."

12 Mart sonrası yeniden esmeye başlayan özgürlük rüzgârına bırakmıştı uzun saçlarını: *"Daha üstümüzde 68 kuşağının, çiçek çocuklarının kokusu vardı" diyor Süha. "Beatles, Joan Beaz dinliyorduk. Troçkistleri izliyordum. Şiirler, öyküler yazıyordum. Yazdıklarımı Memet Fuat'a götürüyordum. Türkiye Yazıları dergisinde ilk şiirim yayımlanınca iyice cesaretlendim."*

1980'e doğru rüzgâr artık askeri bir darbeden yana esmeye başlamıştır. Karakolda polis, sokakta eli silahlı faşistler işkenceden katliama kadar uzanan bir çizgiye tırmandırmışlardır solcularla mücadeleyi.

“Sokakta infaz, karakolda işkence vardı. 1978 yılında Fatih’te bir akşam vakti arkamdan ateş açan ülkücü faşistler iyi nişan alabilseler ve iyi koşabilselerdi şu anda yaşamıyordum. Fatih itfaiyesinin arkasından Haliç’e, oradan Balat’a kadar kovaladılar. Vızıldayarak yanımdan geçen kurşunlar denk gelmedi ve bu yüzden halen yaşıyorum. Tesadüfen yani. Bu duyguyu yıllardır atamadım. Ölümle yüz yüze gelmeyen ne söylemek istediğimi hissedemez.”

Üniversite yıllarında karar vermişti kitapçı olmaya. 1980'lerin başında, herkesin kitaptan korktuğu bir süreçte Teşvikiye’de bir kitap tezgâhı açtı . İşte Akademi Kitapevi Ödülü de alan ilk kitabı ‘Yüzler ve Zarflar’ bu sürecin, 75-82 yıllarının ürünüdür. En mutlu yıllarını Teşvikiye’deki kitapçı tezgâhında yaşadığını söylüyor Süha. *“Kitaplardan kurtulmak isteyenler beni çağırıyorlar, para bile istemiyorlardı. Ben de okumak istediklerimi eve ayırıp, kalanını serip tezgâha satıyordum.”*

1985'e doğru İbrahim Eren’le birlikte Radikal Yeşil Parti’yi kurma serüvenine katıldı. Bir yandan da Emil Galip Sandalcı’nın başkanlığındaki İHD’nin çalışmalarına destek verdi. Uzun yıllar yurtdışında yaşadıktan sonra Türkiye’ye döndü. Amacı feministler, yeşiller, ateistler, eşcinseller, askerliği reddedenler gibi grupların platform hareketini yaratmaktı. Düşünceleri ilginç geldi ama hiç de öyle algılanmadılar.

“Basın kısa sürede partiyi bir eşcinseller hareketi gibi göstermeye başladı. Bir sabah uyandığımda Günaydın gazetesinde avukat Uğur Olca ile yan yana çekilmiş sakallı fotoğraflarımızın altında ‘Travestiler Taksim Meydanı’nda açlık grevine başladılar’ haberini gördüm. Sonra bir eşcinsele ÖP adında parti kurdurup rakibimizi bile yarattılar. Yüreklerinde insanların yaşadığı vahşetle ilgili küçücük bir duygu bile yaşamayan bu insanlar sadece boyalı sayfalarını satmak uğruna eğlendiler bizimle. Maçoları üzerimize saldırttılar. İbrahim tutuklandı. Hapishanede şişlendi. İşyerinin önünde bıçaklandı. Bu hava iğrendirdi beni.”

İkinci kitabı ‘Düşler ve Seyrek Zamanlar’, toplumun bir türlü kurtulamadığı aile reisi, komiser, komutan, başbakan, bakan, tanrı gibi birbirine sıkı sıkıya bağlı erkek otoritelerin birey üzerindeki yaptırım gücüne bir başkaldırıydı. Yunus Nadi Şiir Ödülü Jürisi bu çalışmasını mansiyona değer buldu.

Düşün dergisinde yazdığı şiirlerinden dolayı dincilerden yoğun tehdit alınca Kuşadası’na gidip kitap tezgâhı açmaya karar verdi. Gittiğinin birinci ayında dönemin Belediye Başkanı Ergin Berberoğlu’nun danışmanı oldu. Ayrı bürosu olacaktı. Saçına, sakalına karışılmayacaktı.

“İlk kez ülkede politikanın ne kadar iğrençliklerle dolu olduğunu gördüm. Özal, yıldızlı otellerin imar iznini bakanlığa bağlamıştı. Yıldız alan istediği kadar kat çıkıyordu. Kuşadalılar bu izni bizim verdiğimizi sanıyordu. Bir anda oy oranımız yüzde 10'lara düştü. Çözüm bulalım diye şehrin hemen arkasındaki yedi hektarlık araziyi imara açtık. Ben ömrümde böyle bir şeyi ne gördüm, ne yaşadım. Bir anda oy oranımız yüzde 70'e çıktı.”

1990'da İstanbul’a döner . Teşvikiye’deki tezgâhını yeniden açar. HEP hareketi yeni başlamıştır. Milletvekili Mehmet Ali Eren’in kardeşi Dilaver ile Şişli ilçesinde farklı bir parti anlayışı kurmaya çalışırlar. Farklı kesimlerin platformunu yaratmayı amaçlarlar. Bu serüven de partinin kongreleri sürecinde sona erer.

1994 yılında Almanya'da öğretmenlik yapan bir kadınla tanışır. Süha'ya "Almanya'ya gelenler gibi para peşine düşüp yazmayı bırakacaksan gelme. Ama yazmayı sürdürmek istiyorsan lütfen gel" der. Şaşırmıştır. İçine işler o sıcacık cümle. O cümlenin ardından gider Almanya'ya. Artık Almanya'da sadece yazmaktadır Süha. 1996'da üçüncü kitabı 'Sürgün Mozaik' yayımlanır. Bu kitabında Türkiye'de kırıntısı kalmış azınlıklar için yazdığı şiirler vardır. Dördüncü kitabı 'Piton Üşümesi' 2000'de yayımlanır.

Süha Tuğtepe Almanya'da 10 yıl içersinde üç şiir kitabı, üç öykü kitabı ve bir roman yazar. Yazdıklarını bastırmak için Türkiye'ye gelir. Bu gelişinde de Adam Yayınları'ndan beşinci kitabı 'Güzelhayvan'ı çıkarır.

"Ne kadar güzel hayvan olmak istediysem onu yazdım" diyor Süha Tuğtepe: "Kutuplar arasında çizgileri/tuz kokulu/gizlenmiş çocukları/iyi bilir/insanın güzel hayvanını" Sırada basılacak yeni kitapları vardır. Yenilerini de yazmayı sürdürür, otoriteye başkaldırmaya devam ederek. 2009'da Almanya'da kanserle mücadele etmeye başladı. Ama 26 Haziran 2009'da bu son mücadelesinde yenik düştü. Sonsuzluğa uğurladık onu. Tuğtepe'nin cenazesi Türkiye'ye getirildikten sonra memleketi Kastamonu'nun Cide ilçesinde toprağa verildi.

Şiirleri, Türkiye Yazıları, Broy, Yarın, Varlık, Adam Sanat, Şiir Atı gibi dergilerde yayımlandı. İlk şiir kitabı "Yüzler ve Zarflar", 1986 yılında Akademi Kitabevi İlk Yapıtlar Şiir Ödülleri`nde mansiyona değer bulundu. İkinci kitabı "Düşler ve Seyrekzamanlar" ise 1990 Yunus Nadi Ödülleri`nde mansiyon kazandı. Yazarın yayımlanan diğer kitapları; "Sürgün Mozaik" (1994), "Piton Üşümesi" (2000), "Güzelhayvan" (2005), "Nişantaşı… Nişantaşı" (2008).

YAŞIYOR GİBİ ÇIRPINIYORUM İŞTE

Sesimi sordum insana...
Belli ki o da unutmuş,
bir sesim olabileceğini...
Halen şaşkın,
bakıp duruyor aynama...

Hayatımı sordum hayata...
Öğrendiklerimin ağırlığı,
o çığlığı;
önümde yürüyen gölgeyi,
o acıtan cümleyi...
Koklamadı bile.
Burun kıvıran bir it gibi,
bakıp solgun yüzüme,
yürüdü gitti...

Ne kaldı geriye?
Üstünü kirletmeyen bir çocuk gibi,
bekliyorum insanı işte...
Savaşsız, sınıfsız, dinsiz, ırksız,
bir iyimserliğin avucuna koyup
çelimsiz bedenimi;
yaşıyor gibi çırpınıyorum işte...

SÜHA TUĞTEPE

SOSYALİST ŞİİRİMİZİN GÜR SESLİ ŞAİRİ: TAHSİN SARAÇ

Edebiyatımızın toplumcu çizgide kendine özgü şairlerinden biridir. Şiirin izinden çıkmadan yüksek sesle de okunabilecek devrimci özlü şiirler yazar.

1 Ocak 1930'da Muş'ta doğan Saraç, 29 Haziran 1989'da İzmit'te yaşamını yitirdi. 1952'de Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümünü bitirdi. Ardından Gazi Eğitim Enstitüsü Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde önce asistan, sonra öğretim görevlisi oldu. Bir süre, Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu ile Tercüme Bürosu'nda üye olarak çalıştı. Türkiye Öğretmenler Federasyonu ikinci başkanlığını yaptı. Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS)'nın da kurucularından oldu. Tercüme, Türk Dili ve Çeviri dergilerinin yazı kurullarında çalıştı. 1971'de sağlık nedeniyle emekliye ayrıldı.

İlk şiiri "Boğuntu" 1957'de Varlık dergisinde yayınlandı. Dost, Papirüs, Sanat Rehberi, Türk Dili, Varlık gibi dergilerdeki yazılarıyla tanındı. Önceleri ikili üçlü tamlamalarıyla kurguladığı şiirlerini, sonraları toplumsal konulardan kaynaklanan duyarlılıklarla işleyerek zenginleştirdi. Özgürlük, kardeşlik, sevgi, yaşam sevinci, kavga, ölüm, çağın acıları gibi temaları işledi. Türkçe'yi kullanmaktaki özeni, imge zenginliği ve titiz kurgusuyla şiirde sağlam bir yer edindi.. Özde, biçimsellik ve dilde kendine özgün şiirleriyle sosyalist - gerçekçi çizgide ilerleyen şair, sanatçıyı, insanı ve toplumu değiştirmekle yükümlü gören bir bakış açısına sahipti.

Çeşitli oyun çevirileri de yaptı. Fransızca-Türkçe sözlük, bugünde aşılamayan bir eseridir. 1970'de TRT Kurumu Şiir Kitabı Büyük Ödülü, 1986, Asya - Afrika Yazarlar Birliği, Lotus Edebiyat Ödülü gibi iki önemli ödülün sahibi oldu. Yapıtları: Bir Ölümsüz Yalnızlık (1964), Güneş Kavgası (1968), Direnmeler (1973), Güvercin Kasapları (1978), Bir Sevgiyi Görüntüleme (1980), Toplu Şiirler (1989), Çıplak Kayada Çimlenmek (1989)

GÜVERCİN KASAPLARI

Yel ulur kar toz durur bir kış
Yazı yabanda şu sıra içimiz.
Oysa sevmelerin ustasıyız biz
Bir de alçaklıklarla kavganın.
Alıcıkuş kesiliriz ve de ense kökünde
Göğsümüzdeki o sıcak güvercini
Kara dirgen elleriyle
Boğmaya kalkışanların.

Neden güvercin kasapları, barışımıza kan bulasınız
Öyle kötüsünüz ki
İki gözden dört ölüm bakarsınız.

Tabanca gibidir tabanca
Sevgilenmemiz de vuruşmamız da
Ya yürek dalında patlar
Ya da bir alın çatında.
Ne ki çok kez dalaşmaktansa
Acıdan yükünü tam almış
Güçlü bir katır gibi
Vururuz yalnızlık yokuşumuza.

Neden yolunuz bu denli ıramış güzellikten
Öyle bataklıksınız ki
Bir çiçek düşü bile geçmemiz içinizden.

TAHSİN SARAÇ

İNSAN SEVGİSİNİN ŞAİRİ CAHİT KÜLEBİ ŞİİR RÜZGÂRINDA ESECEK HEP...

1917'de Tokat'ın Zile ilçesinin Çeltek köyü'nde doğdu. İlkokulu Niksar'da, liseyi Sivas'ta bitirdi. İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'nu bitirdikten sonra edebiyat öğretmenliği, milli eğitim müfettişliği, kültür ataşeliği gibi görevler ile Türk Dil Kurumu'nda genel yazmanlık görevini yürütmüştür. 20 Haziran 1997 Ankara'da öldü. halk şiirinden, türkülerden yararlanarak çağdaş bir şiir oluşturan Cahit Külebi, konu olarak yurt sevgisini, insan ve doğa sevgisini işlemiştir. İlk şiirlerinde çocukluğunun ve gençlik yıllarının geçtiği yörelerden izlenimlerini yansıtmış; sonraki şiirlerinde birey ve toplum arasındaki bir gelgit içinde oluşturmuştur şiirlerini.

Şiirlerinde arı, duru bir dil kullandı, memleket ve insan sorunlarını halk şiiri öğeleriyle de yararlanan modern bir dille anlattı. 1940 sonrasında başlayan şiirimizin yenileşmesi hareketinde kendine özgü bir yer edindi. Rahat anlatımı, içtenlik ve duyarlılığıyla ilgi çeken titiz bir şiir işçisi olarak tanındı.

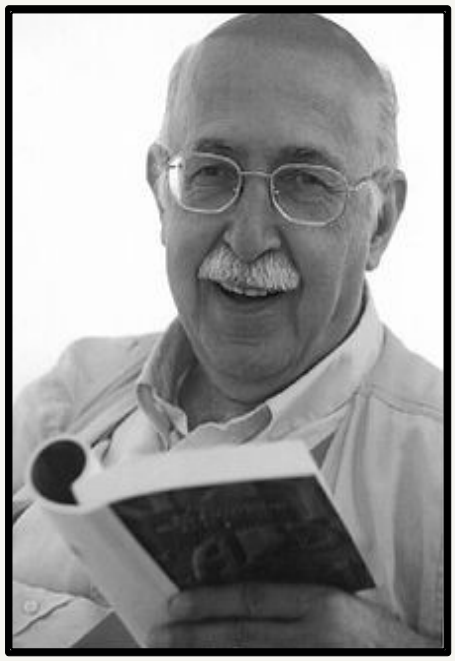
Anadolu'yu Cahit Külebi kadar içten, sıcak, samimi ve lirik anlatan başka bir şair yok gibidir. Bu yönüyle çoğu şaire de örnek olmuştur. Taşradan çıkıp kentsoylu şairler arasına karışan hangi şair onun kadar Anadolu kokabilir ki?

YİRMİNCİ YÜZYILIN İKİNCİ YARISI

Özlem özlem özlem.
Yokluk yokluk yokluk.
Açlık açlık açlık.
Yalan yalan yalan.
Korku korku korku.
Ölüm ölüm ölüm.
Duman duman duman

CAHİT KÜLEBİ/1979

KAVGANIN YÜREĞİNDE YAŞAMI SAVUNAN ŞAİR: KEMAL ÖZER

Çağdaş sosyalist şiirin en önemli adlarından Şair Kemal Özer'i 30 Haziran 2009'da sonsuzluğa uğurladık. Yazılarıyla, yönettiği dergilerle ve 60 kitabıyla kültür dünyamıza büyük katkılarda bulunan Kemal Özer'in, derin birikimi ve çalışkanlığıyla edebiyatımıza kattıklarına paha biçilemez.

Kemal Özer'in ilk şiirleri 1951 yılında Ankara'da yayımlandı. Bu dönemi kendisinin "içgüdüsel dönem" olarak nitelediği bireyselliği ağır basan şiirler izler. 1956-60 arasında yayımladığı şiirleriyle İkinci Yeni etkisinde bir biçim ustası olarak belirir. Çağrışımlara dayanan, soyut imgelerle örülü, betimleyici şiirlerinde onu öteki şairlerden ayıran altını çizdiği çelişkilerdir.

1965'ten başlayarak gelişen toplumsal ve siyasal ortamdan etkilenerek "toplumsal kavganın içerisinde şiirin de etkin bir yeri vardır" düşüncesiyle sosyalist gerçekçi akımı benimsediğinde bu çelişkileri şiirine yansıtmanın rahatlığını da kullandı. Somut imgeli ve anlatımcı bir şiire başladığı varsayılan 'Yaşadığımız Günlerin Şiirleri'nin altyapısında da yer alan İkinci Yeni'nin buğulu / sisli imgeleri ara ara yüze vurarak şiirini şematizmden korur.

Gündelik heyecanların, acıların, kavga coşkusunun, yani öfke ve sevincin içtenliksiz duygular olarak sloganlaştığı şiirlerden değildir Kemal Özer'in şiiri. Tarihselleşmiş bilincin dingin etkinliği olarak belirir bu tür duygular. Bu yüzden, Kemal Özer şiirini anlamak, yaşadığımız çağda dünyayı değiştirebilecek tek sınıfın çağrısına kulak kabartmaktır.

İnsanlığın evrensel kurtuluş ütopyası olan komünizmin, insanlığın tarihsel bilincinde yok edilmeye çalışıldığı günümüzde, bu çağrının önemini daha da arttırıyor. Kemal Özer şiiri,

unutturulmaya çalışılan tarihimizin bir köşesinden dirençle haykırıyor: ‘Sen de Katılmalısın Yaşamı Savunmaya’. İlk baskısı 1975 yılında yapılmış bu çağrının. Yirmi yıl sonra da, bugün, belki ilk basıldığı günden daha fazla coşku uyandırıyor insanda. Demek, yirmi yıl sonra da, bugün, hâlâ: “İnsandan esirgiyor düşman” ve “savunmak gerekiyor yaşamı”

Kemal Özer’e göre, şiir bilinç işidir. *“Yaşama bakışım, dünyayı kavrayışım, onu artık sürekli bir kavga olarak nitelediğimi özetliyor. Şiir de bu kavganın bilincini vermekle yükümlü olmalı. İçinde bulunduğumuz durumun, yaşadığımız olayların, düşlediğimiz geleceğin ne olduğunu, nasıl olacağını sezdirmeli, giderek kavratmalı. Bu yüzden güncel olanı yakından izlemeli. Somutlamalı güncel olanı. İnancı, umudu, aydınlığı, yarını, arkadaşlığı, cesareti soyut kavramlardan çıkarıp günlük yaşamamızda yerleri, anlamları olan somut karşılıklarına ulaştırmalı. Şiir, kavganın bir parçasıdır. Şiir, kavganın yüreğinde yer alır, yüreğidir. Çünkü insanın yüreğidir. Yüreği olmalıdır. Bütün çarpışmalarda insanın yanında yer almıştır. Onun yüreğini çarptırmıştır. Ozanı bir bilinç işçisi saydığım için, insan yüreğini bilinçle doldurmanın bir yolu diyorum şiire.”* (Kavganın Yüreği, K.Özer, Yordam yay., s.1). Bu söylev, devrimci ozanın üretimini devrimci bilinçle gerçekleştireceğinin kanıtıdır. Devrimci bilinç olmadan, devrimci şiir de olmaz.

GÖRÜNEN ODUR Kİ

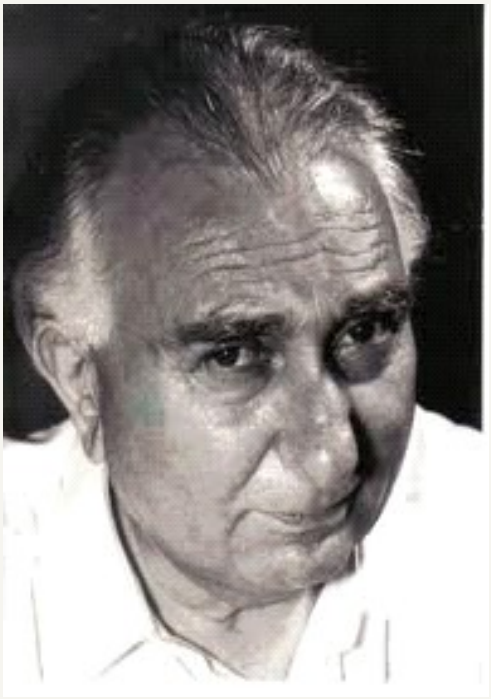
Ne zaman ortalığı karanlığa boğsalar
bir yanda halk vardır bir yanda iktidar;
bir yanda sömürüyle parçalanmış, silâhla girilmiş
en dirimli yerleri, en kutsal şeyleri halkın,
bir yanda yürekleri ihanetle çürümüş alçaklar

Üretkenler ve hazır yiyenler bir yanda,
acıya sahip çıkacak kadar yiğit
ve yabancı, sırt dönecek kadar umuda;
bir yanda elden ele geçirilen direniş sancağı,
bir yanda işbirliği, çıkarları ve ordularıyla düşmanın

Göğüsleyip bütün yoksunlukları, çaresizlikleri
karşı koymak mümkün, dişiyle tırnağıyla çarpışmak,
hatta kazanmak, geriye püskürtmek saldırganı,
ama zafer mümkün değil bu savaşta
ve zaferi savunmak, iktidar halkın olmadan.

KEMAL ÖZER
(Sende Katılmalısın Yaşamı Savunmaya, 1975, Cem Yay.)

40 KUŞAĞININ DİRENGEN SESİ HASAN İZZETTİN DİNAMO KAVGAMIZA SES VERİYOR...

Hasan İzzettin Dinamo, daha genç yaşta faşizm tarafından hedef hâline getirildi. Daha 18-20 yaşlarında hak ettiği bir üne kavuşan, 40 kuşağında adı Nâzım'dan sonra anılan Dinamo, 2. Dünya Savaşı Yıllarında Nazi hayranı iktidarlarca tehlikeli görülerek yıllarca zindanlarda çürütüldü.

Dışarı çıktığında işsizlik adlı büyük hapishaneye girmişti artık. Ekmek parasını kazanabilme çabasıyla gece gündüz zor koşullarda polis tehdidi ardında emeğini çok ucuza sömürtürken şiirini geliştirme olanaklarından uzak kaldı. Dergiler ve yayınevleri polis korkusuyla yaklaşmadılar. Şiirlerini ancak 1970'li yıllardan sonra kitaplaştırma, yayınlama olanağı bulabildi.

Günümüz burjuva yazarları, "yalın", "düz" ve "slogancı" diye burun kıvırırlarken, onun yaşadığı koşulları anlamaktan uzaktırlar. Dinamo'nun çektiği çileyi onların havsalaları hiç almaz, alamaz... Dinamonun şiirleri gerçekten de fazlasıyla politik bir dil taşır. Ama o şiirler hangi koşullarda yazılmıştır bilir miyiz? II. Dünya Savaşı yıllarında hükümeti ve faşizmi politik alanda eleştirmek neredeyse imkânsızdır. Bu alanda göreli bir serbestlik ancak edebiyat dergilerinde vardır. Dinamo o dönemde ses getiren, kimilerininse şimdi küçümsediği, şiirlerini yayımlar. Yayımlanan bu anti-faşist şiirler gündeme bomba gibi düşer. Dinamo halkın sesi olmuştur. Onların söyleyemediğini söyleme cesaretini göstermiştir. Ve tam anlamıyla, egemenlere korku salmıştır. Dinamo onca acıların üstüne, devrimci şiddeti anlatan şiirinde “Sosyalizmi kurduğumuzda, darağaçlarında sallandıracağız halka zulüm edenleri” diye yazdığında elbette korkacaklardı. Faşizmin işgal ettiği Türkiye’yi, Kızıl Ordu kurtarırsa hâlleri nice olurdu? Çekingen Almancılık politikası halkın gözünde böyle deşifre edilmeye başlarsa, Almanya’dan gelen tepkilere nasıl cevap verilirdi? Bütün bunları bilmeden, “Dinamo’nun yazdıkları da şiir mi” demek elbet kolay… Oysa o bir inattı. Sosyalist Gerçekçi Edebiyatın sürdürümcülerinin hapislerde çürütüldüğü, sürgünlerde yitirildiği, öldürüldüğü özetle yok edilmeye çalışıldığı bir ortamda, çekirdek çitleme naifliğinde ürünlerin edebiyata hâkim kılındığı bir dönemde, o faşizme karşı sosyalist mücadele azmini bugüne taşıdı. Bir köprü görevi gördü.

Burjuva şair ve yazarların tüm karalama ve karartma politikalarına karşın Hasan İzzettin Dinamo, gerek romanları, gerekse şiirleriyle her zaman EMEĞİN SANATÇISI olmaya devam edecektir. 20 Haziran’da 23. ölüm yıldönümünde andığımız Dinamo, Kavgası ve şiirleri bilincimizde her zaman yaşayacaktır.

ŞERİATIN KESTİĞİ PARMAK

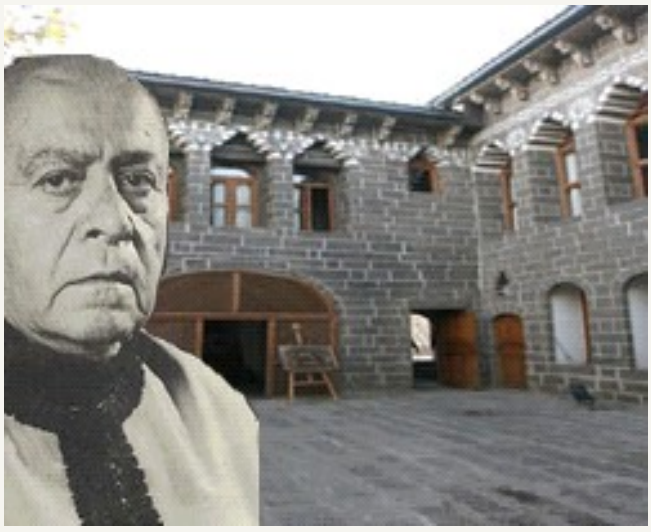
Acımaz şeriatın kestiği parmak
doğru
insan toplumları
Uluslar, hırslar
Sırasında en bilge başları tutar
Gönderir darağacına
Giyotinin ağzına ayar.

Değersiz gözyaşları
gibi yuvarlanır yere
sırasında ulusların
En bilge başları.
Şeriatın kestiği parmak mı Nefi?
Şeriatın kestiği parmak mı Danton?
Şeriatın kestiği parmak mı Chenier?
Şeriatın kestiği parmak mı Robespierre?
Şeriatın kestiği parmak mı Garcia Lorca?

Evet, hepsi de, hepsi de şeriatın kestiği parmak.
Kimin elindeyse kılınç, tırpan ya da orak
Şeriat onda,
Onun hakkı boyun vurup kelle koparmak.

HASAN İZZETTİN DİNAMO

AHMET ARİF'İN ŞİİRİNDE DAĞLARDAN OVALARA TAŞIYOR KAVGAMIZ...

Dağların yankısını şiire döken, cesaretin, yiğitliğin sel çağlayışında, pınar saflığındaki şairi Ahmed Arif'i 2 Haziran 1991'de yitirmiştik. Yaşadığı coğrafyanın duyarlılığı ve halk kaynağındaki sesini hiç yitirmeden, lirik, epik ve koçaklama tarzını kusursuz bir kurguyla kullanarak, özgün, tutkulu, müthiş ezgili çağdaş şiirler yazdı Ahmed Arif.

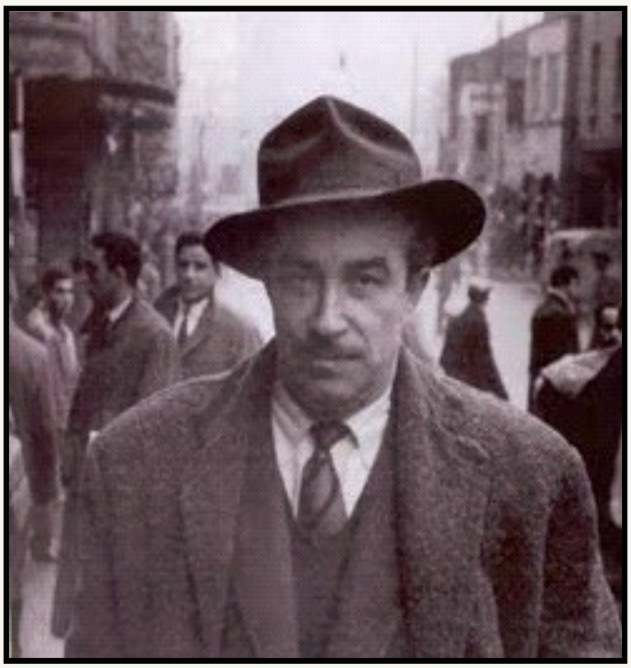
Ahmed Arif, sevme ile meydan okumanın doğru bağlantısını çok iyi kurmuş, halk seslenişini popülizme ve öykünmeciliğe düşmeden kendi ses ve soluğuyla destansı bir üslûp yaratmıştır. Cemal Süreyya'nın deyişiyle "Ahmed Arif'in şiiri, bir bakıma Nazım Hikmet çizgisinde, daha doğrusu Nazım Hikmet'in de bulunduğu çizgide gelişmiştir. Ama iki şair arasında büyük ayrılıklar var. Nazım Hikmet şehirlerin şairidir, ovadan seslenir insanlara. Büyük düzlüklerden, ovadan akan "büyük ve bereketli bir ırmak" gibidir. Ahmed Arif ise dağları söylüyor. Uyurkluk tanımayan, yaşsız dağları, "âsı" dağları. Uzun ve tek ağıt gibidir onun şiiri. "daha deniz görmemiş" çocuklara adanmıştır. Kurdun kuşun arasında, yaban çiçekleri arasında söylenmiştir, bir hançer kabzasına işlenmiştir. Ama o ağıtta bir yerde, birdenbire bir zafer şarkısına dönüşecekmiş gibi bir umut (bir sanrı, daha doğrusu bir hırs), keskin bir parıltı vardır. Türkü söyleyerek çarpışan, yaralıyken de, arkadaşları için tarih özeti çıkaran, buna felsefe ve inanç katmayı ihmal etmeyen bir gerillacının şiiridir. Karşı koymaktan çok boyun eğmeyen bir doğa içinde büyük zenginliği ilkel bir katkısızlık olan atıcı, avcı bir doğa içinde."

Cemal Süreyya, Ahmed Arif şiirinin dokusunu şu sözlerle çözümler: "Ahmed Arif için ise ritm sadece bir olanak olarak önemlidir. Ama aralarındaki asıl ayrım şurda sanırsam; Mayakovski ritmi, bir bakıma, şiirin dışında bir yerdedir, anonim bir tekniktir. Bunun için sık sık düşey ya da yatay ses benzerliklerine, bağdaşımlarına başvurur. Daha özetlersek: Mayakovski ritmi ses'te aramaktadır. Ahmed Arif ise söz'de arar. Bunun için onun şiiri bir noktada "oral" niteliğini bırakır, çok ötelere gider. Bu yanıyla çağdaş şiirin en yeni yönsemelerine karışır. Özellikle imge konusunda yaptığı sıçrama onu bugünkü şiirin hazırlayanlardan biri yapmıştır. Zaten birçok yeni şairin onun etkisinden geçmesi de bunu gösteriyor. Sadece bu bakımdan bile hasretinden prangalar eskittim, geç kalmış bir kitap değildir"

Ahmed Arif, bir başkalığı, yereyselliği en çok taşıyan; doğanın, dağların kokularını, inançlarını, havasını en çok duyuran bir şair olarak öne çıkmıştır hep. Kentleri, kent sokaklarını anlatırken bile bir kopukluğa varmaz. Kişiliğini oturtmuştur, bütünüyle kurmuştur devrimci sanatını:

"Ve güneş yasak
Duvarlar vardır
Ve korkunçtur yalnızlığı ranzaların
Sen yatağında yanüstü düşmüşsün
Dudaklarında dost cıgaran
Kaysılar belki bu gece çiçek açacaktır
Çalmış kışlaların yat boruları
Kalmışsın en güzel kavgaların haricinde
Kalbin, Zonguldak'ta çökmüş bir kuyu
Kafan, sokak çarpışmasıdır Çin'de"

EMEĞİN BÜYÜK YAZARI ORHAN KEMAL EMEĞİN KAVGASINDA YAŞIYOR...

Edebiyatımızda, öykü, roman adına hayata müdahil olan emeğin sanatçısı Orhan Kemal'i 2 Haziran 1970'te ölüşünün 43. yıldönümünde saygıyla selamlıyoruz.

Orhan Kemal, kurulu düzeni zorlayan insanların öfke ve neşelerine, daha iyi yarın isteklerine sanatıyla katkıda bulunma çabasını hiçbir zaman göz ardı etmedi. Yapıtlarının ana dokusunu oluşturan insan sevgisiyle; sanatçı olarak sorumluluk bilincini ve halkının geleceğine için sanatını oluşturma çabasını hiçbir zaman arka plana bırakmadı. Vedat Günyol'un deyişiyle, Orhan Kemal bize üç şey getirdi: Kinsiz, herkese açık cömert yüreğinde insan sıcaklığı; hayat serüveninden sonra da kafasının ışığından bilinç; insana olan sonsuz güveninde umut.

Ömer Türkeş'in yaptığı vurguyla: *"1950'li yılların Türkiye'sinde yoksulluk ve zenginliğin ifade ettiği anlam ve karşıtlıkları kimi zaman mekânda, kimi zaman tarlalarda, bazen fabrikalarda, hapishanelerde, Yeşilçam kapılarında ve yüksek tahsil etrafında, bireysel dramların ardındaki ekonomik, siyasal ve toplumsal dönüşümleri ihmal etmeden ve fukaralık edebiyatına kaçmadan kolaylıkla özetleyiverir Orhan Kemal. Maddi sorunlardan söz edilmesi doğrudan açlıktan, sefaletten dem vurulması demek değildir; sosyal dengesizlik ve onun yarattığı acılar, karakterlerin bireysel kaderleri ve tutkularında çıkar ortaya. Kurtulmayı düşledikleri bu hayatın sıkıntıları içinde bile bütün insani özellikleriyle yaşar onun romanlarındaki kahramanlar ve o dönem romanlarından bu yönüyle ayrılır."*

Sınıfsal bakışından hiç kopmayan yüreği sosyalizm ve TKP için çarpan Orhan Kemal, daima yoksul ve dürüst insanların yazarı oldu. Ona göre sanatçı, insanı anlayacak, savaşını anlayacak, buna katılacak; kolaylıkla aldatılan kişilerin aldanmalarına karşı duracaktı. Her zaman bakışını belirleyen sanat, ***"İnsanlığın, insanlık tarafından, insanlık için yönetilme çabası adına sanat"*** oldu.

Orhan Kemal'in sanatını ve kişiliğini dostu Nurer Uğurlu anlatıyor:

"Orhan Kemal'de insan sevgisi, iyilik ve kötülük ya da aydınlık ve karanlık olmak üzere, iki ana kavram olarak belirmiştir, denebilir. Ona göre iyilik bir başka deyişle aydınlık; bu, insanın özünde ve mayasında var olan, nerede, hangi koşullar altında olursa olsun yok olmayan, ne kadar kötü yaşarsa yaşasın kaybolmayan; her zaman yüreğinin bir yerinde var olan, insan sevgisi'dir.

Kimdir Orhan Kemal'in insanı ya da insanları? Bunlar, hiç kuşkusuz çalışan Türkiye'nin, çalışan insanlarıdır. Sıradan, her gün, her yerde gördüğümüz, bildiğimiz ve tanıdığımız küçük adamlardır. Gün ışığıyla birlikte, hatta gün ışığından çok önce, ekmek ardında koşan, alın teri

döken işçiler, köylüler, ırgatlar, küçük memurlar, tezgâhtar kızlar, fabrikada ve tarlada çalışan kadınlardır. O, bütün sanat hayatında, yazdığı en küçük hikâyeden, bir birini izleyen cilt cilt romanlarına kadar, bu acı çeken, ezilmiş ve ezilen insanların dramını, umudunu, küçük sevinçlerini vermiş, onlara sevgiyle, gerçek insan sevgisiyle yaklaşmıştır."

Yazarlığının gizlerini de şu tümcelerde vermişti: ***"Yazmak için yaşamak, duymak, halkı algılamak gerekir... Bir yazar için çok gereklidir halkın içinde kalabilmek... Ve halkın değişimini algılamak... eskimemek için."*** Orhan Kemal, dünya halklarıyla da buluşarak, yapıtlarıyla halkın içinde soluk alıp vermeye devam ediyor.

"Yeryüzünde insanlar ve insanların uydurma hukuku, bu uydurma hukukun tapu senetleri yokken bu topraklar gene vardı. İnsanlardan çok önce var olan bu topraklar, insanlardan önce, şimdikinden çok daha şen ve esendiler herhalde. O zamanlar da topraklar üzerinde sert rüzgarlar eserdi. Kim bilir nerelerden aldıkları tohumları bu şen ve esen topraklara getirip saçar, şen ve esen topraklar da onları bağırlarına sımsıkı alarak, yağmur ve güneşin yardımıyla çimlendirirlerdi. Çimlenen tohum boy atar, toprağın yüzüne çıkar, ürününü vererek yeryüzünü mutlu bir kardeş sofrası halinde bezerlerdi." (Kanlı Topraklar'dan)

TOPRAKTAN, ATEŞTEN, DEMİRDEN, HAYATI YARATANLARIN ŞAİRİ NÂZIM HİKMET'E BİN SELAM!

Dünya şiirinin en alevli meşalelerinden olan Nâzım Hikmet'i, 3 Haziran 1963'te sonsuzluğa göçüşünün 50. yıldönümünde bir kez daha şiirleriyle selamlıyoruz.

Sınıfsal tavrı ve kişiliğinden ödün vermeden umudumuzu ve özlemlerimizi yürek potasında eritti Nazım Hikmet. Burjuvazinin içini boşaltma çabalarına karşı, biz sesimizde, sözlerimizde, bilincimizde onun Cahit Sıtkı'ya verdiği yanıtla, sevdalımızın komünist oluşunun farkında olacağız ve hep bunu haykıracağız.

Afşar Timuçin, Nâzım Hikmet'i ve şiirini şu sözlerle anlatıyor: *"O hem bir sanatçı, hem gerçek anlamda bir düşünür olarak bize her şeyden önce insanın büyüklüğünü, insan olmanın değerini öğretir. Şiiri tepeden tırnağa insandır. Ondan öğrendiğimiz bir başka şey, sanatçının bilgili olma zorunluluğudur…..Salt duyarlılık, salt sezgi, salt öngörü yetkin sanat yapıtlarını oluşturmaya yetmeyecektir. Duyarlılık da, sezgi de, öngörü de ancak bilgiyle gelişebilen şeylerdir. Nâzım*

Hikmet bize ayrıca şunu öğretmiştir: Gerçek bilgi toplumun ve tarihin bilgisidir, insan yaşamı zorunlu olarak toplumsaldır ve tarihseldir, buna göre gerçek insan kendisini toplumsal bir varlık olarak duyan insandır. İnsan ancak başkalarıyla insandır. Bu bakış açısı doğal olarak Nâzım Hikmet'in estetiğine temel anlamını verir, ana özelliklerini kazandırır. Onun şiiri tekbiçim, tekyanlı, tekdüze, öğretici, bildirici, kafa açıcı, adam edici, kandırıcı, insanları doğru yola yöneltici bir şiir değildir; onun şiiri toplumda olduğu gibi, insan yaşamında olduğu gibi, değişik öğelerin, tam bir uyum içinde, hatta tam bir çatışkılı uyum içinde bir araya geldiği bir şiirdir. Onun bir yerinden baktınız mı koskoca bir dünyayı görürsünüz"

Nâzım, bir sosyalistti. Anma onun şiirlerinin kökü bu topraklarda, dalları ise diyalektiktedir. Şiirlerinde geçmişle gelecek, doğuyla batı, eskiyle yeni, sona erenle yeni başlayan, ölenle yaşayan, bütün bu karşıt, çelişik durumlar bir araya gelmekte ve geleceğe yönelik olarak kendi konumlarını bulabilmektedirler. Onun önemli bir niteliği de Onat Kutlar'ın deyişiyle, "Kendi oluşturduğu yapıyı, kendi oluşturduğu şiirsel dili yıkıp onun yerine yenisini koyabilen bir şair" olmasıdır.

Nâzım Hikmet şiirinin şiirin yerleşmiş düzenini yerle bir ettiği gençlik yıllarında, dönemin yaşlı yazarlar kuşağının en aydınlık adı Hüseyin Rahmi Gürpınar, Nâzım Hikmet'e yönelik umutlarını şöyle dile getiriyordu: *"Bir ideal lâzım; ideal var mı bizde?.. Her şeyden evvel bu ideali tespit etmek gerekir; yoksa edebiyata girmeyen şey yoktur. Asıl mesele onu gösterecek kudrette… Zannedersem henüz daha aramakla meşgulüz. Nâzım Hikmet bunu belki buldu. Şüphe yok ki bize öyle şiirler lazım. Bugünün, yani yaşanılan hayatın istediği şiir odur. Son zamanlarda yalnız onu beğeniyorum. Bizim yegâne kabahatimiz felsefesizlik ve kültürsüzlük."*

Halkının arasında kendini bulmuş ve kendini halkına kabul ettirmiş büyük şairin bu üstün özelliklerini Peter Hamm, şaşkınlıkla karşılıyordu: *"Yüzde altmışı okuma-yazma bilmeyen (bu yüzden ezberleyebilmek için bu şiirleri önce birisine okutan) halk arasında elden ele dolaşmak üzere Nâzım Hikmet'in şiirlerinin hapishanelerden nasıl dışarı çıkarıldığı hiç bilinmeyecektir. Tutuklu Hikmet, özgür bulunan diyalektikçi Brecht'in olmayı isteyip de bir türlü olamadığını; "Halkın Ozanı" olmayı başarmıştır. Üstelik sadece kendi halkının değil, tüm dünya halklarının ozanı olmuştur. Japon balıkçı kadınları yeniden silâhlanma yarışına karşı, onun şiirlerini bildiri olarak basıp dağıttılar; Amerikalı zenciler, yaptıkları yürüyüşlerde onun büyük boy resimlerini taşıdılar; Fransa işçileri ona teşekkür mektupları yazdılar; sayısız ülkelerdeki genç insanlar, onun şiirlerini yavuklularına sevda mektupları olarak gönderdiler. Ve o geçen yılın haziran ayının üçünde öldüğü zaman, kendi gözlerimle gördüm; insanlar uzun kuyruklara girmişler, gazete bayilerinin önünde suskun bekleşiyorlar, HİKMET'in son şiirlerini, onun anısına söylenen sözleri okumak, onun son resimlerini, bu resimlerde yılmaz, açık yürekli, temiz bakışlarını bir kez daha görmek istiyorlardı."*

Nâzım Hikmet, şiirini, kendi sözleriyle şöyle belirtiyor: ***"Şair oldum olalı, güzel sanatlardan beklediğim, istediğim şey, halka hizmetleri, halkı güzel günlere çağırmalarıdır. Halkın acısına, öfkesine, umuduna, sevincine, hasretine tercüman olmalarıdır. Sanat telakkimde değişmeyen işte budur. Geri yanı boyuna değişti, değişiyor, değişecek. Değişmeyeni en dokunaklı, en usta, en faydalı, en güzel, en mükemmel ifade edebilmek için durup dinlenmeden değiştim, değişeceğim."***

Nâzım, şiir ve ajitasyon ilişkisini de şöyle açıklıyor: ***"Şuna inanıyorum ki, şiirlerimi yaşama bağladığım takdirde, bizim için kutsal fikirlere daha iyi hizmet edersin. Ama bu bağlantı, iplik görülmeden yapılmalıdır…. Zaten ajitasyon yapanın ustalığı sonunda —ki her şair bir ajitasyoncudur— onun ajitasyoncu olduğunu kimse fark etmemelidir."***

Nâzım Hikmet, şiir tarihimiz içinde bir karlı doruk gibi dikilmekte. Nâzım'ın şiirinin ötesine geçmek isteyenler, doruğa çıkmaktan çok çevresinden dolanarak kendi doruklarını oluşturmak zorundadırlar. Kanını, canını sanatına koyan; sosyalizme olan inancını, tadına doyulmaz bir lezzet gibi sindiren şair, bir çoban ateşi gibi, bizlere yeni isyan ışıkları göstererek, göz kırpmaktadır.

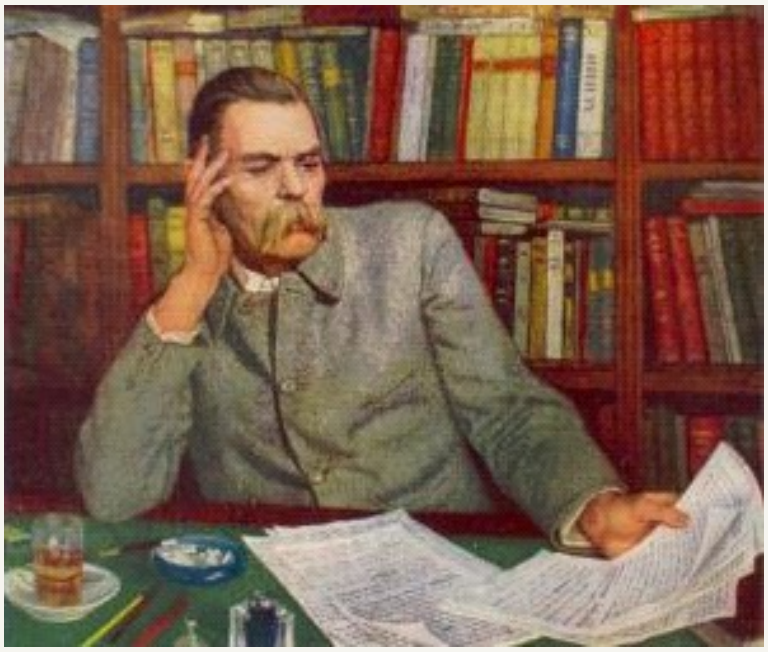
AYAĞA KALKIN EFENDİLER

Behey! kaburgalarında ateş bir yürek yerine
idare lambası yanan adam!
Behey armut satar gibi
san'atı okkayla satan san'atkar!
Ettiğin kar
kalmayacak yanına!
soksan da kafanı dükkanına,
dükkanını yedi kat yerin dibine soksan;
yine ateşimiz seni
yağlı saçlarından tutuşturarak
bir türbe mumu gibi damla damla eritecek!
Çek elini san'atın yakasından
çek!
Çekiniz!

Bıyıkları pomadlı ahenginiz
süzüyor gözlerini hala
koyda çıplak yıkanan Leyla'ya karşı!
Fakat bugün
ağzımızdaki ateş borularla
çalınıyor yeni san'atın marşı!
Yeter artık Yenicami tıraşı,
yeter!
Ayağa kalkın efendiler...

NAZIM HİKMET RAN

SOSYALİZM VE SOSYALİST GERÇEKÇİLİK KAVGAMIZDA MAKSİM GORKİ YOL GÖSTERİYOR...

14 Haziran 1938'de yitirdiğimiz büyük yazarı 75. ölüm yıldönümünde saygıyla anıyoruz. Maksim Gorki, kimi yapıtlarıyla, ölümsüz, eşsiz bir sanatçı; kimileriyle bir öncü, yol açıcı; düşünsel ve siyasal eylemiyle ilk gençliğinden ölümüne kadar emeğin ve emekçinin yanında yer almış ve bu uğurda akıl almaz genişlikte ve çeşitlilikte bir alanda mücadele etmiş bir eylem adamıdır.

Maksim Gorki'nin yaşamı, açlık, yoksulluk ve acılarla örülüdür. Çocukluğunda ve gençliğinde yaşadığı acılar; Gorki'yi yarının büyük yazarı, içinden çıktığı işçi sınıfının evrensel sesi yapar. Sosyalist gerçekçiliğin kurucusu olan Gorki, bugünleri görebilmişçesine, "Emekçilerin sanatı olur mu?" diye mızmızlananlara inat, ömrü boyunca bu sanat anlayışının insanlığın en yüce ideallerini kucaklamaya aday tek sanat anlayışı olduğunu savunmuştur.

Öykü ve romanlarında katı ve itici olmayan bir gerçekçilik, olağanüstü bir doğallık ve insanı yormayan tasvir ve tahliller vardır. Yapıtları, bir yanıyla dinç bir umut, insanı sarıp sarmalayan bir sıcaklık içerirken, diğer yanıyla da içten içe gizli, özgün bir hüznü taşır. Kahramanları genellikle sıradan insanlardır. Toplumun en alt tabakalarına mensupturlar. Ezilmişliğin ve horlanmışlığın verdiği kısık gözlerle bakarlar dünyaya. Ama neşelidirler; bir yandan rutubetli bodrumlarda, en ağır şartlar altında, kentsoylular için ekmek pişirir bir yandan da türkü söyler ve sevgililerinin hayalini kurarlar. Öykü ve romanlarının sonu hep o tuhaf hüzünle biter. İnsanın içini acıtan ama duyguları sömürmeyen, soylu bir hüzünle...

Büyük sanatçı, Stephan Zweig'in deyişiyle, *"Rusya, kendi etinden bir ağız yarattı kendisine, kendi dilinden, kendi sözcüsünü, kendi içinden bir adamı ve bu adam, bu yazar Maksim Gorki, Rus halkının yaşamını, horlanmış, ezilmiş, canını yitirmiş Rus emekçisini bütün insanlık bilip öğrensin diye ortaya çıktı Rusya'nın dev ana rahminden."*

Nazım Hikmet ise, Gorki'ye bakışını şu sözlerle somutluyor: *"Maksim Gorki, yalnız kendi halkına değil, bütün halklara yurtlarını, hürriyeti, barışı ve birbirlerini sevmeyi öğretir. Çünkü o, insanın, insanlığın geleceğinden, güzel günler göreceğinden emindir. Çünkü o, emekçi insanı, koluyla, kafasıyla çalışan insanı, yeryüzünün, gerçek, biricik efendisi sayar. O, bu insanın bu efendiliğe kavuşması için savaşmıştır. O, bu savaşa, bu bahtiyarlık savaşına insanları çağırır... Düşünüyorum: gerçekçi, halkçı ileri edebiyatımız üstünde Maksim Gorki'nin en hayırlı bir tesiri olmuştur."*

"Düşüncelerini önyargılar zincirinden kurtaranlar için hapishane diye bir şey yoktur. Örneğin biz, gerekirse taşları bile zorlarız ve taşlar, biz istediğimiz için dile gelirler" diyen Gorki, insanlar yaşadıkça yaşayacaktır. Çünkü bir yeryüzü sanatçısı, şairidir o!

"Benim anladığım şu ki, yeryüzünün çocukları hareket halindeler. Tüm dünyada, her yönden aynı hedefe doğru yürüyorlar... En yüce gönüller, en namuslu kafalar, kararlı adımlarla kötü olan her şeyin üstüne yürüyorlar, yalanı çiğneyip geçiyorlar. Gençler, sağlam gençler, dizginlenmez güçlerini bir tek hedef için kullanıyorlar: Adalet için. İnsanların acılarını yenmek içi yürüyorlar. Dünyadaki felâketleri yok etmek için silaha sarılmışlar. Bayağılıkları, çirkinlikleri yenmek için savaşıyorlar. Ve zafer onların olacaktır. 'Yeni bir güneş yakacağız!' demişti bana onlardan biri; yakacaklar! 'Bütün kırık yürekleri bir tek yürek halinde birleştireceğiz!' demişti. Başaracaklar bunu!

Adalet ve akıl yolundan ilerleyen çocuklar her şeye sevgilerini katıyorlar, ruhlarından taşan söndürülmesi olanaksız bir ateşle aydınlatıyorlar her şeyi. Çocuklarımızın tüm dünyaya karşı besledikleri yakıcı sevgi içinde yeni bir yaşam oluşuyor. Bu sevgiyi kim öldürecek, kim? Onu yenecek üstün bir güç var mı? Bu sevgiyi yaratan yeryüzüdür, ve tüm yaşam onun zaferini bekliyor... Evet, tüm yaşam!" (ANA ROMANINDAN…)

SANAT ÜZERİNDE SAVDEYİŞLER

ᘓ Sanat tek başına doğruluk, özgürlük getirecek bir dirilişi sağlayamaz; ama sanat olmadıkça bu diriliş şeklini bulamaz. ALBERT CAMUS

ᘓ Gerçek sanat, insanla dünya arasındaki ilişkileri kavramaktan, en yararlı insancıl olanakları dünya üzerinde gerçekleştirmekten başka bir şey değildir. NİKOLAY K. GEY

ᘓ Sanatın görevi, gerçeğin görünüşünü değiştirmek değil, gerçeği gizleyen örtüleri kaldırmaktır. MAX REİNHARDT

ᘓ Sanat, içinde ayrı cinsten ve türden bir çok unsuru barındıran yapısı itibarıyla insanla gerçek arasındaki estetik bir ilişkidir.

M ROSENTHALL – P. YUDİN

ᘓ Sanatı çökertmenin ve yok etmenin en emin yolu tek bir biçimi ve tek bir felsefeyi yasalaştırmaktır. YEVGENİ İVANOVİÇ ZAMYATİN

POLİTİKA DIŞINDAKİLERİ KUTLAMA

Ne çıktı ne de çıkar sesiniz
Diledikleri gibi yapsınlar dersiniz
Olur mu devletin işine karışmak
Siz oturun bekleyin o kadar
Sanki bir dişçidir başucunuzda kader
Sizin ödeviniz de ağzınızı açmak.

Lâzım derler vergileri arttırmak
Güzel derler bir donanma yapsak
Koskoca bir ordu daha da iyi
İhracat ithalat gümrüğü derler
Etek dolusu lâf ederler
Ve öğretmişlerdir size susmayı

Derler arttı ekmeklerin fiyatı
Hadi derler harbe, geldi işte vakti
Gülerler arkanızdan sonra da
Alavere dalavere ederler
Oturturlar şapa, kazık atarlar
Ne imiş? Politika!

Öyle salaksınız ki dut yemiş bülbül
Ensenizde boza pişer siz oralı değil
Hep kendi havanızda
Para ister karınız, ağlar emzikteki
Sizse yatak sevdasında, vaktiniz mi var ki
Devletle uğraşmaya.

Allah size göz vermiş, vermiş ama nerde?
Bırakın kellenizi siz hâlâ büroda,
Aldatırlar sizi böyle daha çooook
Oturun kuzu kuzu
Hükümet mi, hepsi bir, ha o, ha bu..
Memnunsunuz, mesele yok!

ERİCH KAESTNER
(ÇEVİREN: BEHÇET NECATİGİL)

DÜŞLERDE FENER OLMAK

Ben ölünce
hiç değilse
Bir fener olsam,
kapında dursam,
soluk donuk geceyi
aydınlığa boğsam.

Ya da limanda
gemilerin uyuduğu zamanda
gülüşürken kızlar
uyumasam,
dar kirli bir kanalda
bir yalnıza göz kırpsam.

Daracık bir sokağa
assalar beni
teneke, kırmızı bir fener
bir meyhane önünde
dalgın düşüncelerle
tempo tutup şarkılara
sallansam.

Ya da şöyle bir fener
gözleri büyümüş bir çocuğun yaktığı
duyulup da korkunca çevresinde yalnızlığı
dışarda camlarda
fırtınanın ıslığı
kâbuslar, görüntüler, cinler.

Evet, hiç değilse.
ben ölünce
bir fener olsam,
tek başına geceleri
uykulardayken dünya
gökte ayla senli benli
sohbete dalsam.

WOLFGANG BORCHERT

(ÇEVİREN : BEHÇET NECATİGİL)

RESİM: A. Z. ÇAMUR

MAVİ TULUMLU ADAM

Mavi tulumlu adam
omzunda çapası evine dönüyor,
bahçe çiti gerisinde ona bakıyorum.

Onlar Kenan ülkesinde böyleydiler akşamları,
şimdi böyle dönerler Burma'da çeltik,
Mecklenburg'da patates ekili tarlalardan,
bahçelerinden Kaliforniya'nın, Burgonya bağlarından.

Buğulu camlar ardında yanınca lamba kıskanıyorum
mutlu oluşlarını(paylaş diyen yok)
çocuk bezleri asılı, ocağında ateşi, kendi halinde
ataerkil gecelerini kıskanıyorum.

Mavi tulumlu adam evine dönüyor
omzunda çapası, çöken karanlıkta
bir silâha benziyor.

GUNTER EİCH
(ÇEVİREN: BEHÇET NECATİGİL)

DÜNYA ŞAİRLERİNİN KISA ÖZGEÇMİŞLERİ:

ERİCH KAESTNER:
Alman şair. 1899 doğumlu şairin Hitler döneminde kitapları yakıldı. Savaşlara, faşizme ve silahlanmaya karşı büyük mücadele verdi. Toplumsal sorunlara insancıl açıdan eğilen ödünsüz bir şairdi. 1974'te öldü.

WOLFGANG BORCHERT:
1921'de Hamburg'da doğan Alman şair, savaş ve faşizm karşıtı düşünceleri nedeniyle iki kez tutuklandı. Hatta ölüm cezasına çarptırıldı. Yapıtlarında, bu savaşlarda ölüme yargılanan kuşağın acılarını, çığlığını, faşizmin sefaletini anlattı. 1947'de savaşta kaptığı yaralar ve hastalıklar nedeni ile 26 yaşında öldü.

GUNTER EİCH:
1907'de Almanya'da doğdu. 2. Dünya savaşından sonraki Alman Edebiyatı'nın en önemli şairlerinden biridir. Eich'in şiiri, İkinci Dünya Savaşı yıkımını bizzat yaşamış bir şairin bu korkunç geçmiş karşısındaki tavrını şiirsel deyiş olarak yansıtır. Şiirlerine toplumcu bakış açısı egemendir. 1972'de öldü.

Kaynak: Dünya Ozanlarından Seçmeler , Anonim
Milliyet Sanat Dergisi Eki

EMEĞİN SANATI E-DERGİ
Aylık Sosyalist Kültür/Sanat E-Dergisi
Yıl: 8 Sayı: 157

Yayınlayan: Emeğin Sanatı Kolektifi

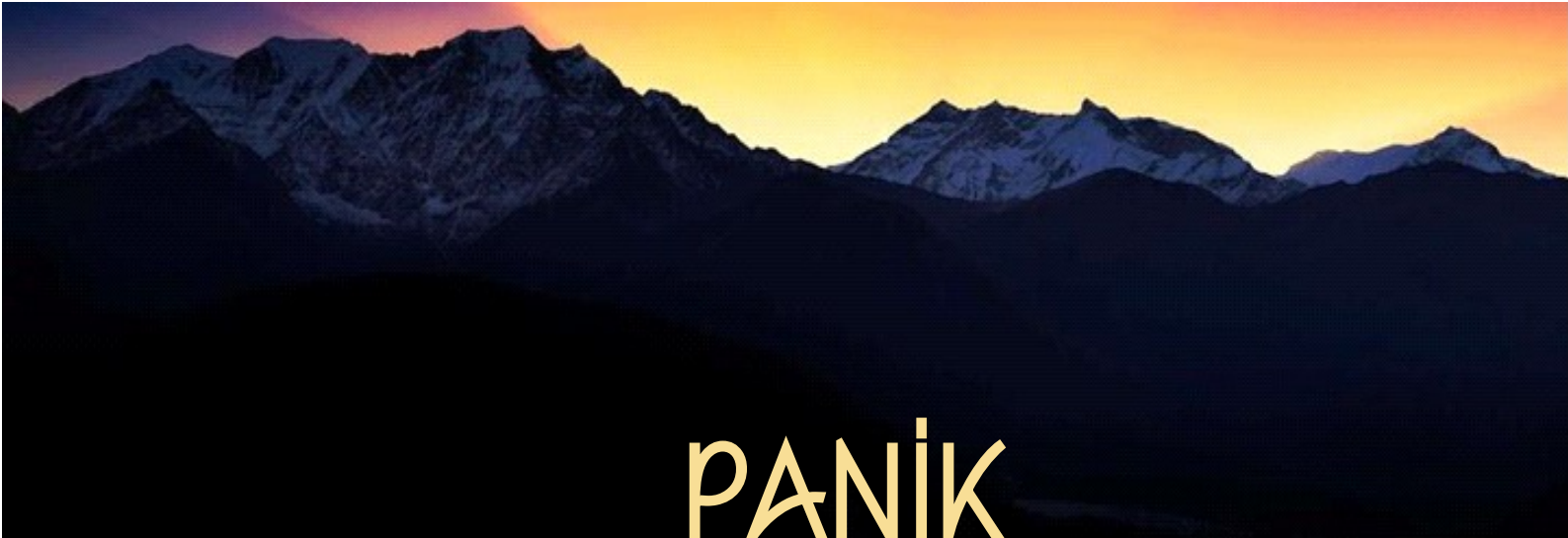
© Dergide yayınlanan eserlerin her türlü hakkı şair ve yazarlarına aittir.
Kaynak gösterilmesi koşuluyla alıntı yapılabilir.

Yayın, Tasarım, Düzenleme: Ali Ziya Çamur

Önkapak Resmi: Anonim
Arka Kapak Fotoğrafı: Dan Ransom

Not: e-dergimize yapıt göndermek isteyen dostlar, emegin_sanati@mynet.comadresine gönderebilirler.
Facebook grup adresi:
https://www.facebook.com/groups/emeginsanatidergisi/?ref=ts&fref=ts
Twitter adresi: http://twitter.com/emeginsanati
Emeğin Sanatı E-Kitaplığı: http://issuu.com/emeginsanati
Emeğin Sanatı E-Dergi: http://issuu.com/emeginsanati-dergi

PANİK

Artık ıssız kırları bıraktı Pan;
Şimdi birçok ülkelerin milyonluk kentlerinde
Asfaltlarda, betonlarda dolaşıyor
Kızgın, uzun yazların öğlen saatlerinde.

Blok apartmanların şahane katlarından
En çalımlı taşıtlara atlıyor.
Devcileyin arkalar, koskoca bankalardan
Yanında yardakçılar, yaşıyor.

Sessiz dilsiz kimseleri kestiriyor gözüne,
Dişlilerden kaçıyor.
Fabrika duvarları sağır kale kapıları
Yılgın yorgun adamlar, bezgin ürkek kadınlar..
Çullanıyor onların az ekmek sevincine.

Değil yalnız yazların kızgın sıcaklarında
Hemen her gün, hele büyük kentlerde
Bulvarları tarıyor, hain gülüşleri sessiz.
Pan'la karşı karşıya, gözleri kararıyor
Katı cıvık asfaltta yalın ayak bir işsiz.

Yoksullar açlar hastalar sürünürken
Kentlerin göbeğinde, kuytu köşelerinde;
Hıncını alamamış sanki insanlardan
Uygarlığı zalim, daha da azıtıyor
Atom bombalarında, uzay füzelerinde.

Yarınlar? Gizli kara gazete haberlerinde
O varsa ekmeklerde, sularda ağulu
Hattâ çocuk yüzlerine düşmüşse gölgesi,
Keser bizim gibiler yarınlardan umudu.

Renklerde, emeklerde, ırklarda..
Yahudiler, işçiler, zenciler.. Pan!
Şu dünyada insanca yaşamak da yoksa
Ne kalıyor geriye, yüzyıllardan?

BEHÇET NECATİGİL

(1962, Divançe kitabından)